

Miesięcznik Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej • nr 9/199 • listopad 2013

Wiadomości Uniwersyteckie

UROCZYSTA INAUGURACJA ROKU AKADEMICKIEGO 2013/2014

23 PAŹDZIERNIKA 2013 R.

Fot. Katarzyna Link, Maciej Kaczanowski

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Adres redakcji:
pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5,
p. 1313, 20-031 Lublin
tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@umcs.lublin.pl
www.wiadomosci.umcs.lublin.pl

Redakcja: Ewa Kawalko-Marczuk (redaktor naczelny), Aneta Adamska, Agnieszka Gałczyńska, Magdalena Kozak-Siemnińska

Współpracownicy: Tomasz Bielecki, Karolina Bronisz, Monika Gabryś-Sławińska, Jolanta Jarzyńska, Jerzy Kasprzak, Eliza Kosieradzka, Włodzisław Kostko, Beata Kozłowska, Paweł

Kucharski, Piotr Majewski, Monika Mielko-Remiszewska, Maria Młynarska, Przemysław Mroczek, Monika Pańczyk, Sylwester Spasiewicz, Krzysztof Trojnar, Iwona Wieleba

Okladka: Inauguracja Roku Akademickiego 2013/2014;
Fot. Katarzyna Link

Druk: Multipress

Nakład: 600 egz.

Projekt graficzny i skład: Idealit & Grzegorz Zychowicz, idealit@idealit.pl, www.idealit.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

SPIS TREŚCI

Inauguracja

Inauguracja Roku Akademickiego 2013/2014.....	4
Przemówienie inauguracyjne Rektora UMCS prof. Stanisława Michałowskiego.....	5
Nagroda Naukowa „Marii Curie” za rok 2012	10
Wręczenie Nagrody im. Jerzego Giedroycia.....	11
Autorytet moralny Uniwersytetu. Wykład inauguracyjny.....	12

Wydarzenia

Z życia Uczelni.....	18
Na Wydziałach.....	25

70-lecie UMCS

Entuzjasta dawnej architektury, dawnych obyczajów, miłośnik przeszłości	31
---	----

Kartka z kalendarza

Andrzej Rygiel.....	35
---------------------	----

Nauka i ludzie

Wady i zalety stosowania bibliometrii w nauce.....	36
Lubelska konferencja archeologiczna w Berlinie	41
Seminarium poświęcone architekturze Dzielnicy Uniwersyteckiej.....	42
„Pamiętajcie o ogrodach...”.....	43
<i>Firmitas, Utilitas, Venustas...?</i> Raz jeszcze o architekturze lubelskiego kampusu	46
Wzmocnienie populacji żmijowca czerwonego.....	47
Konferencja „Kodeks postępowania karnego Ukrainy”	47
O korzyściach płynących z bycia świadkiem / uczestnikiem konstituowania się tożsamości dyscypliny.....	48

„Pobudzanie rozwoju gospodarczego w miejskich obszarach funkcjonalnych”	52
Wsparcie dla inicjatyw strategicznych w Uczelni	53
Porozumienie z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Lublinie ..	54
Integracja polityczna Polaków w Austrii	54
Księgarnia Uniwersytecka w Lublinie	56

Sprawy studenckie

Wiedza naukowa i rozwój regionalny – jak to połączyć?	57
VI Dzień Historyka.....	58
II Lubelska Jesień Historyczna....	59
Praktyki rusycystów i sławistów w Mińsku	59
Gala Sportu Akademickiego 2013 w Lublinie	60
Wizyta pedagogów z Niemiec.....	62
Studencki Festiwal Rekonstrukcji Historycznej „Chleba i Igrzysk”... ..	63
Trzecia edycja praktyk plenerowych	64
Spotkania w Szkołach Partnerskich.....	64
Szkoła Odkrywców Talentów	65
Studenci Wydziału Ekonomicznego z wizytą we Lwowie.....	65

W świecie książek

Nowości wydawnicze Wydawnictwa UMCS	66
Nowa publikacja germanistów	67

Życie kulturalne

Wystawa „Profesorowie w karykaturach”	68
I Międzynarodowe Biennale Plakatu Studenckiego Lublinie	69

INAUGURACJA ROKU AKADEMICKIEGO 2013/2014

23 października 2013 r. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej zainaugurował nowy rok akademicki. Tym samym oficjalnie rozpoczęły się obchody Jubileuszu 70-lecia naszej Alma Mater. Uroczystości w Auli Uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji poprzedziła msza św. w intencji społeczności akademickiej, której przewodniczył Arcybiskup Stanisław Budzik.

Wśród liczного grona dostojnych gości, którzy zaszczytili nas swoją obecnością, znaleźli się m.in. Jego Ekscelencja Najprzewielebniejszy Abel – Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Jego Ekscelencja Biskup Mieczysław Ciso z Archidiecezji Lubelskiej, prof. Józef Zajac – Senator RP i Rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Chełmie, Włodzimierz Karpiński – Minister Skarbu Państwa, Jego Ekscelencja Vassiliy Takev – Ambasador Republiki Bułgarii, Stanisław Adamiak – Konsul Honorowy Ukrainy, Jan Danilczuk – Konsul Honorowy Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Witalij Bilyj – Wicekonsul Generalny Ukrainy w Lublinie, Roman Hrytsewich – Radny Miasta Lwów; władze administracji państwowej i samorządowej: prof. Jolanta Szołno-Koguc – Wojewoda Lubelski, Krzysztof

Hetman – Marszałek Województwa Lubelskiego, dr Krzysztof Żuk – Prezydent Miasta Lublin, Paweł Pikula – Starosta Lubelski, Tomasz Zajac – Przewodniczący Sejmiku, dr Jacek Sobczak – Członek Zarządu Województwa Lubelskiego, zastępcy prezydenta Lublina dr Katarzyna Mieczkowska-Czerniak i Grzegorz Siemiński, Piotr Kowalczyk – Przewodniczący Rady Miasta Lublin, Witold Popiołek – Starosta Puławski, Dariusz Wróbel – Burmistrz Opola Lubelskiego, Wojciech Żukowski – Burmistrz Tomaszowa Lubelskiego, Mirosław Hagemajer – Główny Architekt Miasta Lublin, rektorzy uczelni, rektorzy UMCS ubiegłych kadencji, doktor *honoris causa* UMCS prof. Franciszek Ziejka, który wygłosił wykład inauguracyjny pt. „Autorytet moralny uniwersytetu”, honorowy profesor UMCS prof. John Marshall, władze sądownicze i służby mundurowe,

przedstawiciele instytucji życia publicznego, kulturalnego i gospodarczego Lubelszczyzny oraz mediów.

Podczas inauguracji tradycyjnie wręczono nagrody i odznaczenia oraz odbyła się immatrykulacja studentów i doktorantów, a także wystąpienie ich przedstawicieli. Brązowy Krzyż Zasługi otrzymała dr hab. Irina Lappo, odznaki „Za Zasługi dla Wynalazczości” – prof. Janusz Szczodrak, dr hab. Małgorzata Pleszczyńska, dr hab. Adrian Wiater, medal „Zasłużony dla UMCS” – prof. Adam Myjak. Uroczystość była również okazją do wręczenia dwóch nagród naukowych, przyznawanych przez UMCS: Nagrody im. Jerzego Giedroycia oraz Nagrody Naukowej „Marii Curie”.

Przyznano także wyróżnienia dla najlepszych absolwentów. Tytuł najlepszego absolwenta, Złoty Medal oraz nagrodę pieniężną otrzymała Anna Zdeb – absolwentka Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki. Najlepszymi absolwentami poszczególnych Wydziałów, którzy otrzymali Srebrne Medale oraz nagrody pieniężne, zostali: Maciej Filipiuk (WBiB), Paweł Krząstek (WNoZiGP), Joanna Szewczyk (WCh), Milena Kazanowska (WPiA), Cezariusz Chuszcz (WH), Małgorzata Twarowska (WE), Katarzyna Cieślak (WPiP), Adrian Nitek (WFiS), Maciej Bielak (WPol) i Milena Lis (WA). Nagrodę i dyplom otrzymała także Małgorzata Kołdej, studentka, która w minionym roku akademickim wywalczyła brązowy medal w sztafecie kobiet 4×100 m na Uniwersjadzie w Kazaniu.

Piękną oprawę muzyczną uroczystości zapewnił Chór Akademicki im. Jadwigi Czerwińskiej oraz Chór Wydziału Artystycznego UMCS pod dyrekcją Izabeli Urban. Inaugurację zwieńczył koncert pt. „Mistrz i uczniowie. Przy Tobie – piosenki Mariusza Bogdanowicza”, w którym wystąpili: Natalia Wilk, Michał Iwanek, Rafał Kazimirski, Sebastian Frankiewicz, Mariusz Bogdanowicz i Zbigniew Jakubek.

Redakcja

PRZEMÓWIENIE INAUGURACYJNE REKTORA UMCS PROF. STANISŁAWA MICHĄŁOWSKIEGO

**Dostojni Goście, Prześwietny Senacie, Szanowni Państwo –
Pracownicy UMCS, Drogie Studentki, Drodzy Studenci!**

Rozpoczynamy nowy rok akademicki w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. Dzisiejsza uroczystość jest – zarówno dla mnie, władz rektorskich i dziekańskich, jak również dla całej społeczności akademickiej UMCS – wydarzeniem szczególnym, gdyż rozpoczynamy właśnie obchody Jubileuszu naszej Alma Mater.

To już 70. inauguracja, która skłania do podsumowań oraz – co jest szczególnie ważne – kreślenia wizji dalszego rozwoju Uniwersytetu. Prezentowanie tej wizji, w oparciu o dotychczasowy dorobek, jest z całą pewnością naszym obowiązkiem wobec wielu pokoleń naszych studentów, pracowników, władz rektorskich, które w szczególny sposób przyczyniły się do obecnej pozycji UMCS w środowisku akademickim.

Najbliższy rok obfitował będzie w wiele wydarzeń naukowych i artystycznych, które uświetnią obchody jubileuszowe. Wśród nich na szczególne podkreślenie zasługują: uroczyste nadania najznamienitszych godności akademickich wybitnym naukowcom i osobom szczególnie zasłużonym dla Uniwersytetu, konferencje naukowe, a także koncerty, wystawy oraz przedsięwzięcia prezentujące pola działalności naszego Uniwersytetu. Dzięki nim pragniemy przybliżyć społeczności miasta, Lubelszczyzny oraz sąsiednich regionów szeroki wachlarz działań naukowych, badawczych i artystycznych podejmowanych w UMCS. ►

Fot. Agnieszka Gałczyńska

Rektor Stanisław Michałowski

Zwieńczeniem obchodów będzie Inauguracja Roku Akademickiego w dniu 23 października 2014 r., która zbiegać się będzie w czasie z obradami Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich w naszej Alma Mater. Zwracam się w tej uroczystej chwili do wszystkich członków naszej uczelnianej społeczności, a także do naszych przyjaciół: uczynimy wszystko, by rozpoczynający się rok akademicki był wyjątkowy. Oddamy w ten sposób hołd pokoleniom najznamienitszych twórców obecnej pozycji naszej Uczelni i jednocześnie ukážemy posiadany potencjał oraz koncepcje jego wykorzystania.

Nasz Uniwersytet, jak każda uczelnia wyższa, jest wielką wspólnotą uczonych, pracowników administracji, obsługi, kadry inżyniersko-technicznej oraz studentów, którzy są szczególnie ważni i właśnie dla nich, dla ich najlepszego wykształcenia, podejmujemy wiele różnorodnych działań.

W tym miejscu pragnę zaprezentować statystyki dotyczące liczby studentów oraz tendencje, które występują w procesie rekrutacji. W roku akademickim 2012/2013 w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej na 11 Wydziałach kształciło się 23 640 studentów na 48 kierunkach, w tym na studiach stacjonarnych 18 811 osób, a na studiach niestacjonarnych 4829. Na studiach III stopnia kształciło się łącznie 800 doktorantów, w tym 261 osób w formie niestacjonarnej. W tym roku liczba studentów kształcących się w naszym Uniwersytecie nieznacznie się zmniejszyła i wynosi 22 tysiące, w tym na studiach stacjonarnych ponad 18 tysięcy, natomiast na niestacjonarnych 3800. Generalnie, w porównaniu do sytuacji z lat ubiegłych, odnotowujemy niesłabnące zainteresowanie studiami stacjonarnymi, w tym takimi nowymi kierunkami, jak bezpieczeństwo narodowe, geoinformatyka czy logistyka. Ogólny obraz naszej aktywności dydaktycznej dopełniają słuchacze studiów podyplomowych, których liczba w poprzed-

nim roku akademickim wynosiła 2006 osób, a także ponad 230 najwspanialszych naszych studentów, czyli małych żaków z Uniwersytetu Dziecięcego, który rozpoczął drugi rok swej działalności, a zainteresowanie nim – podobnie jak w roku ubiegłym – jest wielkie.

Działalność naszego Uniwersytetu nie byłaby możliwa bez profesjonalnego i jakże zaangażowanego grona pracowników, którzy umacniają jego potencjał naukowy i dydaktyczny. I za to zaangażowanie pragnę w tym miejscu szczególnie podziękować, zwłaszcza, że mimo tegorocznych, szybko zrealizowanych podwyżek płac, wynagrodzenia w UMCS nie są konkurencyjne w stosunku do innych uniwersytetów polskich. Pragnę jednak poinformować, że prof. Barbara Kudrycka – Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w liście skierowanym do uniwersytetów z okazji inauguracji roku akademickiego 2013/2014, pisze, iż „mimo trudności budżetowych, spowodowanych spowolnieniem gospodarczym w całej Europie, rząd podtrzymał decyzję o podniesieniu płac pracowników akademickich”. W budżecie na 2014 r. stworzona jest specjalna rezerwa, która uruchomiona zostanie już na początku przyszłego roku.

Warto podkreślić, że w ubiegłym roku akademickim UMCS zatrudniał ogółem 2911 osób w pełnym wymiarze czasu pracy, w tym 1761 nauczycieli akademickich, wśród których było 360 profesorów (w tym tytułarnych 168), 119 doktorów habilitowanych, 10 docentów, 934 doktorów, 338 magistrów oraz 7 bibliotekarzy dyplomowanych.

W ciągu roku, jaki upłynął od ostatniej Inauguracji, 12 pracowników UMCS Prezydent RP przyznał tytuł profesora. Przeprowadzono także 45 przewodów habilitacyjnych i 164 doktorskich. Tytuł doktora *honoris causa* UMCS nadano prof. Mykole Grygorowiczowi Krykunowi, a prof. Hansowi-Jörgowi Albrechtowi nadano tytuł honorowego profesora UMCS.

Szanowni Państwo,

Pragnę z wielką przykrością poinformować, że od czasu poprzedniej Inauguracji odeszło od nas na zawsze wiele zacnych osób: dr Andrzej Antoszek, dr hab. Sławomir Baczewski, dr Artur Czuchryta, dr Władysław Dubiel, doc. dr hab. Irena Kubik, dr Jarosław Kusiak, prof. dr hab. Henryk Matuszczak, prof. dr hab. Jerzy Melke, mgr Andrzej Michalski, Krystyna Podstawka i dr hab. Waldemar Szysz. Proszę Państwa o powstanie i uczczenie chwilą ciszy Ich pamięci. Dziękuję.

Szanowni Państwo,

Obecny rok był rokiem podsumowania i oceny potencjału badawczo-naukowego Uczelni przeprowadzonej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych przy Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Wszystkie Wydziały UMCS przeszły pozytywnie ocenę parametryczną ich dorobku i osiągnięć z lat 2009–2012, co oznacza dalsze finansowanie prowadzenia badań naukowych z dotacji budżetu państwa. Z wyników parametryzacji nie możemy być jednak w pełni zadowoleni, bowiem tylko dwa Wydziały, tj. Wydział Artystyczny i Wydział Chemii otrzymały wysoką kategorię „A”. Pozostałe otrzymały kategorię „B”. Niektóre z Wydziałów podejmą wkrótce decyzje w sprawie ewentualnego odwołania się od rezultatów tego postępowania.

W ostatnim roku, dzięki funduszom pochodzącym z Unii Europejskiej, udało nam się zakończyć długoletnie projekty infrastrukturalne, w tym wyposażenie Instytutu Informatyki, przebudowę Akademickiego Centrum Kultury i uruchomienie Inkubatora Medialno-Artystycznego, modernizację trzech Wydziałów eksperymentalnych. Wydziały ściśle kontynuują rozwój i modernizację swojej bazy dydaktycznej ze środków Programu Infrastruktura i Środowisko oraz doposażają laboratoria w ramach wsparcia dla innowacji z Programu Polska

Wschodnia. Wszystkie te działania i środki umożliwią tworzenie nowych kierunków i specjalności kluczowych dla gospodarki w dziedzinach nauk ścisłych i przyrodniczych. Przykładem takiej pozytywnej współpracy na bazie nowych obiektów jest kierunek geoinformatyka utworzony wspólnie przez Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej oraz Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki.

Nakłady na nowoczesne laboratoria i aparaturę owocują zwiększoną liczbą aplikacji o granty badawcze krajowe i międzynarodowe. W konkursach Narodowego Centrum Nauki liczba składanych wniosków jest wyższa niż w ubiegłym roku, a poziom sukcesu wyższy niż średnia krajowa. Dwukrotnie wzrosła aktywność w ubieganiu się o środki ze źródeł międzynarodowych oraz w konkursach Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Trzeba podkreślić, że wartość projektów realizowanych we współpracy zagranicznej oraz z przedsiębiorstwami krajowymi wzrosła, w porównaniu z poprzednim rokiem, z 10 do 18 mln zł. Rośnie aktywność pracowników naukowych w zakresie pozyskiwania funduszy z konkretnych programów międzynarodowych, np. Akcje Marie Curie w ramach 7. Programu Ramowego UE, gdzie do obecnie realizowanych dwóch dołączają właśnie cztery kolejne projekty, realizowane w międzynarodowym partnerstwie. Naukowcy z UMCS doskonale wpisują się w oczekiwania organizatorów konkursów w ramach programów ramowych UE. Najlepszym przykładem niech będzie prof. Andrzej Machocki z Wydziału Chemii, który współrealizuje, wraz ze swoim zespołem, kolejny projekt z 7. Programu Ramowego, dotyczący stworzenia innowacyjnego ogniwa paliwowego w rozsądnej cenie, a to rozwiązanie ma szansę zrewolucjonizować nie tylko europejski, ale także amerykański rynek. Z kolei dr Paweł Mergo oraz kierowany przez niego Zespół Pracowni Technologii Świat-

łowodów z tego samego Wydziału bierze udział w pracach kolejnego międzynarodowego przedsięwzięcia wykorzystującego nowoczesne technologie w zakresie światłowodów. Niezmiennie istotny jest fakt, że obaj Panowie mają już doświadczenie także z poprzedniej edycji – 6. Programu Ramowego, co pokazuje, że potencjał naszych pracowników stale się rozwija i jest doceniany na arenie europejskiej.

Także nowe propozycje na rynku badawczym w zakresie finansowania badań, np. Polsko-Norweska Współpraca Badawcza, przynoszą konkretne, ciekawe projekty, których twórcami są naukowcy z UMCS. Warto wymienić tu prof. dr hab. Zofię Kawczyńską-Butrym z Wydziału Filozofii i Socjologii, która jest kierownikiem pierwszego w UMCS projektu polsko-norweskiego na temat migracji kobiet.

Ten fakt bardzo dobrze rokuje w przeddzień nowej perspektywy finansowej na lata 2014–2020, gdzie wyzwaniem dla naukowców będzie umiejętność uczestniczenia w sieciach partnerskich oraz kooperacja z otoczeniem społeczno-gospodarczym naszego Uniwersytetu. W tym miejscu na szczególne podkreślenie zasługuje fakt podpisania Umowy o współpracy badawczo-rozwojowej ze Spółką Akcyjną Boryszew ERG. W dniu dzisiejszym podpiszemy także Umowę o współpracy naukowo-badawczej z firmą Nano-Te.

Cieszą szczególnie sukcesy i nagrody studentów, doktorantów i młodych naukowców, takie jak udział w Programach Diamentowy Grant, Top 500 Innovators czy ich pierwsze samodzielne projekty i staże dzięki programom Preludium, Etiuda i Fuga. Obecnie w ramach Preludium 11 doktorantów UMCS realizuje własne projekty badawcze, kolejnych dwóch – z Instytutu Fizyki uzyskało stypendium doktorskie w ramach konkursu Etiuda. Nasza Uczelnia jest też miejscem, które wybierają pracownicy innych Uniwersytetów na realizację staży podok-

torskich. W ramach konkursu Fuga w Instytucie Fizyki badania naukowe prowadzi dr Katarzyna Gieczewska z Uniwersytetu Warszawskiego. Nasi studenci i młodzi badacze są również laureatami stypendiów MNiSW za wybitne osiągnięcia naukowe.

Warto wymienić nazwiska czterech laureatów Programu Top 500 Innovators: dr hab. Agnieszkę Szuster-Ciesielską z Wydziału Biologii i Biotechnologii, dr. Waldemara Kociubę z Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, dr. Mariusza Barczaka i dr. Olecha Demchuka z Wydziału Chemii oraz świeżych stypendystów docenionych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia naukowe: dr. Mariusza Barczaka (kolejne prestiżowe osiągnięcie) i dr. Marka Stankeviča (również z Wydziału Chemii).

Szanowni Państwo,

Rok 2013 jest pierwszym, w którym dotacja podmiotowa przyznana jest wyłącznie na kształcenie studentów na studiach stacjonarnych, czego efektem jest zmiana sposobu zarządzania finansami uczelni i konieczność rozliczania każdej formy kształcenia oddzielnie. Mniejsza o 3 mln zł w stosunku do poprzedniego roku dotacja dydaktyczna z jednej strony, z drugiej zaś kilkunastomilionowe zaangażowanie uczelni: w prefinansowanie projektów z funduszy strukturalnych oraz podjęte działania remontowe i inwestycje stanowią duże wyzwanie dla utrzymania płynności finansowej przy jednoczesnym zapewnieniu terminowej realizacji zadań bieżących. Sytuacja Uniwersytetu jest jednak stabilna.

Uczelnia jest na półmetku istotnych zmian organizacyjnych wprowadzanych zgodnie z ideą projektu „Nowoczesny model zarządzania w UMCS”. Wszyscy zdajemy sobie sprawę, jak ważną kwestię we współczesnym świecie stanowi odpowiednie zarządzanie odzwierciedlające ewolucję najnowszych ten- ▶

dencji, wiodących od modelu biurokratycznego, poprzez menedżerski, do modelu zarządzania partycypacyjnego. Właśnie koncepcja dobrego zarządzania leży u podstaw wyzwań, przed którymi stajemy. Postanowiliśmy ostatecznie, że nasz Uniwersytet wdroży dwa systemy ułatwiające ten proces. Mówię tu o SAP – Zintegrowanym Systemie Zarządzania Uczelnią (*System, Applications, and Products in Data Processing*) oraz USOS (Uniwersytecki System Obsługi Studentów). Już od września bieżącego roku uruchomiliśmy moduł kadrowo-płacowy SAP, w ramach którego – poza administracją kadrową, obsługą czasu pracy i rozliczaniem płac – Uczelnia zyskała także rozwiązanie do obsługi wielu zagadnień związanych m.in.: z BHP, Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych, planowaniem kosztów osobowych czy też z integracją danych z systemem POLON. Projekt jest realizowany przez konsorcjum firm GAVDI Polska S.A. i QUERCUS Sp. z o.o.. Planujemy dodatkowo wdrożyć kolejne, a mianowicie: zarządzanie majątkiem, kontroling finansowy projektów oraz obsługa badań naukowych z bazą ekspertów. Działania przewidziane w projekcie zakończone zostaną w sierpniu 2014 r., a dzięki uzyskanemu dofinansowaniu UMCS zaoszczędzi na przeprowadzeniu niezbędnych zmian organizacyjnych łącznie ok. 5,5 mln zł.

Uniwersytecki System Obsługi Studentów stanowi natomiast efekt współpracy największych polskich uczelni, który powstał w wyniku zapotrzebowania na kompleksowe narzędzie informatyczne służące do zarządzania tokiem studiów. Dzięki swym szerokim możliwościom, pełni on rolę centralnego punktu gromadzenia informacji z całej uczelni, co znacząco usprawnia proces zarządzania systemem kształcenia, umożliwia ujednolicenie procedur uczelnianych, a także pozwala na efektywne wprowadzanie inicjatyw ogólnouczelnianych. Wdrożenie administracyjnej części USOS-a pla-

nowane jest na kwiecień 2015 r., tak aby rekrutacja na rok akademicki 2015/2016 przebiegała już w tym systemie. Wtedy też rozpocznie się sukcesywne wdrażanie internetowych aplikacji dla studentów i nauczycieli akademickich. Całkowity koszt wdrożenia systemu wyniesie ok. 3 mln zł przy założeniu, że UMCS skorzysta ze współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Jeśli uda się wdrożyć system naszymi siłami, to szacowane koszty spadną o połowę.

Zdaję sobie sprawę, iż część z Pracowników Uniwersytetu z niepokojem patrzy na nowości związane z wprowadzaniem w życie tych rozwiązań, które niosą ze sobą oba systemy. Jestem jednak pewien, że wszyscy docenimy ogromne zalety płynące z ich wdrożenia.

W tym miejscu, pragnę poinformować, że od początku grudnia br. uruchomimy nową stronę internetową UMCS. Będzie się ona charakteryzowała zmienioną szatą graficzną, funkcjonalnością oraz, co bardzo ważne, posiadać będzie wersję mobilną, której brak tak bardzo doskwierał użytkownikom strony funkcjonującej obecnie. Będzie ona bardziej przyjazna dla użytkowników poprzez zaktualizowanie wszystkich danych dotyczących Uniwersytetu, a przez to spełniać będzie podstawową funkcję informacyjną o jednostkach i działalności Uczelni.

Dostojni Goście, Prześwietny Senacie, Drodzy Pracownicy i Studenci,

Pragnę podkreślić, że UMCS stale rozwija współpracę z ośrodkami zagranicznymi. Tylko w minionym roku akademickim zawarto nowe partnerstwa z uczelniami m.in. z: Ukrainy, Rosji, Chin i Tajlandii. Dużym zainteresowaniem wśród naukowców cieszą się programy dotyczące mobilności akademickiej, np. Tempus i *Life Long Learning*. Dzięki nim Uczelnia nawiązała współpracę ze 101 partnerami m.in. z Izraela, Cypru, Estonii, Portugalii,

Włoch, USA, Meksyku, Islandii oraz wybranymi krajami Partnerstwa Wschodniego.

Cieszymy się bardzo, że stale wzrasta nam liczba studentów zagranicznych, których w zeszłym roku akademickim było 472, a w wyniku tegorocznej rekrutacji przybyło ich ponad 330. Łącznie jest ich ponad 600. Jednak to studenci polscy w dalszym ciągu pozostają podstawowymi odbiorcami oferty edukacyjnej naszego Uniwersytetu. Oferujemy im proces kształcenia na najwyższym poziomie, a jednocześnie w dalszym ciągu podejmujemy działania mające za zadanie uatrakcyjnić nasze propozycje, w wyniku tworzenia nowych kierunków i specjalizacji oraz dostosowania programu nauczania i całego procesu kształcenia do potrzeb tak dynamicznie zmieniającego się rynku pracy oraz całego społeczno-gospodarczego otoczenia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Aby w sposób kompleksowy przygotować przyszłych absolwentów do wejścia na rynek pracy, poszerzamy wachlarz oferowanych przez Biuro Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów – Biuro Karier UMCS usług, wśród których należy wyróżnić: poradnictwo zawodowe; liczne szkolenia oraz warsztaty podnoszące kwalifikacje zawodowe; program praktyk dodatkowych dla studentów UMCS, w ramach którego zawarto 250 umów kierujących studentów i studentki na bezpłatne, dodatkowe praktyki zawodowe do firm i instytucji; projekt „Podziel się Pasją” – realizowany od 2006 r., a skierowany do studentów i absolwentów UMCS, którzy chcą rozwijać w sobie umiejętności trenerskie; oferowanie pozyskanych ofert pracy, staży absolwenckich; przeprowadzanie badań losów absolwentów, których celem jest określenie, jak wiedza i umiejętności zdobyte podczas studiów wpływają na ścieżki kariery zawodowej naszych absolwentów.

Nasza Uczelnia co roku wprowadza nowe rozwiązania odpowiadające potrzebom rynku pracy. W minionym roku akademickim otrzymaliśmy w związku z tym wiele znaczących tytułów i wyróżnień, a wśród nich:

- przyznane przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego tytuły: „Uczelnia Liderów” oraz „Aurea Praxis;
- przyznany przez Akademickie Centrum Informacyjne tytuł „Dobra Uczelnia – dobra praca”;
- przyznany przez Kapitułę Konkursu Najwyższa Jakość Quality International 2013 oraz Forum Biznesu tytuł Laureata oraz Srebrne Godło w kategorii QI SERVICES – usługi najwyższej jakości, za realizację projektu „UMCS dla rynku pracy i gospodarcę opartej na wiedzy”;
- UMCS jest także laureatem konkursu „Najbardziej innowacyjna i kreatywna Uczelnia w Polsce w tworzeniu perspektyw zawodowych”.

Nie sposób nie wspomnieć o życiu kulturalnym w naszym Uniwersytecie, które koncentruje się wokół Akademickiego Centrum Kultury „Chatka Żaka”. W wyremontowanej siedzibie Chatki w maju br. zainaugurował swą działalność Inkubator Medialno-Artystyczny UMCS – wyjątkowy na rynku Polski wschodniej cyfrowy ośrodek twórczy, którego beneficjentami są zarówno studenci, uczniowie, jak i artyści, ludzie mediów oraz użytkownicy nowych technologii. Inkubator wpisuje się w przestrzeń relacji między edukacją, kulturą, sztuką i mediami, a w jego skład wchodzi: studio telewizyjne, radiowy zespół emisyjny, pracownia komputerowa wyposażona w 16 stanowisk do nauki edycji i montażu audio i wideo, sala widowiskowa.

W roku ubiegłym wiele zmian zaszło także w nadającym 24 godziny na dobę, siedem dni w tygodniu Akademickim Radiu Centrum, które jest na dobrej drodze do ukonstytuowania swego miejsca na falach radiowych i w świadomości odbiorców. Zachęcam do

współpracy na tym polu także inne zaprzyjaźnione uczelnie.

Ponadto niezmiennie od wielu lat w Chatce Żaka swoje miejsca mają zespoły muzyczne i taneczne, a mianowicie: Orkiestra św. Mikołaja, Zespół Tańca Ludowego czy też Zespół Tańca Towarzyskiego „Impetus”. Na stałe w krajobraz życia kulturalnego Uczelni wpisane zostały cykliczne wydarzenia takie jak: Bakcynalia, Chatka Blues Festiwal, Kontestacje Teatralne, Mikołajki Folkowe, Plakaton, Artystyczne Warsztaty Umiejętności, Festiwal Wschody, Konfrontacje Filmowe, Noc Kultury. Od lat działa także galeria sztuki, która w przeważającej części zajmuje się promocją twórczości studenckiej w zakresie szeroko rozumianych sztuk plastycznych.

Wiele emocji i radości przynoszą nam od lat osiągnięcia sportowe naszych studentów oraz drużyn uczelnianych. Ubiegły rok akademicki okazał się najlepszym w historii. W klasyfikacji Akademickich Mistrzostw Polski Klub Uczelniany AZS UMCS uplasował się na trzecim miejscu wśród uniwersytetów oraz szóstym miejscu wśród wszystkich uczelni w naszym kraju. Do zespołów ligowych dołączyła, występująca w ekstraklasie, sekcja tenisa stołowego kobiet. Ponadto współpracę z aktualnym Mistrzem Polski – drużyną MKS Lublin nawiązała ligowa drużyna piłki ręcznej kobiet, a zespół szczypiorniaka mężczyzn awansował do pierwszej ligi.

18 października w hali sportowo-widowiskowej „Globus” w Lublinie odbyła się Gala Sportu Akademickiego 2013, podsumowująca miniony sezon i jednocześnie inaugurująca nowy. W trakcie imprezy w szczególnie uroczysty sposób zostały podsumowane: Uniwersjada – Kazań 2013, gdzie dużym osiągnięciem było zajęcie trzeciego miejsca przez polską sztafetę kobiecą 4x100 m, w której składzie była nasza studentka – Małgorzata Kołdej. Gratuluję z całego serca tego osiągnięcia!

Pragnę dodać, że poprawie wyników naszych sportowców towarzyszy modernizacja obiektów Centrum Kultury Fizycznej UMCS. W Akademickim Ośrodku Sportowym dobiegają końca prace związane z termomodernizacją budynku, a od listopada br. rozpoczynamy generalny remont wewnątrz obiektu AOS-u. Część środków finansowych na ten cel udało się pozyskać z Ministerstwa Sportu i Turystyki, w czym osobiście pomogła nam Minister dr Joanna Mucha i za to bardzo Pani Minister dziękuję. Na tej sali są też przedstawiciele władz samorządowych i firm prywatnych, które od lat wspomagają działalność klubów sportowych i za to im gorąco dziękuję.

W rozpoczętym roku akademickim życzę wszystkim Pracownikom satysfakcji z realizowanych zadań, także tej materialnej, w związku z przewidywanymi kolejnymi skromnymi podwyżkami płac, oraz wszelkiej radości w życiu osobistym.

Studentom życzę natomiast, aby zdobywali niezbędną wiedzę i umiejętności, które są tak niezbędne na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy, a jednocześnie realizowali swe marzenia i byli wierni młodzieńczym ideałom.

Szczególnie serdeczne słowa kieruję do studentów I roku, którzy rozpoczynają swe studenckie życie. Życzę spełnienia oczekiwań związanych z wyborem kierunku studiów, pasji w zdobywaniu wiedzy, realizacji zainteresowań oraz radości z życia studenckiego.

Niech mi będzie wolno na koniec jeszcze podziękować wszystkim przyjaciom z gospodarczo-społecznego otoczenia naszej Alma Mater, którzy wspierają naszą aktywność na rzecz studentów, zarówno na polu kulturalnym, dydaktycznym, jak i sportowym. Za pomoc i wsparcie w rozwiązywaniu różnych problemów naszej Uczelni pragnę w tym miejscu gorąco podziękować Państwu Ministrom z naszego regionu, władzom samorządowym Lublina i województwa.

Od lewej: dziekan
Wydziału Biologii
i Biotechnologii
prof. K. Trębacz,
dr hab.
M. Pleszczyńska,
prof. J. Szczodrak,
rektor prof.
S. Michałowski,
dr hab. A. Wiater,
prorektor prof.
R. Dębicki

Fot. Katarzyna Link

NAGRODA NAUKOWA „MARIII CURIE” ZA ROK 2012

Nagrodę Naukową „Marii Curie” za rok 2012 otrzymało osiągnięcie:

„Opracowanie przemysłowej technologii produkcji mutanazy – unikatowego enzymu skutecznego w walce z próchnicą zębów”.

Zespół badawczy: dr hab. Małgorzata Pleszczyńska, dr hab. Adrian Wiater, prof. dr hab. Janusz Szczodrak (Zakład Mikrobiologii Przemysłowej, Instytut Mikrobiologii i Biotechnologii, Wydział Biologii i Biotechnologii UMCS) otrzymał nagrodę w postaci pamiątkowego dyplomu, statuetki Marii Curie oraz nagrody pieniężnej.

Próchnica zębów jest bardzo poważnym i występującym na całym świecie schorzeniem zakaźnym. Jest chorobą społeczną i dlatego stanowi ważne zagadnienie nie tylko dla stomatologów, ale również badaczy z innych dziedzin nauki. Aktualne statystyki dotyczące sytuacji epidemiologicznej próchnicy w Polsce są zatrważające. Aż 95% dorosłych Polaków cierpi z powodu próchnicy zębów, tylko połowa osiemnasto-

latków ma wszystkie zęby, a ponad 70% dzieci w wieku 3 lat ma próchnicę zębów mlecznych.

Istnieje cały wachlarz metod zwalczania próchnicy. Zaliczają się do nich m.in.: właściwa higiena jamy ustnej; stosowanie niefermentowanych przez bakterie substytutów cukru; dodawanie fluorków do wody pitnej, soli kuchennej, mleka czy pasty do zębów; stosowanie środków przeciwbakteryjnych hamujących rozwój płytki nazębnej; uszczelnianie bruzd i zagłębień na powierzchniach żujących zębów czy indukcja układu immunologicznego. Jednak problem próchnicy nadal pozostaje aktualny. Wydaje się więc, że na rynku środków przeciwpróchnicznych jest jeszcze miejsce dla nowych, alternatywnych rozwiązań. Jednym z nich jest zastosowanie enzymów pochodzenia mikrobiologicznego, takich jak bakteryjne i grzybowe mutanazy, do specyficznego rozkładu polisacharydowego szkieletu płytki nazębnej. Jego zniszczenie ułatwia usuwanie płytki, a tym samym zapobiega powstawaniu ognisk próchnicowych. Enzym

można wprowadzać do gum do żucia, żeli stomatologicznych, płynów do płukania jamy ustnej oraz past do mycia zębów. Poza tym, taki biopreparat może być wykorzystany do oczyszczania protez zębowych z filmów drobnoustrojowych.

Największą wartością nagrodzonego osiągnięcia jest opracowanie, pierwszej w Europie, pełnej technologii produkcji mutanazy na dużą skalę, co stwarza realną możliwość komercjalizacji tego enzymu. Technologia, która zamyka cały cykl pionierskich badań nad mutanazą, jest wynikiem prac badawczych prowadzonych w ramach grantu zarządzanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Należy podkreślić, że mutanaza wytwarzana jest innowacyjną metodą, która polega m.in. na zastosowaniu nowego induktora enzymu w postaci α -1,3-glukanu pochodzącego ze ścian komórkowej jadalnego grzyba wielkoowocnikowego, żółciaka siarkowego. Jego przewaga nad innymi, dotychczas stosowanymi, induktorami polega na tym, że jest bezpieczny dla ludzi, tani i ła-

two dostępny. W celu zabezpieczenia płynności produkcji mutanazy, opracowano również innowacyjną technologię hodowli owocników żółciaka siarkowego na sztucznym podłożu. Możliwość hodowli tego grzyba uniezależni ewentualnego producenta mutanazy od konieczności pozyskiwania go ze środowiska naturalnego. Unikatowa w skali światowej technologia hodowli żółciaka jest obecnie chroniona zgłoszeniem patentowym.

W oparciu o opracowaną technologię produkcji mutanazy otrzymano dużą ilość tego cennego biopreparatu. Jego wysoką skuteczność przeciwpłytkową wykazano najpierw w doświadczeniach *in vitro*. Następnie enzym, po przeprowadzeniu badań toksykologicznych oraz przedklinicznych badań na pacjentach, uzyskał pozytywną opinię Narodowego Instytut Leków w Warszawie oraz Zakładu Stomatologii Zachowawczej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Ponadto, badania rynku przeprowadzone przez pracownię analizy rynku farmaceutycznego (obejmujące ocenę szans i zagrożeń zastosowania mutanazy w stomatologii, wymogów i ograniczeń regulacyjnych dla komercjalizacji enzymu oraz badanie potencjału, analizę regulacyjną, wycenę i prognozę sprzedaży) potwierdziły duże zainteresowanie środkami higieny jamy ustnej zawierającymi mutanazę, zarówno w środowisku stomatologów, jak i wśród potencjalnych użytkowników. Wyrazem tego są liczne zapytania ofertowe, jakie otrzymujemy od renomowanych firm rynku farmaceutycznego i biotechnologicznego. Obecnie trwają prace nad komercjalizacją mutanazy.

Za pionierskie badania nad drobnoustrojowymi mutanazami oraz aktywność w zakresie patentowania opracowanych wynalazków zespół otrzymał z rąk Wojewody Lubelskiego i Ministra Skarbu Państwa odznakę honorową „Za Zasługi dla Wynalazczości”, nadaną przez Prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej.

Prof. Janusz Szczodrak

Fot. Katarzyna Link

WRĘCZENIE NAGRODY IM. JERZEGO GIEDROYCIA

W trakcie uroczystości inauguracji roku akademickiego 2013/2014 wręczono nagrody i nominacje laureatom 12. edycji Nagrody im. Jerzego Giedroycia. Prof. dr hab. Iwona Hofman przedstawiła protokół z posiedzenia Kapituły.

Ze względu na zobowiązania naukowe w Wiedniu, prof. Jarosław Hrycak odbierze Nagrodę 27 listopada. Dyplomy i nominacje z rąk JM Rektora odebrali Konrad Rokicki i Marcin Zaremba.

Kapituła Nagrody, w składzie: prof. Michał Głowiński, prof. Iwona Hofman, prof. Andrzej Friszke, prof. Andrzej Mencwel, prof. Krzysztof Pomian, dr hab. Paweł Rodak, prof. Małgorzata Szpakowska, nominowała w tym roku 10 spośród 16 zgłoszonych książek. Są to:

1. Anna Engelking, *Kotchożnicy. Antropologiczne studium tożsamości wsi białoruskiej przełomu XX i XXI wieku*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2012.

2. Andrzej Franaszek, *Miłosz. Biografia*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2011.

3. Jarosław Hrycak, *Prorok we własnym kraju. Iwan Franko i jego Ukraina (1856–1886)*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2011.

4. Elżbieta Janicka, *Festung Warschau*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2011.

5. Tatiana Kosinowa, *Polski mit. Polska w oczach sowieckich dysydentów*, In-

stitut Książki – Biblioteka Nowej Polszy, Kraków 2012.

6. Michał Łuczewski, *Odwieczny naród. Polak i katolik w Żmijce*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2012.

7. Grzegorz Motyka, *Od rzezi wołyńskiej do akcji „Wisła”. Konflikt polsko-ukraiński 1943–1947*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2011.

8. Konrad Rokicki, *Literaci. Relacje między literatami a władzami PRL w latach 1956–1970*, Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa 2011.

9. Andrzej Sakson, *Od Kłajpedy do Olsztyna. Współcześni mieszkańcy byłych Prus Wschodnich: Kraj Kłajpedzki, Obwód Kaliningradzki, Warmia i Mazury*, Instytut Zachodni, Poznań 2011.

10. Marcin Zaremba, *Wielka Trwoga. Polska 1944–1947. Ludowa reakcja na kryzys*, Wydawnictwo Znak: Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, Kraków 2012.

Laureatem Nagrody został Jarosław Hrycak za książkę *Prorok we własnym kraju. Iwan Franko i jego Ukraina (1856–1886)* stanowiącą nie tylko biografię intelektualną pisarza, ale także będącą ważnym głosem na temat genezy narodu ukraińskiego. Członkowie Kapituły podkreślili w uzasadnieniu Nagrody istotny kontekst 70. rocznicy tragicznych wydarzeń na Wołyniu.

Prof. Iwona Hofman

Fot. Katarzyna Link

Prof. Franciszek Ziejka

AUTORYTET MORALNY UNIwersYTETU WYKŁAD INAUGURACYJNY

*Pośród wszystkich instytucji istniejących
w cywilizowanym państwie, uniwersytet jest
[...] rzeczą najcenniejszą, dobrem, którego
niczym innym zastąpić się nie da.*

Władysław Stróżewski¹

1 W obliczu zachodzących w życiu akademickim zmian rzadko mamy czas na zajmowanie się sprawami podstawowymi w naszym zawodzie nauczycieli akademickich. Do takich należy niewątpliwie kwestia obowiązującego w naszym środo-

wisku świata wartości. Korzystając z nadarzającej się okazji, chcę podzielić się z Państwem kilkoma refleksjami na ten temat².

Na początek chciałbym tu przywołać trzy świadectwa ludzi zajmujących się sprawą wizji uniwersytetu. W pierwszej kolejności

świadectwo Kazimierza Twardowskiego, wybitnego filozofa i psychologa, twórcy lwowsko-warszawskiej szkoły filozoficznej. Ten uczony, urodzony w Wiedniu, ale od 1895 r. związany trwale z Uniwersytetem Lwowskim, zasłynął jako wyjątkowy nauczyciel akademicki: na jego

wykłady przychodziło po dwa tysiące osób, wskutek czego uniwersytet musiał wynajmować w mieście największe sale. Jeden z jego ówczesnych słuchaczy, znany historyk sztuki i egiptolog, Kazimierz Michałowski, pisał we wspomnieniach, że to w czasie wykładów prof. Twardowskiego „zrozumiał dobrze potęgę autorytetu prawdziwej wiedzy. Wykłady Kazimierza Twardowskiego – przyznawał – były chyba najlepszymi, jakich kiedykolwiek w życiu słuchałem. Miał on przedziwny dar przedstawiania najtrudniejszych zagadnień w sposób tak prosty i oczywisty, że każdemu uważnie słuchającemu wydawało się, że słucha rzeczy łatwych”³. Znakomity egiptolog dodał na koniec: „Kazimierz Twardowski pozostał dla mnie do dziś niedościgłym wzorem uniwersyteckiego nauczyciela”⁴.

Tak entuzjastycznie wspomniany przez Michałowskiego prof. Twardowski, który w trudnych latach I wojny światowej pełnił funkcję rektora Uniwersytetu Lwowskiego, wychował znakomite grono uczniów. Był mistrzem m.in. Romana Ingardena, ale i Tadeusza Kotarbińskiego, Kazimierza Ajdukiewicza oraz Izdyory Dąbskiej, Juliusza Kleina, Manfreda Kridla, Jerzego Kuryłowicza, a wreszcie – Mieczysława Gębarowicza⁵. W 1930 r., w wieku 64 lat, ze względów zdrowotnych przeszedł w stan spoczynku. W dwa lata później, 21 listopada 1932 r., w auli Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie odebrał dyplom doktora *honoris causa* Uniwersytetu Poznańskiego. Przy tej okazji wygłosił wykład zatytułowany: *O dostojności uniwersytetu*, w którym zajął się sprawami, które mnie tu interesują.

W odczycie swoim Kazimierz Twardowski upomniał się przede wszystkim o tytułowe *dostojność* uniwersytetu, zagrożone naówczas wskutek wprowadzania w życie

słynnej reformy Jędrzejowiczowskiej, kiedy to – jak pisał w *Dziennikach* – władze państwowe zmierzały do „pozbawienia uniwersytetów ich dostojnego stanowiska i zdegradowania ich do roli szkół zwykłych”⁶. Tekst prof. Twardowskiego dziś nadal czyta się z wielkim zainteresowaniem, zawiera bowiem wiele wciąż aktualnych obserwacji. Autor z mocą podkreślał zatem, że wzmiankowana *dostojność* uniwersytetu „nie płynie tylko z sędziwego wieku i chlubnych tradycji uczelni noszących tę nazwę”, ale że ma ona „swe źródło w samej idei uniwersytetu”, idei wypracowanej w ciągu wieków. Zakładając za poprzednikami, że „zadaniem uniwersytetu jest zdobywanie prawd i prawdopodobieństw naukowych oraz krzewienie umiejętności ich dochodzenia”⁷, filozof zwracał uwagę na *niezależność* instytucji uniwersytetu. Myśl tę ujął w piękną metaforę: oto obok murów uniwersytetu płynie życie dnia codziennego, zgiełk ścierających się prądów społecznych, ekonomicznych, politycznych i innych, a uniwersytet, jeśli chce zachować swoją niezawisłą pozycję w świecie, musi „trwać jak latarnia morska, która wskazuje swym światłem okrętom drogę przez wzburzone fale, lecz nigdy światła swego nie nurza w samych falach. Gdyby to uczyniła, światło by zgasło, a okręty pozostałyby bez gwiazdy przewodniej”⁸. Nie wchodząc głębiej w rozważania filozofa, na jeden aspekt interesującego mnie tu zagadnienia pragnę zwrócić uwagę: prof. Twardowski podkreślał, że nauczyciele akademicki służą nie tylko własnemu społeczeństwu, ale że należą do „wielkiej Rzeczypospolitej uczonych rozpostartej poprzez wszystkie cywilizowane narody kuli ziemskiej. Ta Rzeczpospolita nie posiada ustaw pisanych, nie ma w niej żadnych władz wyposażonych w jakąkolwiek siłę fizyczną [...]; miejsce środków zewnętrznych i przymu-

sowych, strzegących dobra tej Rzeczypospolitej, zajmuje bezwzględne umiłowanie prawdy obiektywnej, świadomość odpowiedzialności za jej nieskazitelność oraz poczucie solidarności, łączącej tych, których życia treścią jest nauka”⁹.

Władysław Stróżowski, którego należy uznać za jednego z „wnuków naukowych” Twardowskiego, jest wszak uczniem Romana Ingardena (dziś – emerytowanym profesorem Uniwersytetu Jagiellońskiego), przed dwudziestu pięciu laty, u progu nowego okresu w naszych dziejach nowożytnych, zwrócił szczególną uwagę na autoreformowalność instytucji uniwersytetu, która ma polegać na „możliwości korygowania własnych programów badawczych i dydaktycznych, projektowania nowych, a nawet [...] powoływania nieznanych dotąd kierunków badania i nauczania”¹⁰. W sposób szczególny podkreślał takie wartości uniwersytetu jak autonomia i apolityczność. Nawiązując bezpośrednio do doświadczeń z epoki PRL, Stróżowski przekonywał, że „Uniwersytet nie powinien stać się nigdy – i pod żadnym pozorem – terenem walk partyjnych i politycznych. I jeśli nawet historia uczy, że często walk takich był widowiskiem, należy uczynić wszystko, by w przyszłości do nich nie dochodziło. [...] Członkowie społeczności uniwersyteckiej mogą być oczywiście członkami takich czy innych partii lub wyznawcami takiej czy innej religii; co więcej, mogą stamtąd czerpać inspiracje i pobudki do swej naukowej pracy: rzecz w tym, by te zrzeszenia, w swej zinstytucjonalizowanej postaci, nie ingerowały w życie uniwersytetu, a dopuszczalne w nich ramy działania i oddziaływania nie były przenoszone na teren nauki”¹¹. Badacz zwracał uwagę na specyficzne usytuowanie instytucji uniwersytetu: jest on, jego zdaniem, łącznikiem między uczonymi pracującymi w najod-

leglejszych zakątkach świata, jest strażnikiem wielowiekowej tradycji, ale nade wszystko – jest „wychylony” w przyszłość: poprzez odkrycia naukowe, a także poprzez pracę dydaktyczną, dzięki której corocznie społeczeństwo zasilane jest rzeszą absolwentów, którzy będą współdecydować o jego poziomie kulturalnym.

I wreszcie jeszcze jeden głos w przywoływanej tu bardzo skrótowo, trwającej co najmniej od Wilhelma von Humboldta i kardynała Johna Henry’ego Newmana dyskusji na temat idei uniwersytetu – prof. Bronisława Geremka. W dniu 1 października 2000 r. ten znakomity badacz europejskiego średniowiecza, a przy tym – jeden z czołowych polityków polskich doby najnowszej, wygłosił wykład poświęcony idei uniwersytetu w czasie centralnej uroczystości jubileuszu 600-lecia odnowienia Akademii Krakowskiej. Uczony ten zwrócił uwagę przede wszystkim na dramatyczne rozdarcie współczesnego uniwersytetu między „potrzebę specjalizacji zarówno naukowej, jak i profesjonalnej z jednej strony, a jednością nauki i potrzebą integracji interdyscyplinarnej w nauce i nauczaniu, z drugiej”¹². Dlatego apelował o kształcenie ogólne na uniwersytecie. Przekonywał, że „potrzeba użyteczności studiów w szybko zmieniającym się świecie skłania do przywrócenia kształcenia ogólnego w modelu szkolnictwa wyższego, aby zapobiegać temu, co Ortega y Gasset nazywał «barbarzyństwem specjalizacji»”¹³.

2. Każdy z przywołanych tu autorów, pisząc o swojej wizji uniwersytetu, zwracał uwagę na świat wartości, który jest // powinien być obecny w życiu wspólnoty uniwersyteckiej. Przed ćwierćwieczem w sposób szczególny na owe wartości zwrócili autorzy *Wielkiej Karty Uniwersytetów Europejskich* podpisanej 18 września 1988 r. przez rektorów prze-

szło czterystu uniwersytetów europejskich, obecnych w Bolonii na uroczystościach 900-lecia najstarszego uniwersytetu europejskiego. W *Magna Charta Universitatis* zostały przypomniane podstawowe zasady działania każdego z uniwersytetów, jakimi są: autonomia instytucji uniwersytetu, nierozdzielność badań naukowych i kształcenia, wolność badań i nauczania, tolerancja, otwarcie zarówno profesorów, jak i studentów na dialog.

Zawarte w *Wielkiej Karcie Uniwersytetów Europejskich* ogólne zasady życia akademickiego zostały w poszczególnych krajach Europy uszczegółowione w różnych dokumentach. W Polsce takim dokumentem uszczegóławiającym założenia przyjęte przez rektorów europejskich w Bolonii stała się *Karta Krakowska* podpisana 30 września 2000 r. przez wszystkich rektorów uczelni należących do Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich. W dokumencie tym rektorzy polscy raz jeszcze podkreślili, że fundamentem uniwersytetu jest jego autonomia. Dotyczy ona zarówno przedmiotu, jak i metody prowadzenia badań, ale zarazem – uprawiania dydaktyki, a nade wszystko zarządzania uczelnią. Czytamy w *Karcie Krakowskiej*, że w swoich działaniach uczelnia powinna się kierować *zasadą otwartości i przejrzystości dla opinii publicznej*. Uniwersytet jako instytucja użyteczności publicznej jest miejscem, w którym *obowiązują zasady tolerancji godne człowieka*. Nauczyciele akademicki powinni dbać o najwyższą jakość zarówno prowadzonych badań, jak i procesu kształcenia; powinna im przyświecać stała troska o realizację celów wychowawczych w kontaktach ze studentami, powinni dbać o „kształtowanie u studentów właściwych postaw moralnych, poszanowanie wartości akademickich i zachowań godnych człowieka rozumiejącego znaczenie dorobku kulturowego,

odczuwającego potrzebę nieustającego jego pomnażania”. Autorzy *Karty Krakowskiej* nade wszystko przypomnieli, że nauczyciele akademicki „winni przestrzegać zasad etycznych utrwalonych w ciągu wielowiekowej tradycji instytucji uniwersyteckich”¹⁴.

O jakie zasady w tym wypadku chodzi? Szczegółowo zostały one wyłożone w kilku innych dokumentach. W pierwszym rzędzie – w opracowanym przez Komitet Etyki PAN dokumencie pt. *Dobre obyczaje w nauce* (1994). Ale także w opracowanym przez Fundację Rektorów Polskich, a przyjętym przez Zgromadzenie Plenarne KRASP 26 kwietnia 2007 r. kodeksie *Dobre praktyki w szkołach wyższych*, w którym zwrócono uwagę na kilkanaście fundamentalnych zasad dobrych obyczajów w kierowaniu uczelnią, takich jak: zasada służby publicznej, zasada bezstronności w sprawach publicznych, legalizmu, autonomii i odpowiedzialności, podziału i równowagi władzy w uczelni, przejrzystości, subsidiarności, poszanowania godności i tolerancji czy wreszcie uniwersalizmu badań i kształcenia. Te podstawowe zasady zostały w przywoływanym dokumencie rozpisane na dobre praktyki w działaniach rektora oraz senatu uniwersytetu. Bardzo ważnym dopełnieniem owego kodeksu jest dokument, jaki 13 grudnia 2012 r. przyjęło Zgromadzenie Ogólne Polskiej Akademii Nauk, opracowany przez Komisję ds. Etyki tejże Akademii *Kodeks etyki pracownika naukowego*, w którym przywołano utrwalone w tradycji uniwersyteckiej zasady dobrych praktyk w badaniach naukowych. Kodeks ten został oparty na uniwersalnych zasadach i wartościach etycznych, takich jak: *sumiennosc* w prezentowaniu celów zamierzonych badań, *wiarygodność* w prowadzeniu owych badań, *krytycyzm* wobec osiągniętych rezultatów, *obiektywizm* w postępowaniu badawczym, *bezstronność* w podejściu do badanego

zagadnienia, *niezależność* od zewnętrznych wpływów, w tym – od osób czy instytucji zlecających dane badania, *otwartość* w dyskusjach na temat własnych badań, *przejrzystość* w zakresie zbierania, analizowania i interpretowania danych, *odpowiedzialność* wobec innych uczestników badań, ale i wobec dóbr kultury, *rzetelność* w uznawaniu osiągnięć innych, wreszcie – *odwaga* w sprzeciwianiu się poglądom sprzecznym z wiedzą naukową czy z dobrymi praktykami badań¹⁵.

Jak widać, posiadamy sporo dokumentów dotyczących regulacji życia akademickiego. Pojawiły się one nie bez przyczyny. Szczególnie u nas, w Polsce. Niezwykły boom edukacyjny, jaki zaobserwowaliśmy u nas po 1989 r., zwielokrotnienie liczby studentów, wprowadzenie do szkolnictwa wyższego zasad wolnego rynku, czego następstwem było pojawienie się w krajobrazie Polski ok. 400 wyższych szkół niepublicznych, a także kilkudziesięciu państwowych wyższych szkół zawodowych, to wszystko doprowadziło do rozregulowania utrwalonych w wielowiekowej tradycji akademickiej zasad etycznych. Prawdziwą plagą stały się plagiaty, zmorą zaś – wieloetatowość profesorów (wszak nie tak dawno mieliśmy profesorów „zatrudnionych” w dziesięciu czy czternastu uczelniach!). Niemal zupełnie zanikła krytyka naukowa z prawdziwego zdarzenia. Wielką popularność zyskało zjawisko przypominające powieść Gogola o „martwych duszach”, czyli poszerzanie listy autorów danej publikacji o ludzi, którzy nie mieli najmniejszego udziału w opracowaniu danego zagadnienia. W pogoni za sukcesem za wszelką cenę pojawiły się w środowisku akademickim także inne choroby, jak choćby fałszowanie czy fabrykowanie wyników badań, manipulowanie wynikami, pobłażliwość oceniania pracowników i związane z tym zjawisko wystawiania fałszywych recenzji (przede wszystkim w procesie awansu naukowego),

niedbalstwo w prowadzeniu badań naukowych, pozorowanie owych badań, rutyna w przekazywaniu treści nauczania itd., itp.

To dlatego od pewnego czasu samo środowisko akademickiego podjęło wielki wysiłek „samoczyszczenia się”. Przywołajmy tylko dwa przykłady. Z inicjatywy rektorów skupionych w KRASP zrodziła się w 2003 r. ustawa o szkolnictwie wyższym znacząco ograniczająca zjawisko wieloetatowości! To także z inicjatywy tego środowiska powołano do życia tak ważny organ w życiu akademickim, jakim jest Państwowa Komisja Akredytacyjna.

Podjęte kroki, mające na celu przywrócenie porządku etycznego w środowisku akademickim, powinny radować każdego. Osobiście jestem jednak przekonany, że droga do naprawy jest jeszcze daleka. Tym bardziej, że pojawiają się w naszym środowisku nowe choroby. Wspomnę o najbardziej widocznych. Oto coraz większa grupa naszych uczonych chętnie wraca do praktyk, kiedy to profesor uniwersytetu legitymizował poza uczelnią, najczęściej w mediach, poglądy pozanaukowe. Dawniej chodziło głównie o legitymizację określonych tez politycznych, dziś wielu profesorów raz po raz wypowiada się na temat spraw, którymi nigdy się zawodowo nie zajmowali i które nie leżą w ich kompetencjach naukowych. Co więcej, z zasady przywołują przy tej okazji nazwę swojej rodzimej uczelni, chcąc w ten sposób wzmocnić swoją pozycję i automatycznie włączyć rodzimy uniwersytet czy inną szkołę wyższą, w której pracują, w krąg spraw, które sami, na własny rachunek, podejmują. Pojawiły się także inne choroby. Wystarczy zajrzeć do Internetu, aby przekonać się o skali zjawisk, które obniżają autorytet moralny ludzi uniwersytetu. Oto w wielkich ośrodkach uniwersyteckich, jak Poznań czy Warszawa, ogłaszane są listy, pod którymi podpisy

składa niekiedy i kilkaset osób z danego środowiska akademickiego, a w których padają oświadczenia typu: „ci, których media wylansowały na elity, to nie żadna elita!” Rzecz w tym, że zaatakowani zostali w tym wypadku uczeni nawiązujący do rzetelności naukowej, do nie wypowiadania się na temat spraw, które nie leżą w kompetencjach danego uczzonego. Oszczędzę Państwu innych przykładów, choćby z ostatnich dni, kiedy ludzie z tytułem naukowym profesora nie potrafili uszanować owego tytułu.

Ale problem chorób świata akademickiego posiada znacznie szersze wymiary. Oto okazuje się, że środowisko akademickie zmuszone zostało w ostatnim czasie do podjęcia niełatwej walki o ochronę autonomii uniwersytetów. Władze resortu starają się od pewnego czasu objąć swoim nadzorem i jurysdykcją jak największą liczbę obszarów aktywności szkół wyższych. W dawnym czasie mówiło się w takich wypadkach o zjawisku przemożnej biurokratyzacji życia uniwersyteckiego. Objawy owego zjawiska pojawiają się w coraz to nowych rejonach życia uczelnianego: zarówno w dziedzinie badań, jak i nauczania czy zarządzania uczelnią. To prawda, że środowisko akademickie z wielką radością powitało przed niedawnym czasem powołanie do życia dwóch w pełni autonomicznych agencji naukowych: Narodowego Centrum Nauki oraz Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Ale radość tę dość szybko zamąciły „inicjatywy władz resortowych mające na celu” czy to „podporządkowanie sobie przez ministra Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego”, czy też „przywrócenie ministrowi kompetencji do nadmiernego ingerowania w statuty szkół wyższych”¹⁶. Przywoływane tu środowisko akademickie od dłuższego czasu na próżno upomina się o przyznanie Polskiej Komisji Akredytacyjnej, powołanej wszak z inicjatywy tego środowiska, statusu ciała autono- ►

micznego, a nie opiniodawczego. Przykłady mógłbym mnożyć.

Jestem przekonany, że musimy doprowadzić do tego, aby każdy nauczyciel akademicki przyjął za swoje własne zasady, które niegdyś przyświecały naszym przodkom. Nie znaczy to, że nawołuję do powstrzymania rozwoju. Upominam się jednak o wartości ponadczasowe, bo tylko one mogą przywrócić naszemu środowisku, naszym uniwersytetom przywoływaną tu *dostojność* czy też *godność*. W 1995 r. prof. Aleksander Gieysztor, jeden z wielkich autorytetów naukowych polskiego środowiska akademickiego, w swoim wykładzie o podstawach tradycji i godności akademickich zwracał uwagę nie tylko na te wartości, które tu przywołałem. Także na tak „niemodne” dzisiaj, jak: *skromność i wzajemny szacunek* [nauczycieli akademickich], [jak] *pokora i samokrytycyzm w uprawianiu badań i w nauczaniu*, [jak] *pamięć o celu, jakim jest osiągnięcie prawdy*, [czy wreszcie – jak] *odrzuć pokusę zwanej „ambitio dignitatis”, chęci kariery, gdzie środki przestaniają cele*¹⁷.

O tych uniwersalnych wartościach akademickich wielokrotnie mówił Jan Paweł II w czasie swoich rozlicznych spotkań z przedstawicielami świata akademickiego. Na spotkaniu ze społecznością uniwersytetu w Sydney 26 listopada 1986 r. Papież Polak przekonywał zatem słuchaczy, że „żaden uniwersytet nie może sobie rościć prawa do szacunku społecznego, jeśli w swej praktyce badawczej nie stosuje najwyższych standardów naukowych, bezustannie aktualizując metody i warsztat badawczy, i jeśli nie odnosi się z najwyższą powagą – co oznacza też całkowitą swobodę – do przedmiotu badań”¹⁸. Zaś na spotkaniu z polskimi rektorami 4 stycznia 1996 r. w Watykanie mówił: „Trzeba, aby środowiska akademickie odzyskały swój tradycyjny autorytet moralny, aby stawały się na nowo sumieniem narodu, dając przykład cnót obywatelskich i patriotycz-

nych”¹⁹. Myśl tę skrótowo, ale jakże celnie ujął Jan Paweł II w kolegiacie św. Anny 8 czerwca 1997 r. na spotkaniu z liczącą blisko tysiąc osób reprezentacją polskich środowisk akademickich, kiedy przekonywał, że: *być pracownikiem naukowym zobowiązuje!*²⁰.

Skoro już jednak przywołałem tu imię Jana Pawła II, nie sposób nie zwrócić uwagi na Jego testament duchowy pozostawiony nam, wykładowcom polskich uniwersytetów i wszystkich polskich uczelni. Przedstawił ów testament 11 września 2000 r. w czasie spotkania w Watykanie z liczącą ponad czterysta osób delegacją Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ojciec Święty mówił wówczas o *misji uniwersytetu*, upatrując ją w *posłudze myślenia*, czyli „w trudzie takiej analizy rzeczywistości tego świata, która zawsze odwołuje się do najwyższego ideału prawdy, dobra i piękna, a przez to może stać się głosem sumienia krytycznego wobec wszystkiego, co człowieczeństwu zagraża lub co go pomniejsza. Oczywiście – dodawał – ta misja pociąga za sobą szczególną odpowiedzialność, domaga się od ludzi nauki wyjątkowej wrażliwości etycznej”²¹. Ale nie tylko tego. W swoim wystąpieniu Jan Paweł II szczególną uwagę zwrócił na „bardzo konkretne zadanie, jakie staje przed wyższymi uczelniami w Polsce [...]”. Chodzi – mówił – o kształtowanie w narodzie zdrowego ducha patriotyzmu”. Przypominał, że „Wszechnica krakowska zawsze była środowiskiem, w którym szerokie otwarcie na świat harmonizowało z głębokim poczuciem narodowej tożsamości. Tutaj zawsze żywa była świadomość, że Ojczyzna to jest dziedzictwo, które nie tylko obejmuje pewien zasób dóbr materialnych na określonym terytorium, ale nade wszystko jest jedynym w swoim rodzaju skarbcem wartości i treści duchowych, czyli *tego* wszystkiego, co składa się na kulturę narodu. Kolejne pokolenia mistrzów,

profesorów i studentów Uniwersytetu strzegły tego skarbcza i współtworzyły go, nawet za cenę wielkich ofiar. W ten właśnie sposób uczyły się patriotyzmu, czyli umiłowania tego, co ojczyście, co jest owocem geniuszu przodków i co wyróżnia pośród innych ludów, a co równocześnie stanowi płaszczyznę spotkania i twórczej wymiany w wymiarze ogólnoludzkim. Wydaje się – mówił dalej Ojciec Święty – iż dziś, kiedy obserwujemy budzący nadzieję, ale nie wolny od zagrożeń proces jednoczenia się narodów Europy, Uniwersytet Jagielloński [a z nim wszystkie inne polskie uczelnie – F.Z.] ze szczególną gorliwością winien podjąć tę tradycję. Jako wyjątkowe środowisko tworzenia narodowej kultury, niech będzie miejscem kształtowania ducha patriotyzmu – takiej miłości Ojczyzny, która staje na straży jej dobra, ale nie zamyka bram, lecz buduje mosty, ażeby dzielić się z innymi, to dobro pomnażać. Polska potrzebuje światłych patriotów, zdolnych do ofiar dla miłości Ojczyzny i równocześnie przygotowanych do twórczej wymiany dóbr duchowych z narodami jednoczącej się Europy”²². Słowa te stanowią, jestem o tym przekonany, bodaj najważniejszy element duchowego testamentu Jana Pawła II dla polskiego środowiska akademickiego. Nie tylko dla Uniwersytetu Jagiellońskiego, ale dla całego polskiego świata akademickiego. Jest to przesłanie, o którym nie wolno nam zapomnieć, które zawsze, przez kolejne lata, my, a po nas – nasi następcy, powinni przekazywać swoim uczniom.

3. Dziękując się z Państwem kilkoma refleksjami na temat misji uniwersytetu, a w szczególności – obowiązującego od stuleci w europejskim świecie akademickim systemu wartości, postanowiłem na koniec przywołać wyjątkową opinię o statusie profesora polskiego uniwersytetu. Wyszła ona spod pióra największego

naszego poety, Adama Mickiewicza. Autor *Pana Tadeusza* skierował wprawdzie owe słowa do rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, ale przecież Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, podobnie jak niemal wszystkie inne polskie uniwersytety, można uznać za jego dzieci (bądź wnuki). Toteż bez nadużycia wolno je dziś odczytywać jako słowa skierowane do całego środowiska akademickiego polskiego.

Przypomnę: pod koniec 1848 r. rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Józef Majer, po konsultacjach z członkami Senatu uczelni, wysłał do mieszkającego wówczas w Paryżu Mickiewicza zaproszenie do objęcia Katedry Literatury Polskiej. W dniu 3 stycznia 1849 r. niedawny profesor Collège de France przesłał do rektora Majera odpowiedź, w której m.in. napisał: „Szanowny Panie Rektorze! Wezwanie Wasze jako obowiązujące mnie i zaszczytne dla mnie przyjąłem. Oświadczam Wam gotowość służenia wedle sił moich rodakom. Ważność tej służby w teraźniejszych czasach i w położeniu naszym znacie dobrze; z mojej strony znam zaszczyt, który mi czynicie, największy, jaki spotkać może nauczyciela Polaka. Mam nadzieję, że otrzymacie u władz miejscowych upoważnienie potrzebne mi na udanie się do Krakowa. Jakikolwiek będzie skutek wezwania waszego, zachowam zawsze wdzięczną pamięć Wam, Szanowny Panie Rektorze, za uczucia w piśmie Waszym dla mnie wyrażone”²³.

Wiadomo, że Mickiewicz nie przybył do Krakowa, bowiem ówczesny gubernator Galicji, Wacław Zaleski, realizując polecenia płynące z Wiednia, odmówił zgody na wystawienie mu wizy wjazdowej do dawnej stolicy Polski. Tu interesuje mnie jednak nie sprawa konkursu na stanowisko profesora literatury polskiej na UJ, a zawarta w liście poety opinia o stanowisku profesora polskiego uniwersytetu. Poeta oświadczał: „z mo-

jej strony znam zaszczyt, który mi czynicie, największy, jaki spotkać może nauczyciela Polaka!” Jest to niewątpliwie wyjątkowa ocena statusu profesora uniwersyteckiego, z jaką można się spotkać w literaturze przedmiotu. Ocena wystawiona przez człowieka, który w epoce narodowej niewoli cieszył się wśród Polaków wyjątkowym autorytetem, którego prochy w 1890 r. złożone zostały w podziemiach wawelskiej katedry, obok prochów polskich królów.

Źródła tego przekonania Mickiewicza starałem się tu ukazać, mówiąc o utrwalonym w tradycji europejskiej i polskiej etosie uczonego. W tym środowisku obowiązuje szczególnie kodeks etyczny, którego pod groźbą wykluczenia z grona uczonych nie wolno łamać ani nadużywać. Trzeba o owym *niepisanym*, a zarazem i *pisanym*

kodeksie wciąż na nowo przypominać. W świecie współczesnym istnieje bowiem wiele pokus, aby uprościć czy znacząco skrócić sobie drogę do kariery naukowej, aby zdobyć możliwie jak najwięcej korzyści materialnych z faktu przynależności do tego środowiska. Nikt nie odmawiał i nie odmawia nauczycielom akademickim prawa do godziwego nagradzania ich wysiłku związanego z prowadzeniem badań i kształceniem studentów. Chodzi jednak o to, aby każdy nauczyciel akademicki pamiętał o przysiędze doktorskiej, w której wszak przyrzekał, że „będzie wytrwale pracował i rozwijał nauki nie dla brudnego zysku ani dla zdobycia czczej sławy, ale – aby krzewić się mogła prawda i ażeby zabłysło jaśniejsze światło prawdy, od której zależy szczęście rodzaju ludzkiego”.

Franciszek Ziejka

1. W. Stróżowski, *O idei uniwersytetu*, „Res Publica” 1990, t. IV, nr 7/8, s. 19.

2. W tekście tym wykorzystuję fragmenty mojego wystąpienia, które wygłosiłem w dniu 23 października 2012 r., w czasie uroczystości nadania mi przez Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego tytułu „profesora honorowego UJ” (druk pt. *O etosie profesora słów kilka*, „Alma Mater”, nr 152/153 /2012–2013/, s. 24–26).

3. K. Michałowski, *Wspomnienia*, Warszawa 1986, s. 30.

4. Jw., s. 32.

5. Por. Kazimierz Twardowski – *nauczyciel, uczone, obywatel*, Lwów 1938; R. Jadcak, *Mistrz i jego uczniowie*, Warszawa 1997; W. Słomski [red.], *Twórca Szkoły Lwowsko-Warszawskiej. W 70. rocznicę śmierci Kazimierza Twardowskiego*, Warszawa 2008.

6. K. Twardowski, *Dzienniki. Cz. 2: 1928–1936*, Toruń 2001.

7. K. Twardowski, *O dostojności uniwersytetu*, Poznań 1933, s. 6–7.

8. Jw., s. 8.

9. Jw., s. 10.

10. W. Stróżewski, jw., s. 12.

11. Jw., s. 17.

12. B. Geremek, *Idea uniwersytetu*, w: *Poloniae merenti. Księga Pamiątkowa Jubileuszu Sześćsetlecia Odnowienia Uniwersytetu Jagiellońskiego 1400–2000*, pod red. S. Szczura, Kraków 2003, s. 156.

13. Jw., s. 157.

14. *Karta Krakowska*, w: *Poloniae merenti*, jw., s. 419–420.

15. *Kodeks etyki pracownika naukowego*, Polska Akademia Nauk, Warszawa 2012.

16. Na te tematy wypowiedziała się ostatnio bardzo krytycznie Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Wyższych (por. W. Banyś, *Autonomia – budowanie zaufania*, „Forum Akademickie” 2013, wrzesień).

17. A. Gieysztor, *U podstaw tradycji i godności akademickich*, Sandomierz 1996, s. 5.

18. *Uniwersytety w nauczaniu Jana Pawła II*, t. I, 1978–1988, opr. M. Piwko, Warszawa 1999, s. 400.

19. Jw., t. II 1989–1999, Warszawa 2000, s. 202.

20. *Ojciec Święty na Uniwersytecie Jagiellońskim*, opr. K. Widacka, Kraków 1998, s. 58.

21. *Przemówienie Ojca Świętego do Uczestników pielgrzymki uniwersyteckiej*, w: *Poloniae merenti*, jw., s. 281.

22. Jw., s. 282.

23. Cyt. za: K. Lewicki, *Katedra Literatury Polskiej w Uniwersytecie Jagiellońskim w latach 1803–1848*, w: *Dzieje Katedry Historii Literatury Polskiej w Uniwersytecie Jagiellońskim. Zarys monograficzny. Księga zbiorowa*, pod red. T. Ulewicza, Kraków 1966, s. 76.

Fot. Aneta Adamska

IMMATRYKULACJA STUDENTÓW I ROKU

1 października na 11 Wydziałach naszego Uniwersytetu odbyły się uroczyste immatrykulacje studentów pierwszego roku studiów stacjonarnych. Po uprzednim złożeniu ślubowania, młodzież przyjęta w poczet społeczności akademickiej naszej Uczelni otrzymała od władz rektorskich i dziekańskich indeksy. Immatrykulacje studentów studiów niestacjonarnych i uczestników studiów doktoranckich odbyły się w kolejnych dniach października

Fot. Aneta Adamska

Fot. Aneta Adamska

Z ŻYCIA UCZELNI

Opracowała Ewa Kawałko-Marczuk

Uroczyste inauguracje

Październik to tradycyjnie miesiąc, w którym szkoły wyższe uroczą się inaugurując nowy rok akademicki. W tym roku władze rektorskie naszego Uniwersytetu uczestniczyły w inauguracjach w następujących uczelniach: Uniwersytet Medyczny w Lublinie (1 X) – rektor Stanisław Michałowski, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (3 X) – prorektor Ryszard Dębicki, Politechnika Lubelska (4 X) – rektor Stanisław Michałowski, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Zamościu (7 X) – prorektor Ryszard Mojak, Politechnika Świętokrzyska (7 X) – prorektor Ryszard Dębicki, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie (7 X) – prorektor Urszula Bobryk, Lubelski Uniwersytet Trzeciego Wieku (14 X) – prorektor Urszula Bobryk, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (20 X) – rektor Stanisław Michałowski, Metropolitarne Seminarium Duchowne w Lublinie (27 X) – prorektor Urszula Bobryk.

Miejska komisja ds. nagród dla kultury

3 października prorektor Urszula Bobryk uczestniczyła jako przewodnicząca w posiedzeniu Komisji ds. nagród dla kultury za rok 2012, powołanej przez Prezydenta Miasta Lublin.

Europa Unii

W dniach 3–6 października Centrum Ucrainicum KUL z okazji 600. rocznicy Unii Horodelskiej zorganizowało międzynarodową konferencję pt. „Europa Unii. Unie polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej: historia i tradycje”. W otwarciu obrad, które odbywały się w Lublinie,

Chełmie i Horodle, udział wziął rektor Stanisław Michałowski

Spotkanie dla przedstawicieli organizacji studenckich

10 października w Sali Klubowej DS „Grześ” odbyło się spotkanie organizacyjno-informacyjne dla przedstawicieli organizacji studenckich funkcjonujących w Uniwersytecie, w którym uczestniczyła prorektor Urszula Bobryk oraz przedstawiciele Biura Promocji i Biura Spraw Studenckich. W trakcie spotkania omówione zostały m.in.: współpraca organizacji uczelnianych z władzami Uczelni oraz poszczególnymi jednostkami administracyjnymi, plan obchodów 70-lecia Uniwersytetu, sposób przepływu informacji dotyczących przedsięwzięć realizowanych przez organizacje studenckie.

Uniwersytecka Komisja Nauki

Prorektor Ryszard Dębicki przewodniczył posiedzeniu Uniwersyteckiej Komisji Nauki, które odbyło się w dniach 10–12 października w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. Podczas spotkania omawiano następujące kwestie: ocenę parametryczną jednostek, aspekty prawne realizacji projektów, sytuację finansową uczelni / wydziałów w świetle dotacji statutowej i realizacji wskaźników projektów infrastrukturalnych oraz nowe przepisy w procedurach dotyczących nadawania stopni i tytułów naukowych.

Chatka Blues Festiwal

Prorektor Urszula Bobryk uczestniczyła w Chatka Blues Festiwal, który odbywał się w dniach 11–12 paź-

dziennika w ACK „Chatka Żaka” oraz klubie Rock Bar.

Jubileusz Wydziału Pedagogiki i Psychologii

14 października odbyły się uroczystości jubileuszowe z okazji 40-lecia Wydziału Pedagogiki i Psychologii, w których uczestniczyli rektor Stanisław Michałowski, prorektor Urszula Bobryk i prorektor Ryszard Mojak.

Lubelscy przedsiębiorcy w Inkubatorze Medialno-Artystycznym UMCS

Dużym zainteresowaniem przedsiębiorców skupionych w Lubelskim Klubie Biznesu cieszyły się warsztaty medialne, zorganizowane 16 października w Inkubatorze Medialno-Artystycznym UMCS. W spotkaniu, prowadzonym przez Agnieszkę Gąsior-Mazur, prezesa Stowarzyszenia LKB, wzięli udział m.in. rektor Stanisław Michałowski oraz kanclerz Grażyna Fiok. Rektor, mówiąc o tym, że UMCS jest Uczelnią wielu możliwości, wspominał, iż co roku wprowadzamy nowe rozwiązania odpowiadające potrzebom rynku pracy, przedstawił także naukowy i badawczy potencjał Uniwersytetu. Szczegółowo współpracy z przedsiębiorcami oraz ofertę biznesową Wydziałów zaprezentowała dr Dagmara Kociuba, koordynator Centrum Innowacji i Komercjalizacji Badań UMCS. Zebrani dyskutowali także o roli współczesnych mediów – warsztaty na ten temat poprowadził dr Tomasz Rakowski, dyrektor TVP Lublin. Przedsiębiorcy skupieni w Stowarzyszeniu „Lubelski Klub Biznesu” zwiedzili również Inkubator Medialno-Artystyczny UMCS, poznając jego możliwości technologiczne.

To kolejne spotkanie w UMCS z pracodawcami Lubelszczyzny. Poprzednie odbyło się 20 maja i miało na celu przedstawienie oferty badawczej Wydziałów tzw. „eksperymentalnych”, czyli Biologii i Biotechnologii, Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, Matematyki, Fizyki i Informatyki oraz Chemii. W sumie w ostatnich la-

tach Uniwersytet nawiązał współpracę z ok. 50 firmami, realizując ponad 280 zleceń.

Eustachy Ryłski z czytelnikami

Wieczór Literacki z Eustachym Ryłskim

17 października odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Wieczory Literackie”, którego gościem był Eustachy Ryłski – prozaik, dramaturg, scenarzysta. Autor m.in. powieści: *Stankiewicz. Powrót, Człowiek w cieniu, Warunek, Na Grobli, Obok Julii*; opowiadań: *Tylko chłód, Wyspa*; dramatów: *Chłodna jesień, Zapach wistarii, Netta, Co nie jest snem, Sprawa honoru*; esejów: *Po śniadaniu*. Laureat Nagrody Literackiej im. Józefa Mackiewicza (2005), nominowany do Śląskiego Wawrzynu Literackiego, Angelusa i Nagrody Nike (2006). W spotkaniu uczestniczyło wielu studentów cudzoziemców, którzy przygotowują się do studiów w Polsce na roku zero w CJKP UMCS. Było to dla nich żywe i interesujące spotkanie z polską współczesną kulturą.

Gala Finałowa programu Najwyższa Jakość

18 października w Poznaniu odbyła się uroczysta gala podsumowująca VII edycję programu Najwyższa Jakość Quality International 2013. Nasz Uniwersytet został laureatem w kategorii QI Services. Nagrodę odebrała prorektor Barbara Hlibowicka-Węglarz. Najwyższa Jakość Quality International to największy w Polsce program projakościowy organizowany przez ForumBinesu.pl i cykl gospodarczy Forum Biznesu w „Dzienniku Gazecie Prawnej”. Patronat honorowy nad programem sprawują: Ministerstwo Rozwoju ▶

Studenci CJKP przed pomnikiem Patronki

INAUGURACJA W CJKP

1 października odbyła się inauguracja roku akademickiego w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców. W tym roku naukę języka polskiego rozpocznie tu ponad 90 osób – przede wszystkim na kursie zerowym, ale też na studiach podyplomowych. Najliczniejsze grupy stanowią przedstawiciele Białorusi i Ukrainy. Reprezentowane są też inne kraje i narodowości, takie jak Uzbekistan, Kazachstan, Rosja, Indie, Arabia Saudyjska i Turcja.

Zebranych w auli nauczycieli i studentów ciepło przywitali dyrektor prof. Jan Mazur oraz zastępca dyrektora dr Anna Dunin-Dudkowska. Przy tej okazji zwrócili uwagę na kilka ważnych kwestii związanych z pobytem cudzoziemców w Polsce oraz na organizację roku akademickiego 2013/2014.

Jacek Brzeziński

Inauguracja w CJKP

Fot. S. Skriabin

Od lewej: rektor S. Michałowski, dyr. CJIKR S. Szaszkowa, W. W. Koczin (Fundacja „Russkij Mir”), zastępca dyrektora IFS A. Orłowska, dyrektor IFS M. Sajewicz

SPOTKANIE Z PRZEDSTAWICIELAMI FUNDACJI „RUSSKIJ MIR”

W dniach 1–3 października, przy okazji uczestnictwa w Kongresie Inicjatyw Europejskich, w Lublinie gościli przedstawiciele Fundacji „Russkij Mir” (Federacja Rosyjska): Władimir Władisławowicz Kochin (zastępca Dyrektora Wykonawczego Fundacji) oraz Siergiej Władimirowicz Skriabin (doradca zastępcy Dyrektora Wykonawczego). Podczas pobytu w Lublinie goście z Moskwy odwiedzili również nasz Uniwersytet, gdzie w 2009 r. na mocy umowy międzynarodowej pomiędzy UMCS a Fundacją „Russkij Mir”, zostało utworzone Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej (CJIKR).

Przedstawiciele Fundacji „Russkij Mir”, wspólnie z dyrektorem CJIKR dr Swietłaną Szaszkową, spotkali się z władzami Uniwersytetu i Instytutu Filologii Słowiańskiej: rektorem Stanisławem Michałowskim, prorektorem Barbarą Hlibowicką-Węglar, dyrektorem IFS Michałem Sajewiczem, zastępcą dyrektora IFS dr Aliną Orłowską, a także z innymi pracownikami Centrum.

Goście z Moskwy zapoznali się z charakterem działalności i przedsięwzięciami, jakie zostały zorganizowane przez Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej UMCS w ciągu 4,5-letniej działalności. W związku z mijającym w czerwcu 2014 r. pięcioletnim okresem współpracy Fundacji z UMCS w dziedzinie propagowania języka i kultury rosyjskiej, podczas spotkania z władzami Uczelni została podjęta kwestia przedłużenia Umowy na kolejne pięć lat.

Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej UMCS zostało utworzone 11 grudnia

2009 r. jako jednostka międzywydziałowa UMCS. Jest to jedna z trzech tego typu jednostek w Polsce (obok Krakowa i Słupska) i ponad dziewięćdziesięciu na świecie. Prowadzi ożywioną działalność kulturalną, naukową oraz dydaktyczną, mającą na celu popularyzację języka rosyjskiego, rosyjskiej kultury i sztuki.

Centrum uzyskało również dwa granty Fundacji „Russkij Mir”, ze środków których zorganizowano: międzynarodową konferencję glottodydaktyczną „Nauczanie języka rosyjskiego na neofilologii i innych kierunkach” (wrzesień 2011 r.) oraz seminarium naukowo-metodyczne dla nauczycieli języka rosyjskiego „Aktualne tendencje w rosyjskim lingworealioznawstwie” (czerwiec 2013 r.).

W konkursach, szkoleniach i stażach zagranicznych, organizowanych i ogłaszanych przez Fundację „Russkij Mir” biorą udział studenci i pracownicy naukowcy Instytutu Filologii Słowiańskiej.

Swietłana Szaszkowa
Dyrektor CJIKR

Fot. Katarzyna Kolbat

Od lewej: prorektor B. Hlibowicka-Węglarz, dyr. CJIKR S. Szaszkowa, W. W. Koczin i S. W. Skriabin (Fundacja „Russkij Mir”)

Regionalnego, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości i Klub Polskie Forum ISO 9000.

Otwarcie Centrum Innowacyjno-Wdrożeniowego UP

18 października Uniwersytet Przyrodniczy oddał do użytkowania Centrum Innowacyjno-Wdrożeniowe Nowych Technik i Technologii w Inżynierii Rolniczej. W spotkaniu udział wzięli rektor Stanisław Michałowski

Rodzina 2013

Instytut Socjologii KUL JP II, Urząd Statystyczny w Lublinie, Instytut Socjologii UMCS oraz Polskie Towarzystwo Statystyczne zorganizowali w dniach 21–22 października Interdyscyplinarną Konferencję Naukową „Rodzina 2013”. W otwarciu spotkania udział wzięli rektor Stanisław Michałowski.

Fot. Katarzyna Link

Dni włoskie w UMCS

W dniach 21–23 października w Inkubatorze Medialno-Artystycznym UMCS odbyła się trzecia międzynarodowa konferencja „Dni włoskie w UMCS”. Spotkanie otworzył prorektor Ryszard Dębicki. Obrady dotyczyły m.in. innowacji w dydaktyce we Włoszech, włoskiego systemu prawa morskiego, autonomicznych regionów włoskich w badaniach ich tożsamości (głównie języków mniejszościowych i dialektów), problematyki specjalizacji regionalnych we włoskim i europejskim porządku prawnym. Zaprezentowano także książkę *Comportamenti sociali negli ex-voto in Italia e nelle minoranze linguistiche piemontesi* [Postawy społeczne w malowanych votach i mniejszości językowe piemonckie we Włoszech]

pod redakcją Witolda Misiudy-Revery (Wydawnictwo UMCS, Lublin 2013). 22 października odbyły się spotkania specjalistyczne profesorów z uniwersytetów włoskich na Wydziałach UMCS.

Zmarł prof. Andrzej Makowski

23 października zmarł śp. prof. dr hab. inż. Andrzej Makowski. Wybitny polski kartograf, ceniony badacz problematyki technologii wydawania map, grafiki mapy, percepcji treści i formy mapy oraz teorii barwy w zastosowaniu do kartografii i poligrafii. Wieloletni pracownik Politechniki Warszawskiej; w latach 1984–1988 związany z Zakładem Kartografii UMCS, gdzie prowadził wykłady dla studentów specjalizacji kartografia. Prof. A. Makowski był m.in. członkiem Komitetu Geodezji PAN i Sekcji Kartografii, redaktorem naczelnym kwartalnika naukowego PAN „Geodezja i Kartografia”, członkiem Rady Naukowej Instytutu Geodezji i Kartografii. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 30 października w Kościele św. Karola Boromeusza na Powązkach.

Współpraca z firmą Nano-Te

23 października nasz Uniwersytet, reprezentowany przez rektora Stanisława Michałowskiego podpisał umowę o współpracy z firmą Nano-Te z Ryk, reprezentowaną przez prezesa zarządu Lecha Dobrzańskiego. W spotkaniu udział wzięli także pełnomocnik zarządu Zygmunt Jerzy Szymański oraz prorektor Ryszard Dębicki. Współpraca będzie obejmowała m.in. wspólne projekty naukowo-badawcze i badawczo-rozwojowe, podnoszenie umiejętności oraz zdobywanie przez studentów UMCS doświadczenia wymaganego na rynku pracy. Partnerami firmy Nano-Te, której preparaty mają zwalczać bakterie i zapobiegać ich pojawianiu się także w trudno dostępnych miejscach jak samochodowa klimatyzacja, będą przede wszystkim naukowcy z Wydziału Biologii i Biotechnologii.

Fot. Archiwum W. Baluka

Spotkanie z rektorem „Akademii Ostrogskiej”

Fot. Archiwum W. Baluka

Podpisanie porozumienia o współpracy między UMCS a Podkarpackim Uniwersytetem Narodowym im. W. Stefanyka

WIZYTA DELEGACJI UMCS NA UKRAINIE

W dniach 14–17 października delegacja UMCS – prorektor Ryszard Dębicki, dziekan Wydziału Politologii Grzegorz Janusz oraz po. dyrektor Centrum Europy Wschodniej Walenty Baluk, korzystając z zaproszenia trzech ukraińskich uczelni, złożyła oficjalne wizyty w Ostrogu, Iwano-Frankowsku i Czerniowcach.

14 października delegacja UMCS odwiedziła Narodowy Uniwersytet „Akademia Ostrogska”, jedną z najstarszych uczelni na terenie dzisiejszej Ukrainy. „Akademię Ostrogską”, działającą w latach 1576–1636, odrodzono dopiero w 1994 r.

Przedstawiciele UMCS spotkali się z rektorem „Akademii Ostrogskiej” Igorem Pasicznikiem i omówili kwestie wykonania umowy międzyuczelnianej. W ramach implementacji wyżej wspomnianego dokumentu doszło do podpisania memorandum o współpracy pomiędzy Wydziałem Politologii UMCS a Wydziałem Stosunków Międzynarodowych NU „Akademia Ostrogska”. Członkowie delegacji spotkali się także ze studentami, zachęcając do korzystania z możliwości studiowania na UMCS, zwiedzili muzeum uczelni oraz zamek książąt Ostrogskich.

15 października delegacja UMCS złożyła wizytę w Podkarpackim Uniwersytecie Narodowym im. Wasyła Stefanyka. W trakcie spotkania z rektorem Igorem Cependą podpisano porozumienie o współpracy pomiędzy UMCS a Podkarpackim Uniwersytetem Narodowym w zakresie wymiany akademickiej, wydawania wspólnych publikacji i realizacji projektów badaw-

Fot. Archiwum W. Baluka

Podpisanie porozumienia o współpracy z Wydziałem Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych CzUN

czych. Strony omówiły także kwestie opracowania i realizacji wspólnych programów nauczania.

Podkarpacki Uniwersytet Narodowy nawiązuje do tradycji Instytutu Pedagogicznego, który powstał w Stanisławowie w 1940 r., a status uniwersytetu uczelnia otrzymała już w niepodległej Ukrainie w 1992 r. Kształci ponad 18 tys. studentów na sześciu wydziałach i w ośmiu instytutach.

W dniach 16 i 17 października delegacja UMCS gościła z wizytą w Czerniowieckim Uniwersytecie Narodowym im. Jurija Fed'kowycza. Jest to jedna z najstarszych uczelni publicznych na Ukrainie, która powstała w 1875 r. Obecnie kształci ok. 20 tys. studentów na 16 wydziałach.

Delegacja UMCS spotkała się z rektorem Stepanem Melnychukiem i omówiła sprawy związane z wykonaniem umowy międzyuczelnianej. Następnie w obecności prorektorów Ryszarda Dębickiego i Tamary Marusyk dziekani Grzegorz Janusz i Ołeksandr Dobrzański podpisali porozumienie o współpracy zaprzyjaźnionych wydziałów.

Nawiązanie formalnej współpracy zarówno na szczeblu uczelni, jak i poszczególnych wydziałów spotkało się z zainteresowaniem wykładowców i studentów ukraińskich uczelni, ponieważ porozumienia gwarantują stałą wymianę akademicką, stwarzają możliwości organizowania wspólnych konferencji i realizowania wspólnych grantów badawczych, a także stwarzają perspektywę realizowania wspólnych programów nauczania.

Dr hab. Walenty Baluk, prof. UMCS

Od prawej: rektor Stanisław Michałowski, prezes zarządu firmy Boryszew Erg Marlena Krohn, kanclerz Grażyna Fiok, dziekan Wydziału Chemii Władysław Janusz, koordynator Centrum Innowacji i Komercjalizacji Badań Dagmara Kociuba

WSPÓŁPRACA Z FIRMĄ BORYSZEW

30 października rektor Stanisław Michałowski podpisał umowę o współpracy naukowo-badawczej z firmą Boryszew Erg S.A., reprezentowaną przez prezesa zarządu Marlenę Krohn. Firma wchodzi w skład jednej z największych w Polsce grup przemysłowych – Grupy Kapitałowej Boryszew S.A.

Współpraca pomiędzy UMCS a Boryszew Erg S.A. obejmie m.in.: działania na rzecz stwarzania dogodnych warunków do rozwoju oraz wzrostu konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, opartych na transferze wiedzy, technologii i rozwiązaniach innowacyjnych, zwiększenie zainteresowania działalnością innowacyjną podmiotów sektora publicznego i prywatnego, wspólne projekty naukowo-badawcze i badawczo-rozwojowe czy wsparcie w podnoszeniu umiejętności oraz zdobywaniu przez studentów UMCS doświadczenia wymaganego na rynku pracy.

W spotkaniu, podczas którego strony podpisały umowę o współpracy, uczestniczyli także: Marek Ilnicki, doradca Prezydenta z ramienia Pracodawców RP, prorektor Ryszard Dębicki, Władysław Janusz, dziekan Wydziału Chemii, Grażyna Fiok, kanclerz UMCS i Dagmara Kociuba, koordynator Centrum Innowacji i Komercjalizacji Badań.

Posiedzenie KRUP w Rzeszowie

W dniach 24–26 października w Uniwersytecie Rzeszowskim odbyło się IV plenarne posiedzenie Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich. W obradach uczestniczyli rektor Stanisław Michałowski i prorektor Ryszard Dębicki. Podczas sesji omówiono m.in. problem jakości w szkolnictwie wyższym, aktualny stan prac nad „Programem rozwoju szkolnictwa wyższego do 2020” oraz podjęto rozważania nad nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Konferencja nt. Skarbu Państwa

24 października w gmachu Lubelskiego Towarzystwa Naukowego odbyła się konferencja „Skarb Państwa a działalność gospodarcza”, zorganizowana przez Wydział Prawa i Administracji UMCS. W spotkaniu udział wzięli prorektor Ryszard Mojak.

Wizyta w Ambasadzie Portugalii

25 października prorektor Barbara Hlibowicka-Węglarz złożyła wizytę w Ambasadzie Portugalii w Warszawie u nowej pani ambasador Marii Amelii Maio de Paivy. Podczas spotkania omówiono dalszą współpracę między Ambasadą i UMCS, a także zagadnienia związane z funkcjonowaniem Centrum Języka Portugalskiego Instytutu Camoesa przy UMCS.

Bakcynalia 2013

W dniach 25–26 października w ACK UMCS „Chatka Żaka” odbył się XVII Festiwal Piosenki Studenckiej i Turystycznej Bakcynalia 2013, zorganizowany przez nasz Uniwersytet oraz Stowarzyszenie Rozwoju Kultury Akademickiej. W otwarciu udział wzięli prorektor Urszula Bobryk.

Wydarzenie zainaugurowała piosenka *Żeglarskie śpiewanie*, wyko-

nana na placu przed Chatką Żaka przez liczne grono uczestników jednocześnie śpiewających i grających na instrumentach. Na scenie Chatki Żaka wystąpiły zespoły: Pod Wiatr, Shantymen i Zejman & Garkumpel.

W ramach Festiwalu odbyły się też tzw. Małe Bakcynalia – konkurs piosenki turystycznej dla młodzieży. Laureatem został Mateusz Turecki z Lublina. W drugim dniu Festiwalu odbył się m.in. koncert „Poezja w Lublinie” i tzw. koncert konkursowy. Przyznano dwa równorzędne pierwsze miejsca, które zdobyli: zespół Klaus Trzaska Band z Chełma i Anna Ciaszkiewicz z Żyrardowa.

Finał pt. „W górach jest wszystko, co kocham” zadeedykowano twórcom młodego pokolenia, mającym już osiągnięcia w karierze artystycznej. W tym roku koncert odbył się w ramach premiery nowego wydania płyty cyklu z „W górach jest wszystko co kocham cz. IX”, promującego twórczość artystów z górskiej Krainy Łagodności.

Dzień Kariery na UMCS

Zainteresowaniem studentów i absolwentów cieszył się Dzień Kariery, zorganizowany 15 października przez UMCS i Miejski Urząd Pracy w Lublinie. W Instytucie Informatyki UMCS zaprezentowało się ponad 40 wystawców z ofertami pracy, staży i praktyk zawodowych, usług lokalnych instytucji rynku pracy oraz możliwości kształcenia ustawicznego.

Prezentacjom towarzyszyła konferencja pt. „Znajomość rynku pracy kluczem do osiągnięcia sukcesu zawodowego”. Otworzyły ją: zastępca prezydenta Lublina Monika Lipińska oraz prorektor Urszula Bobryk. W imieniu Krzysztofa Hetmana, marszałka województwa lubelskiego, wystąpiła Małgorzata Sokół – dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy. Wśród zaproszonych gości byli także m.in.: ks. Wiesław Kosicki – dyrek-

tor Caritas Archidiecezji Lubelskiej, Anna Dudek-Janiszewska – lubelski wicekurator oświaty, Bożena Lisowska – radna Sejmiku Województwa Lubelskiego, Katarzyna Kępa – dyrektor Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie, Jerzy Miszczak – prezes Zarządu Lubelskiej Izby Rzemieślniczej, Dariusz Jodłowski – prezes Zarządu Prywatnych Pracodawców Lubelszczyzny Lewiatan, Zbigniew Michalak – prezes Zarządu Lubelskiego Forum Pracodawców.

O innowacyjnych działaniach na rzecz aktywizacji studentów i absolwentów UMCS mówiła Magdalena Bis, doradca zawodowy z Biura Karier UMCS. Prezentację na temat rozumienia rynku pracy przez młodzież przedstawił prof. Bohdan Rożnowski z Instytutu Psychologii KUL. Grzegorz Gach z Lubelskiego Obserwatorium Rynku pracy zaprezentował najważniejsze wyniki i rekomendacje dotyczące rynku pracy, zaś konsultant HR Dariusz Fudalej objaśnił podstawowe zasady zatrudniania pracowników.

Nowe laboratorium w Puławach

28 października w Puławskim Parku Naukowo-Technologicznym otwarto nowe Laboratorium Tworzyw Biodegradowalnych. W spotkaniu uczestniczyli rektor Stanisław Michałowski i prorektor Ryszard Dębicki.

Kapitał intelektualny Lubelszczyzny

30 października odbyła się konferencja podsumowująca projekt systemowy „Kapitał Intelektualny Lubelszczyzny 2010–2013”, w której udział wzięli prorektor Ryszard Dębicki.

Pamięć o zmarłych rektorach

31 października rektor Stanisław Michałowski i prorektor Barbara Hlibowicka-Węglarz złożyli kwiaty na grobach byłych rektorów naszego Uniwersytetu, pochowanych na cmentarzu przy ul. Lipowej w Lublinie: H. Raabego, E. Gąsiora, Z. Lorkiewicza, A. Paszewskiego, G. L. Seidlera, T. Baszyńskiego, S. Uziaka i J. Szymańskiego.

NASZE SUKCESY

Nominacje profesorskie

W dniach 11 i 30 października Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Komorowski wręczył akty nominacyjne nauczycielom akademickim oraz pracownikom nauki i sztuki. Wśród nich znaleźli się także pracownicy naszego Uniwersytetu: Andrzej Jakubecki – profesor nauk prawnych z Wydziału Prawa i Administracji, Maria Nowak – profesor nauk matematycznych z Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki, Ryszard Bera – profesor nauk humanistycznych z Wydziału Pedagogiki i Psychologii oraz Marek Rogatko – profesor nauk fizycznych z Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki.

Fot. Ewa M. Zarzycka

Prof. Mariusz Dubaj

Prof. A. Kidyba w Radzie Dyrektorów KGHM

We wrześniu prof. dr hab. Andrzej Kidyba, kierownik Katedry Prawa Gospodarczego i Handlowego został powołany do międzynarodowej Rady Dyrektorów KGHM International Ltd. (dawniej Quadra FNX) z siedzibą w Toronto.

Prof. Z. Pastuszek nowym członkiem Rady Nadzorczej LPNT

Prof. Zbigniew Pastuszek, dziekan Wydziału Ekonomicznego został nowym członkiem Rady Nadzorczej Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego. Taką decyzję podjęło Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Stypendium prezydenta Lublina dla prof. M. Dubaja

Prof. Mariusz Dubaj z Wydziału Artystycznego uzyskał pięciomie-

siężne stypendium prezydenta Lublina Krzysztofa Żuka w wysokości 7 tys. zł na skomponowanie 5 Etiud na fortepian dedykowanych Rafałowi Blechaczowi, zwycięzcy XV Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. F. Chopina w Warszawie w 2005 r. Utwory te są kontynuacją cyklu 12 Etiud napisanych w latach 2002–2007 dla utalentowanego pianisty Stanisława Drzewieckiego i wykonywanych przez artystę w Polsce oraz wielu krajach świata (m.in. Węgry, Francja, Dania, Bułgaria, Anglia, Japonia, USA).

Nagrody Kultury wręczone!

20 października podczas Gali Kultury, która odbyła się w Centrum Kultury, prezydent Krzysztof Żuk wręczył nagrody środowisku artystycznemu miasta. W spotkaniu udział wzięli prorektor Urszula Bobryk. Nagrodę Artystyczną Miasta Lublin za 2012 r. otrzymał Marcin Wroński, Nagrodę Miasta Lublin za ▶

Upowszechnianie Kultury w 2012 r. – Grzegorz Józefczuk, zaś Nagrodę Miasta Lublin za Całokształt Działalności – Leszek Mądzik. Firma PGE Dystrybucja Lublin dostała Nagrodę Miasta Lublin dla Mecenas Kultury 2012 r.

Nagrody okolicznościowe otrzymały m.in. osoby związane z naszym Uniwersytetem: Kazimierz Stanisław Leszczyński i Lech Leszczyński z Zespołu Tańca Ludowego UMCS, Mariusz Drzewiński – prodziekan Wydziału Artystycznego UMCS oraz Mieczysław Goś z ACK „Chatka Żaka”.

Podczas spotkania wystąpili stypendyści Prezydenta Miasta Lublin za 2012 r.: Weronika Wójtowicz (skrzypce) i Weronika Matwiejuk (skrzypce) w klasie prof. Marty Augustowskiej, Patrycja Kawalec (gitara) w klasie dr. Jakuba Niedoborka, Trio Akordeonowe Jakub Stefaniak, Karol Jabłoński, Szymon Lipiński w klasie prof. Elwiry Śliwkiewicz-Cisak oraz Tea for tea (w składzie: Piotr Kociubowski – trąbka, wokół, Marian Pędzisz – piano, altówka, Krzysztof Kukawski – kontrabas).

Dr Edyta Frelik w Smithsonian American Art Museum

Dr Edyta Frelik z odczytem w Waszyngtonie

29 października dr Edyta Frelik z Zakładu Studiów Amerykanistycznych UMCS wystąpiła z odczytem „Pisarstwo Ada Reinhardta” w Smith-

sonian American Art Museum w Waszyngtonie. Dr Frelik została zaproszona do Waszyngtonu jako tegoroczna laureatka prestiżowej nagrody Fundacji Terra za najlepszy esej o sztuce amerykańskiej napisany przez badacza spoza Stanów Zjednoczonych. Celem tygodniowego pobytu dr Frelik w Waszyngtonie była również kwerenda w Archives of American Art, gdzie we współpracy z miejscowymi specjalistami przygotowywała materiały do publikacji nagrodzonego esaju w piśmie „American Art”, wydawanym przez Smithsonian Institution.

Doktorantka UMCS na European Youth Media Days

Doktorantka Zakładu Dziennikarstwa UMCS Ilona Dąbrowska będzie reprezentować nasz Uniwersytet podczas European Youth Media Days 2013 w Brukseli. Jest to prestiżowe wydarzenie, podczas którego młodzi dziennikarze z Unii Europejskiej mają możliwość uczestniczenia w debatach wysokiej rangi oraz warsztatach dziennikarskich z udziałem posłów do Parlamentu Europejskiego.

Studentka prawa ambasadorem student.lex.pl

Natalia Kurek, studentka III roku prawa (studia stacjonarne) została po raz drugi laureatką ogólnopolskiego konkursu „Zostań ambasadorem student.lex.pl”. W roku akademickim 2013/2014 będzie pełniła funkcję ambasadora portalu student.lex.pl na naszym Uniwersytecie, współpracując z Wydawnictwem Wolters Kluwer Polska przy organizacji różnych przedsięwzięć skierowanych do studentów.

Sukces doktorantów Wydziału Politologii UMCS

W ogólnopolskim Konkursie im. prof. Roberta Mrozewicza, organizowanym przez Collegium Civitas w Warszawie na najlepsze prace doktorskie z zakresu stosunków

międzynarodowych, bezpieczeństwa międzynarodowego oraz dyplomacji dr Herbert Gnaś uzyskał I nagrodę za rozprawę doktorską „Protokół z Kioto. Analiza decyzji międzynarodowej”, zaś dr Ewelina Panas uzyskała wyróżnienie za rozprawę doktorską „Soft power transnarodowych organizacji społeczeństwa obywatelskiego”. Promotorem obu nagrodzonych rozpraw jest prof. Marek Pietraś.

Nagroda dla Wydawnictwa UMCS

W konkursie zorganizowanym przez Stowarzyszenie Wydawców Szkół Wyższych na Najlepszy podręcznik i skrypt akademicki w roku 2013 najwyższą, spośród 14 nominowanych tytułów, została oceniona publikacja *Logopedia. Teoria zaburzeń mowy* pod redakcją Stanisława Grabiasa i Marka Kurkowskiego, wydana nakładem Wydawnictwa UMCS. Wyniki ogłoszono podczas 17. Targów Książki w Krakowie.

Logopedia. Teoria zaburzeń mowy to podręcznik akademicki zawierający spójną i wyczerpującą interpretację zaburzeń mowy. Jest to wartościowe studium z logopedii teoretycznej i praktycznej, surdologopedii i neurologopedii, pozwalające interpretować zaburzenia mowy i budować strategie postępowania logopedycznego.

NA WYDZIAŁACH

WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

Konferencje

Dr Małgorzata Stępnik z Instytut Sztuk Pięknych w dniach 27–29 września wzięła udział w XIII Zlocie Filozoficznym „Przejawy i Zagrożenia Duchowości. Chłopski Rozum”, zorganizowanym przez Zakład Filozofii Kultury – Instytut Filozofii UMCS oraz Stowarzyszenie Rozwoju Inicjatyw Społecznych „Wspólnota”, a odbywającym się w Mięćmierzu nad Wisłą. Wygłosiła tam wykład „Mistyczne transgresje Williama Blake’a”.

W dniach 9–11 października dr Małgorzata Stępnik uczestniczyła w V Konferencji Sztuki Nowoczesnej w Toruniu, zorganizowanej pod auspicjami Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata oraz Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (Zakład Historii Sztuki Nowoczesnej Wydziału Sztuk Pięknych). Tegoroczna edycja, goszcząca w przestrzeniach CSW „Znaki Czasu”, odbywała się pod hasłem „Sztuka Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii & Republiki Irlandii w XX–XXI wieku oraz Polsko-Brytyjskie & Irlandzkie Kontakty Artystyczne”. Dr Stępnik wygłosiła referat „The Aesthetics of the The School of London «Diasporic» Painting – on the Basis of Ronald B. Kitaj’s Literary Manifestos”.

WYDZIAŁ CHEMII

Doktoraty

25 października miała miejsce publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Natalii Czapczyńskiej, uczestniczki studiów doktoranckich, pt. „Zastosowanie metod dyspersji matrycy roślinnej w oznaczaniu składników olejków eterycznych”. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Andrzej L. Dawidowicz, recenzentami zaś dr hab. Irena Malinowska, prof. nadzw. (UMCS), prof. dr hab. Wiesław Wasiak (UAM, Poznań).

28 października miała miejsce publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Małgorzaty Olszowy z Zakładu Metod Chromatograficznych pt. „Badanie właściwości antyutleniających olejków eterycznych z wybranych roślin”. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Andrzej L. Dawidowicz, recenzentami zaś dr hab. inż. Anna Gliszczyńska-Świątło, prof. nadzw. (Uniwersytet Ekonomiczny, Poznań), dr hab. Marta Szymula (UMCS).

30 października miała miejsce publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Roberta Mojsy z XXVIII LO im. Jana Kochanowskiego w Warszawie pt. „Czynniki wpływające na opinię uczniów gimnazjum o chemii jako przedmiocie nauczania”. Promotorem rozprawy był dr hab. Ryszard M. Janiuk, recenzentami zaś prof. dr hab. Hanna Gulińska (UAM, Poznań), prof. dr hab. inż. Zygmunt Gontarz (Politechnika Warszawska).

Wyjazdy

Mgr Sylwia Turczyniak, doktorantka z Zakładu Technologii Chemicznej w dniach 1 października 2013 – 28 lu-

tego 2014 uczestniczy w realizacji doktoratu w systemie Cotutelle na Uniwersytecie w Strasbourgu, Francja.

Dr Aleksandra Szcześ oraz dr Konrad Terpiłowski z Zakładu Zjawisk Międzyfazowych w dniach 2–8 października wygłosili wykłady w ramach umowy programu Erasmus na Uniwersytecie Granady, Hiszpania.

Dr hab. Patryk Oleszczuk, prof. UMCS, mgr Michał Kołtowski oraz mgr Jarosław Madej z Zakładu Chemii Środowiskowej w dniach 16–20 października uczestniczyli w konferencji „International Conference Biochars, Composts, and Digestates. Production, Characterization, Regulation, Marketing, Uses and Environmental Impact”, Bari, Włochy.

Dr Jacek Patkowski z Zakładu Radiochemii i Chemii Koloidów w dniach 1–3 października uczestniczył w szkoleniu z obsługi i zastosowania mikrokalorymetru w ośrodku zagranicznym TA Instruments, Niemcy.

Dr Paweł Mergo oraz mgr Małgorzata Gil z Pracowni Technologii Światłowodów w dniach 6–10 października uczestniczyli w spotkaniu naukowym „COST TD 1001 6th Scientific Meeting” dotyczącym technologii światłowodów w Gent University, Belgia.

Dr Oleh Demchuk z Zakładu Chemii Organicznej w dniach 19 października – 21 grudnia uczestniczy w programie „TOP 500 Inovators” w Stanford University, Center for Professional Development, USA.

Dr hab. Dorota Kołodyńska z Zakładu Chemii Nieorganicznej w dniach 12–19 października prowadziła badania i uczestniczyła w konsultacjach w Limerick University, Irlandia.

Dr hab. Ryszard M. Janiuk oraz dr Jarosław W. Dymara z Zakładu Dydaktyki Chemii w dniach 24–28 października brali udział w spotkaniu roboczym projektu PROFILES w ramach 7. Programu Ramowego.

WYDZIAŁ EKONOMICZNY

Nagrody

Dr hab. Agnieszka Sitko-Lutek, prof. nadzw. otrzymała nagrodę za najlepszy artykuł pt. „Organizational Culture of Innovative Companies” zaprezentowany podczas 5th Annual International Conference on Sustainable Enterprises of the Future, zorganizowanej przez Robert Morris University in Pittsburgh, w Moon Township, United States, w dniach 26–27 września.

Konferencje

W dniach 18–20 września w Sopocie odbyła się cykliczna Konferencja Katedr Finansów 2013 „Finanse wobec problemów gospodarki światowej”, zorganizowana przez Wydział Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego. Instytut Ekonomii i Finansów UMCS w Lublinie był licznie reprezentowany na tym prestiżowym spotkaniu. Wśród prelegentów znaleźli się m.in.: prof. dr hab. Jerzy Węclawski, referat „Zarządzanie cenami usług bankowych”, dr hab. Teresa H. Bednarczyk, referat „Potencjał sektora ubezpieczeniowego do kreowania ryzyka systemowego”, dr Ewa Widz, referat „Efektywność strategii *long straddle* w warunkach wysokiej zmienności indeksu WIG20”, dr Elżbieta Wrońska-Bukalska, referat pt. „Rentowność i płynność a dywidenda i wykup akcji”. W konferencji z referatem uczestniczyły również: dr Joanna Świdarska, dr Tamara Galbarczyk i dr Anna Korzeniowska.

W dniach 14–16 października w Szklarskiej Porębie odbyła się XVIII Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Rachunkowość a controlling”, zorganizowana pod hasłem „Systemy rachunku kosztów i kontroli zarządczej” przez Katedrę Rachunku Kosztów i Rachunkowości Zarządczej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Instytut Ekonomii i Finansów był reprezentowany przez: dr Agnieszkę Nóżkę, referat „Zarządzanie projektami inwestycyjnymi realizowanymi zgodnie z warunkami kontraktowymi FIDIC”, dr Joannę Świerk, referat „Wykorzystanie strategicznej karty wyników w procesie implementacji strategii uczelni wyższej na przykładzie UMCS”, dr Adama Bujaka, referat „Pomiar efektywności systemu rachunkowości przedsiębiorstwa w oparciu o wskaźniki wykorzystania zasobów”, dr Magdalenę Jaworzyńską, referat „Wykorzystanie controllingu w praktyce zakładów opieki zdrowotnej”, dr Mariusza Lisowskiego, referat „Rachunek kosztów działań w efektywnym zarządzaniu bankiem”.

WYDZIAŁ FILOZOFII I SOCJOLOGII

Doktoraty

8 października odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Radosława Malikowskiego. Recenzenci: prof. dr hab. Zofia Kawczyńska-Butrym i dr hab. Cezary Obracht-Prondziński, prof. nadzw. UG. Promotorem był prof. dr hab. Józef Styk. Tytuł pracy: „Świadomość historyczna studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego”.

11 października odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Przemysława Zonika. Recenzenci: dr hab. Miłowit Kuniński,

prof. nadzw. UJ i dr hab. Zbysław Muszyński, prof. nadzw. UMCS. Promotorem był dr hab. Lech Zdybel, prof. nadzw. Tytuł pracy: „Umysł a kultura. Studium neuroantropologiczne w perspektywie teorii działania Friedricha A. Hayeka”.

Konferencje

Dr hab. Krzysztof Kosior uczestniczył w XV Międzynarodowej Konferencji Religioznawczej „313–2013 – w 1700. rocznicę Edyktu Mediołańskiego”, Zakopane 14–19 czerwca. Wygłosił referat: „Dwie akulturacje: chrześcijaństwo w Europie – buddyzm na Dalekim Wschodzie”.

W dniach 26–27 września odbyła się IV Ogólnopolska Konferencja „Rynek pracy i ubezpieczenia w dobie innowacji”, współorganizowana przez Katedrę Polityki Społecznej i ubezpieczeń UWM w Olsztynie i Instytut Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie. Wzięło w niej udział liczne grono pracowników naukowych reprezentujących polskie uczelnie wyższe. Na tej konferencji referat „Zatrudnieni w działalności badawczo-rozwojowej (B+R)” wygłosiła prof. Biruta Skrętowicz. Współautorem referatu była doktorantka Instytutu Socjologii mgr Magdalena Jarmoszewicz, która również uczestniczyła w obradach.

Dr hab. Honorata Jakuszko, prof. nadzw. uczestniczyła w walnym zebraniu Polskiego Towarzystwa Kantowskiego przy Instytucie Filozofii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w dniu 2 października.

W dniach 17–18 października na Uniwersytecie w Białymstoku odbyła się ogólnopolska konferencja „Filozofia 2.0. Paradygmaty – wartości – instytucje”. Dr hab. Honorata Jakuszko, prof. nadzw. była członkiem Komitetu Organizacyjnego oraz wygłosiła referat pt. „Filozofia na uniwersytecie”. W konferencji uczestniczył także dr hab. Andrzej Niemczuk, autor referatu: „Modele aksjologii – ujęcie krytyczne” oraz

dr hab. Marek Hetmański, prof. nadzw., autor referatu „Od epistemologii do kognitywistyki”. ❧

Dr hab. Lech Zdybel prof. nadzw. z Zakładu Antropologii Kulturowej wziął udział w 6. edycji Konferencji Naukowej „Historia – Kultura – Globalizacja”, zatytułowanej „Słowa – Rzeczy – Globalność”, zorganizowanej 18 października przez Instytut Historyczny i Instytut Kulturoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego oraz redakcję elektronicznego pisma „Kultura – Historia – Globalizacja”. Tytuł zaprezentowanego referatu: „Teorie spiskowe jako fenomen globalny. Analiza krytyczna i metakrytyczna”. ❧

21 października na Wydziale Filozofii i Socjologii odbyła się ogólnopolska konferencja „Kultura w działaniu. Teorie i praktyki”, z udziałem m.in. Wojciecha Kłosowskiego, Igora Stokfiszewskiego, Katarzyny Niziołek, Mikołaja Iwańskiego, Łukasza Rogowskiego, Macieja Frąckowiaka, Kazimierza Łyszcza, Janusza Byszewskiego, Tomasza Kitlińskiego, Martyny Dominiak, Anny Dąbrowskiej, Piotra Celińskiego, Waldemara Tatarczuka, Michała Karapudy. Konferencja oraz warsztaty dla studentów, dotyczące aktywnego działania w przestrzeni miasta, były częścią projektu „Student w mieście. Kultura i edukacja”, realizowanego przez Stowarzyszenie im. S. Brzozowskiego, Wydział Filozofii i Socjologii UMCS, Koło Naukowe Studentów Europeistyki UMCS oraz Galerię Labirynt. W badaniach naukowych Projektu uczestniczy Koło Naukowe Socjologów Gospodarki i Organizacji UMCS. Pomysł i koordynacja Projektu: dr hab. Andrzej Kapusta, dr Agnieszka Ziętek – koordynatorka, dr Rafał Czekaj. Projekt został zrealizowany przy finansowej pomocy Miasta Lublin. ❧

Inne

Rektor z dniem 1 października powierzył dr. hab. Maciejowi Teodo-

rowi Kociubie funkcję Kierownika Zakładu Filozofii Kultury w Instytucie Filozofii WFiS UMCS. ❧

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

Doktoraty

Na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu odbyła się obrona pracy doktorskiej mgr. Marcina Szeligi z Instytutu Archeologii UMCS pt. „Turońskie skały krzemionkowe prowincji świętokrzyskiej w gospodarce surowcowej najstarszych społeczności naddunajskich. Technologia obróbki, dystrybucja i cyrkulacja”, której promotorem był dr hab. Jerzy Libera, prof. UMCS, a recenzentami dr hab. Anna Zakościelna (IA UMCS) oraz dr hab. Jolanta Małecka-Kukawka, prof. UMK. ❧

15 października odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Katarzyny Stadnik. Temat: „Language change in linguistic modality as subjectification of conceptual usage patterns”. Promotor: prof. dr hab. Przemysław Łozowski (UMCS). Recenzenci: prof. dr hab. Elżbieta Tabakowska (UJ), prof. dr hab. Anna Malicka-Kleparska (KUL). ❧

Konferencje

W ramach działalności Funduszu Wyszehradzkiego (Visegrad Fund V4) w dniach 1–3 października prof. Ryszard Tokarski (Instytut Filologii Polskiej) przedstawił na Uniwersytecie w Preszowie (Słowacja) dziesięciogodzinny cykl wykładów z semantyki lingwistycznej. ❧

W dniach 1–5 października w Obrzycu pod Poznaniem odbyło się piąte już spotkanie, zorganizowane przez Instytut Prahistorii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, poświęcone dyskusji nad pograniczami

biokulturowymi Wschodu i Zachodu Europy, czyli Konferencja Archeologii Międzymorza pt. „Obszar zlewni Bałtyku jako strefa recepcji tradycji pontyjskich kultur wczesnobrązowych: III – 1 połowa II tys. BC”. W programie znalazły się wystąpienia pracowników Instytutu Archeologii: dr hab. Jerzy Libera, prof. UMCS, dr hab. Anna Zakościelna – „Recepcja południowo-wschodnich wzorców kulturowych w krzemieniarstwie późnego neolitu i początków wczesnej epoki brązu dorzeczy Wisły i Odry na przykładzie retuszu rynienkowego” oraz „Pontyjskie wpływy na ziemiach polskich: na przykładzie liściowatych płoszczy o nasadzie zbliżonej do wierzchołka”; dr hab. Jerzy Libera, prof. UMCS, dr Halina Taras – „Przyczynki do naśladownictwa wschodnioeuropejskich sztyletów brązowych w wytwórczości krzemieniarzkiej (na przykładzie znalezisk z Lubelszczyzny)”; dr Halina Taras – „Inspiracje i importy z kręgu pontyjskich kultur epoki brązu w rozwoju społeczeństw międzyrzecza Wieprza i Horynia od III/II do połowy II tys. BC”. ❧

Prof. Halina Ludorowska z Zakładu Współczesnej Literatury Niemieckojęzycznej i Komparatystyki wzięła udział w międzynarodowej konferencji „Deutschland- und Polenbilder in der deutschen und polnischen Literatur nach 1989”, zorganizowanej przez Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego w dniach 3–5 października. Wygłosiła referat „Zum Begriff des guten und «besseren» Deutschen bei Andrzej Ziemilski und Andrzej Stasiuk”. ❧

5 października na uroczystym seminarium naukowym z okazji 20-lecia Katedry Sławistyki w Preszowie prof. Ryszard Tokarski (Instytut Filologii Polskiej) przedstawił referat pt. „Relatywizm językowy. O względności językowych światów”. ❧

W dniach 16–17 października odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Powstanie styczniowe ▶

w literaturze i sztuce”, zorganizowana przez Stowarzyszenie im. Stefana Żeromskiego i Muzeum Niepodległości w Warszawie. Instytut Filologii Polskiej reprezentowały dr Elżbieta Flis-Czerniak („Konie, kruki i mściciele. O jednym utworze powstańczym Stefana Żeromskiego”) oraz dr Monika Gabryś-Sławińska („Powstanie styczniowe na łamach «Tygodnika Ilustrowanego» 1913–1923”).

Dr hab. Adam Głaz (Instytut Anglistyki) uczestniczył w konferencji „Językoznawstwo kognitywne w roku 2013”, zorganizowanej w Warszawie w dniach 16–17 września przez Polskie Towarzystwo Językoznawstwa Kognitywnego. Wygłosił referat: „When -ities collide. Reality, actuality, virtuality”. W konferencji wzięli też udział m.in.: Jordan Zlatev, prof. dr hab. Elżbieta Tabakowska, prof. dr hab. Tomasz Krzeszowski, prof. dr hab. Aleksander Szwedek.

W dniach 23–25 października w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyły się 10. Warsztaty Krzemieniarskie SKAM pt. „Artefakt w Przestrzeni. Krzemienica – skupienie – stanowisko – region”, których organizatorami byli Instytut Archeologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Muzeum Okręgowe w Toruniu oraz Stowarzyszenie Krzemieniarskie SKAM. W programie znalazł się poster przygotowany przez mgr. Tadeusza Wiśniewskiego z Instytut Archeologii (współautorzy: mgr Adam Sabat, absolwent IA UMCS; dr Przemysław Mroczek, Zakład Geoekologii i Paleogeografii Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej i dr Joanna Trąbska, Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego) „«Czerwone koncentracje» z zabytkami krzemiennymi i kamiennymi na stanowisku magdaleńskim w Klementowicach (Wyżyna Lubelska)”.

W dniach 23–25 października dr Paweł Frelik (Instytut Anglistyki) wziął udział w dorocznej konferencji Polskiego Towarzystwa Studiów Amerykanistycznych, zorganizowanej przez Uniwersytet Wrocławski. Dr Frelik wygłosił referat „Games of Empire – Hidden Ideologies of Exploitation in Contemporary American Videogames”.

24 października w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie w ramach cyklu „Tak wierszem żyć się rozpoczyna. Julian Tuwim w Polsce i w Rosji” dr Edyta Manasterska-Wiącek z Zakładu Języka Rosyjskiego wystąpiła z referatem pt. „Uczy, bawi, wzrusza – o poezji dla dzieci Juliana Tuwima i jej przekładach na język rosyjski”. W spotkaniu poświęconym Tuwimowi oraz jego twórczości z okazji Roku Juliana Tuwima wziął także udział Witold Dąbrowski, lubelski aktor i animator kultury, który recytował wybrane utwory słynnego poety.

W dniach 24–27 października w Berlinie odbyły się międzynarodowe warsztaty Eisenzeitliche Siedlungskeramik der Przeworsk-Kultur, zorganizowane wspólnie przez Freie Universität Berlin i UMCS (Instytut Archeologii). Dr Piotr Łuczkiwcz z Instytutu Archeologii zaprezentował wystąpienie „Keramik der Przeworsk-Kultur in Ostpolen”.

W dniach 24–25 października w Warszawie odbyła się konferencja naukowa „Dziedzictwo kulturowe w lasach,” przygotowana jako już trzecia z cyklu „Konserwacja zabytkowa środowiska”, a zorganizowana przez Instytut Archeologii UKSW oraz Przedsiębiorstwo Lasy Państwowe w rocznicę śmierci prof. Andrzeja Tomaszewskiego. W konferencji uczestniczyła dr Barbara Niezabitowska-Wiśniewska z Instytutu Archeologii z referatem „Dzie-

dzictwo kulturowe w lasach tomaszowskich na Roztoczu Środkowym. Wielokulturowy zespół osadniczy w Ułowie w świetle badań archeologicznych”.

26 września dr Paweł Frelik (Instytut Anglistyki) wygłosił wykład plenarny „Abandon Narrative All Ye Who Enter Here – Towards the Theory of Science-Fiction Videogames” [Porzucenie opowieści, który tu wchodzi – przyczynek do teorii gier science fiction] podczas dorocznej konferencji „Gesellschaft für Fantastikforschung” w Wetzlar, w Niemczech.

Spotkanie ze szkołami patronackimi IFS

25 października odbyło się spotkanie dyrektora Instytutu Filologii Słowiańskiej z dyrektorami szkół objętych patronatem naukowym IFS. Obradom przewodniczyli dyrektor prof. dr hab. Michał Sajewicz oraz wicedyrektor IFS dr Alina Orłowska. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele kilku szkół z regionu, m.in. Stanisław Romanowski, dyrektor IV LO im. S. Staszica w Białej Podlaskiej, Marta Jaroszewicz, zastępca dyrektora LO im. W. Zawadzkiego w Wisznicach, Ewa Kiernicka, nauczyciel języka rosyjskiego z I LO im. W. Broniewskiego w Świdniku, a także przedstawiciele ZSE i III LO w Chełmie, LO im. ONZ w Biłgoraju oraz innych placówek patronackich z Lublina i okolic. Ze strony IFS w spotkaniu uczestniczyli: dr Ewa Białek, koordynator ds. promocji IFS, dr Katarzyna Oszust oraz mgr Weronika Markowska, sprawujące pieczę nad współpracą ze szkołami od roku akademickiego 2013/2014. Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej reprezentowała dr Swietłana Szaszkowa.

Spotkanie z dyrektorami szkół patronackich jest cykliczne, odbywa się co najmniej raz w roku już od kilku lat. W trakcie tych obrad dyskutowano nad wspólną polityką

promocyjną i sposobami wsparcia nauczania języków słowiańskich na Lubelszczyźnie. Omówiono także ramowy plan działań IFS i szkół patronackich na najbliższy rok akademicki ze wskazaniem kluczowym projektów kulturalno-naukowych, m.in. Konkursu Sławistycznego oraz Konkursu Piosenki Rosyjskiej. Szkoły przedstawiły swoje propozycje projektów, w których mogą uczestniczyć pracownicy oraz studenci IFS. Wybrano przedstawiciela szkół patronackich do Rady Programowej IFS. Została nim mgr Ewa Kiernicka.

Edukacja obywatelska przez historię

Instytut Historii UMCS jest partnerem II części projektu „Edukacja obywatelska przez historię”. Przedsięwzięcie jest autorskim pomysłem mgr. Dominika Szulca i stanowi element programu „Akcja aktywizacja”, przygotowanego przez Fundację Aktywności Obywatelskiej w Lublinie i finansowanego m.in. ze środków Politechniki w Kownie oraz Szwajcarskiego Grantu Blokowego. Instytut Historii reprezentuje dr Joanna Bugajska-Więclawska z Zakładu Edukacji Historycznej.

Projekt skierowany jest do tych wszystkich, którzy zainteresowani są historią lokalną, a swoją przyszłość wiążą z branżą turystyczną, ale nie tylko. Podstawowym zadaniem uczestników będzie przygotowanie projektu krótkiej, tematycznej wycieczki po Lublinie, np. szlakiem wybranych zabytków, osób, rodzin, wydarzeń itd. Organizatorzy liczą na interesujące prezentacje z wieloma fotografiami, rycinami, mapami i wykresami wykonanymi lub zebranymi przez uczestników. Po formalnym zaakceptowaniu projektów przez jury uczestnicy przygotowują wycieczkę w terenie dla nieznanej im grupy odbiorców. Celem tej części projektu jest umożliwienie uczestnikom sprawdzenia się w praktyce pracy w branży turystycznej. Pro-

pozycje zostaną ocenione przez turystów w specjalnych ankietach. Na trzech autorów najlepszych projektów wycieczek czekają dyplomy i atrakcyjne nagrody książkowe, zaś dla laureata konkursu możliwość wydania drukiem przygotowanej przez niego wycieczki w postaci kieszonkowego przewodnika. Będzie on stanowił konkretny dorobek zwycięzcy konkursu, szczególnie jeśli zamierza w przyszłości pracować w turystyce.

Publikacje

Dr hab. Adam Głaz (Instytut Anglistyki) redagował książkę: *Vantage Theory: A View on Language, Cognition and Categorization*. Editors: Adam Głaz, Marnie L. Moist, Elena Tribushinina. Trzy z ośmiu rozdziałów zawierają niektóre niepublikowane wcześniej teksty Roberta E. MacLaury'ego (1944–2004), również współautorskie z Marią I. Maclaury, wdową po nim, częściowo przeredagowane dla potrzeb publikacji. Jeden z rozdziałów to kilka szkicowych studiów przypadku, przechowywanych do tej pory w archiwum prywatnym przez Marię MacLaury. Pozostałe pięć rozdziałów poświęcono różnym aspektom teorii oglądu (*Vantage Theory*) – jako modelu kategoryzacji, jako opisowego modelu języka, jako modelu przetwarzania i organizowania procesów poznawczych itp. Aneks zawiera bibliografię prac, publikowanych i niepublikowanych, poświęconych teorii oglądu. Książka zrodziła się ze współpracy dwojga językoznawców (Adam Głaz, Elena Tribushinina, Uniwersytet w Utrechcie) i psychologa (Marnie Moist, St. Francis University, USA). Przedmowę do książki napisał światowego formatu semantyk Keith Allan (Monash University, Australia). Więcej informacji: www.c-s-p.org/Flyers/Vantage-Theory--A-View-on-Language--Cognition-and-Categorization1-4438-4961-8.htm.

WYDZIAŁ MATEMATYKI, FIZYKI I INFORMATYKI

Habilitacje

Rada Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki przeprowadziła postępowanie habilitacyjne dr. Andrzeja Pelca na podstawie osiągnięcia naukowego pt. „Masowo spektrometryczne badania przyłączenia elektronu do molekuł prostych kwasów organicznych, związków nitro oraz chloro- i fluoropochodnych”. Recenzentami w postępowaniu habilitacyjnym byli: prof. dr hab. Witold Danikiewicz z Instytutu Chemii Organicznej PAN w Warszawie, dr hab. Jerzy Żuk, prof. nadzw. z Instytutu Fizyki UMCS i prof. dr hab. Józef Szudy z Instytutu Fizyki Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu. Na posiedzeniu w dniu 24 czerwca Rada Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki podjęła uchwałę o nadaniu dr. Andrzejowi Pelcowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk fizycznych w dyscyplinie fizyka. Dr hab. Andrzej Pelc jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Zakładzie Spektrometrii Mas Instytutu Fizyki UMCS oraz pełni funkcję zastępcy dyrektora Instytutu.

28 października odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. Marka Góździa. Podstawą przewodu habilitacyjnego była rozprawa pt. „Moment magnetyczny neutrina Majorany w modelach supersymetrycznych z łamaną parzystością R”. Recenzentami w przewodzie habilitacyjnym byli: prof. dr hab. Marek Jeżabek z Instytutu Fizyki Jądrowej PAN w Krakowie, prof. dr hab. Jan Kalinowski z Instytutu Fizyki Teoretycznej Uniwersytetu Warszawskiego, prof. dr hab. Jan Sobczyk z Instytutu Fizyki Teoretycznej Uniwersytetu Wrocławskiego i prof. dr hab. Marek Zrałek z Instytutu Fizyki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. ►

Rada Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki podjęła uchwałę o nadaniu dr. Markowi Góździowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk fizycznych w dyscyplinie fizyka. Dr hab. Marek Góźdź jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Zakładzie Układów Złożonych i Neurodynamiki Instytutu Informatyki UMCS.

WYDZIAŁ NAUK O ZIEMI I GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ

Habilitacje

9 października odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. Jana Rodzika (Roztockańska Stacja Naukowa UMCS) pt. „Mechanizm i dynamika rozwoju wąwozów w regionie lubelskim”. Recenzenci: prof. dr hab. Kazimierz Krzemień (UJ Kraków), prof. dr hab. Leszek Starkel (PAN Kraków), dr hab. Józef Szpikowski, prof. UAM, dr hab. Juliusz Twardy, prof. UŁ.

Doktoraty

9 października odbyła się obrona doktoratu mgr. Tadeusza Zienkiewicza pt. „Zróżnicowanie społeczno-ekonomiczne obszaru byłej Jugosławii po roku 1990”. Promotor: dr hab. Andrzej Mischuk, prof. nadzw. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Piotr Eberhardt (PAN, Warszawa), dr hab. Roman Szul, prof. UW.

WYDZIAŁ POLITOLOGII

Doktoraty

25 października odbyły się publiczne obrony rozpraw doktorskich:

- mgr Sylwii Nocoń-Merty; temat rozprawy: „Wizerunek Jarosława Kaczyńskiego i Donalda Tuska w prasie w Polsce w latach 2005–2010”. Promotor: prof. dr hab. Iwona Hofman (UMCS). Recenzenci: dr hab. Ilona Biernacka-Ligęza (Uniwersytet Opolski); prof. dr hab. Włodzimierz Mich (UMCS);
- mgr Agnieszki Kamińskiej-Janus; temat rozprawy: „Niezależny Samorządny Związek Zawodowy «Solidarność» Regionu Środkowo-wschodniego w latach 1980–1982”. Promotor: dr hab. Krystyna Trembicka, prof. nadzw. (UMCS). Recenzenci: dr hab. Arkadiusz Adamczyk, prof. nadzw. (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach; Filia w Piotrkowie Trybunalskim); dr hab. Alicja Wójcik, prof. nadzw. (UMCS).

Nagrody Naukowe Polityki

Prof. dr hab. Iwona Hofman 20 października uczestniczyła w uroczystości wręczenia Nagród Naukowych Polityki, które funkcjonują jako forma stypendialna od 2001 r. W tegorocznej edycji nagrodzono pięciu młodych badaczy reprezentujących następujące obszary nauk: ścisłe, humanistyczne, społeczne, o życiu, techniczne.

Ważnym punktem uroczystości było spotkanie z Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, prof. Barbarą Kudrycką, połączone z dyskusją o problemach młodych naukowców i zasadach finansowania innowacyjnych projektów badawczych.

Tygodnik „Polityka” jest partnerem Stypendium im. Leopolda Ungera, którego Kapitułę przewodniczy prof. I. Hofman.

Kongres Obywatelski

Prof. Iwona Hofman uczestniczyła w VIII Kongresie Obywatelskim, zorganizowanym 26 października w Warszawie przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową.

Tegoroczny Kongres odbywał się pod hasłem „Jaka modernizacja Polski: od budowy infrastruktury do no-

wych postaw i zachowań?”. Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, którego prezesem jest prof. I. Hofman, było partnerem merytorycznym sesji zatytułowanej: „Więcej spójności, mniej segregacji społecznej. Jak to zrobić?”. Wzięli w niej udział: Jacek Żakowski, publicysta „Polityki”, prof. Irena Lipowicz, Rzecznik Praw Obywatelskich, prof. Henryk Domański, PAN, dr hab. Roman Dolata, Instytut Badań Edukacyjnych, dr Maciej Grabowski, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów, Przemysław Wipler, poseł na Sejm RP, Olgierd Dziekoński, Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP. Uczestnicy podkreślali znaczenie kompetencji komunikacyjnych w kontekście rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zwiększania świadomości roli mediów niezależnych.

WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI

Konferencje

24 października Katedra Prawa Gospodarczego i Handlowego Wydziału Prawa i Administracji UMCS zorganizowała Ogólnopolską Konferencję Naukową „Skarb Państwa a działalność gospodarcza”, która odbyła się w gmachu Lubelskiego Towarzystwa Naukowego. Zainaugurowała ona cykl konferencji i spotkań naukowych organizowanych w ramach obchodów 70-lecia UMCS i 65-lecia Wydziału Prawa i Administracji UMCS.

Wyjazdy

W dniach 21–25 października prof. Marek Mozgawa i dr Katarzyna Nazar-Gutowska z Katedry Prawa Karnego i Kryminologii UMCS przeprowadzili w Lwowskim Państwowym Uniwersytecie Spraw Wewnętrznych wykłady z zakresu prawa karnego w ramach Szkoły Prawa Polskiego.

ENTUZJASTA DAWNEJ ARCHITEKTURY, DAWNYCH OBYCZAJÓW, MIŁOŚNIK PRZESZŁOŚCI

TAK NAPISAŁ PROFESOR WIKTOR ZIN
O DOKTORZE JANIE GÓRAKU W RECENZJI
JEGO ROZPRAWY DOKTORSKIEJ¹.

Archiwum UMCS, kontynuując serię publikacji poświęconych faktom z życia naszej Uczelni i ludziom z nią związanym, przywołuje dzisiaj postać doktora Jana Górkę, wykładowcy Instytutu Wychowania Artystycznego.

W czas jubileuszu wracamy pamięcią do zdarzeń, których byliśmy uczestnikami i do osób, z którymi było nam dane zetknąć się osobiście lub jedynie o nich słyszeć. Wspominamy swoich nauczycieli, przyznając bardzo często po latach, że byli dla wielu z nas również przewodnikami po meandrach życia. Czerpaliśmy z ich wiedzy, a obdarzali nas hojnie, rozbudzali nasze zainteresowania i zapal do studiowania, wspierali nasze poczynania naukowe. Ogrzewaliśmy się blaskiem ich intelektu i osobowości. Pamiętamy o tym, jak wiele uczynili dla nas i dla prestiżu naszego Uniwersytetu. Z rozrzewnieniem myślimy często zwłaszcza o tych, których już z nami nie ma.

22 października bieżącego roku minęła ósma rocznica śmierci doktora Jana Górkę, założyciela Muzeum Wsi Lubelskiej i jego pierwszego dyrektora, ale także wykładowcy naszej Uczelni, o czym nie sposób nie wspomnieć w roku jubileuszu 70-lecia. Do zbiorów Archiwum trafiło właśnie 27 prac magisterskich przygotowanych przez studentów ówczesnego Instytutu Wychowania Artystycznego pod troskliwą opieką Pana doktora. Prace te przekazali pracownicy ► Jan Górkę – zdjęcie z dyplomu magisterskiego z 1956 r.

Fot. Archiwum UMCS

Muzeum Wsi Lubelskiej, pamiętając o związku doktora z Uczelnią, Jego zamiłowaniu do nauczania i znakomitą kontakcie ze studentami. Ten wybitny znawca budownictwa drewnianego Lubelszczyzny podjął pracę dydaktyczną po przejściu na emeryturę w 1979 r. Był wykładowcą Instytutu Wychowania Artystycznego do 1983 r. Tak więc mija również 30. rocznica odejścia doktora z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Jan Górak wypromował 82 magistrów. Blisko połowa prac magisterskich dotyczyła kultury ludowej. Te, które powiększyły zbiory Archiwum UMCS, powstały w latach 1979–1984. Był to okres ogromnego zainteresowania twórczością ludową. Stała się ona przedmiotem badań naukowych nad przemianami kulturowymi, zainteresowania Cepelii, Stowarzyszenia Twórców Ludowych, była wspierana przez prasę, radio, domy kultury i muzea. Sztuka ludowa znalazła swoje właściwe miejsce w sensie naukowo-badawczym i handlowym. Te formy wypowiedzi artystycznej cieszyły się uznaniem. Poetyka folkloru budziła swoją oryginalnością duże zainteresowanie także wśród turystów zagranicznych.

Zbiór przekazany do Archiwum poświęcony jest najogólniej kulturze ludowej. W zasadzie wszystkim pracom przyświeca motto, którym opatrzona jest jedna z nich, zaczerpnięte z poematu C. K. Norwida *Promethidion*: „[...] największym prosty lud poetą, / Co nuci z dłońmi ziemią brązowymi [...]”. Ich wysoki poziom merytoryczny świadczy o tym, jak wspaniale doktor Górak przekazywał studentom swoje pasje i zainteresowania naukowe i rozbudzał w nich potrzebę poznawania i zgłębiania wiedzy o materialnych dowodach twórczości ludowej, o śladach kultury narodowej, o nieprzemijających wartościach artystycznych i estetycznych sztuki ludowej. Omawiane prace magisterskie dotyczą architektury sakralnej, kultury i sztuki ludowej, zabytków architektury

świeckiej, a także popularyzowania wiedzy o sztuce. Każda z nich jest zaopatrzona w starannie przygotowaną przez autora bogatą dokumentację fotograficzną.

Opracowania z zakresu architektury sakralnej prezentują jej zabytki drewniane i murowane, które są świadectwem ówczesnej myśli architektonicznej, potrzeb estetycznych i zdolności plastycznych twórców ludowych. Poznajemy historię i osobliwą urodę przydrożnych figurek i kapliczek, nieodłącznego elementu polskiego krajobrazu, zwanego „małą architekturą” zarówno przez etnografów, jak i architektów. Prace te odkrywają przed nami również historię budowli cerkiewnych w południowo-wschodniej Polsce. Analiza problemów dotyczących restauracji zespołu pojezuickiego w Krasnymstawie stała się pretekstem do szerszego omówienia historii zakonu jezuitów i jego działalności na terenie miasta. Opisywanie historii i stanu zachowania meczetów tatarskich w Kruszynianach i Bohonikach było jednocześnie dla autora pracy okazją do zaprezentowania dziejów osadnictwa tatarskiego w Polsce od początku XIV do początku XX w. Magistranci przywołują w pracach przykłady sakralnego budownictwa drewnianego w powiecie dębickim, ukazując niezwykle walory artystyczne obiektów, ich historię, a także podejmując próbę uchwycenia umiejętności i talentu rzeszy bezimiennych rzemieślników. Jest wśród prac niezwykle interesująca analiza kostiumologiczna obrazów z klasztoru Bernardynów w Radecznicy z II połowy XVIII w., których treścią są cuda św. Antoniego. Poznajemy formę, ornamentykę, kolorystykę strojów ukazanych postaci, a także surowce i materiały, z których je uszyto.

Wśród prac poświęconych kulturze i plastycznej twórczości ludowej znajdujemy omawiającą rozwój kowalstwa na ziemi radomskiej, jednej z tradycyjnych dziedzin sztuki ludowej, czy opisującą bogatą te-

matykę rzeźb ludowych w dawnym powiecie lubartowskim. Są też udana próba szczegółowego opisu stroju ludowego regionu radomskiego, jego bogactwa materiałów, kolorystyki i zdobnictwa oraz poświęcona rzemiosłu artystycznemu i rękodziełu w Polsce inspirującemu poetów, muzyków i malarzy. Jest praca poświęcona twórczości ludowej Warmii i Mazur, zwłaszcza rzeźbie i ceramice. O ogromnej wartości poznawczej tych prac świadczy opracowanie *Tkanina litewska na terenie Polski północno-wschodniej*. Autorkę zauroczyły bogactwo barw, wzorów, oryginalna kompozycja, odmienna od innych, i wysoka technika tkacka. A to stało się inspiracją do zbadania i opracowania tych materiałów po raz pierwszy w języku polskim. Niezwykle interesujące jest także studium *Delfty z Gardzienic* o jednym z unikalnych dzieł sztuki z przełomu renesansu i baroku. Autorka pracy wyraziła swój niepokój: „Bogactwo to jest zamknięte, niedostępne, a kto wie, jakie będą jego przyszłe losy?”. Te holenderskie kompozycje pochodzące z XVII w., zamknięte w ramach pojedynczych płytek ceramicznych, którymi wyłożona jest jedna sala oficyny zespołu pałacowego w Gardzienicach, doczekały się jednak troskliwej opieki konserwatorskiej i odrestaurowania przez obecnego gospodarza obiektu – Europejski Ośrodek Praktyk Teatralnych.

Oddzielną grupę stanowią prace poświęcone drewnianej i murowanej architekturze świeckiej. Poznajemy walory architektoniczne, stan obiektów, funkcjonalność zabytków budownictwa ludowego Lubelszczyzny i wyobraźnię plastyczną autorów obiektów, specyfikę starej architektury drewnianej Otwocka – działalność Andriollego i „świdermajery” a’la Gałczyński², domy tkackie Supraśla, dwory i zespoły pałacowo-parkowe w okolicach Zamościa, architekturę drewnianych leśniczówek w lasach biłgorajskich, a także urokliwe budownictwo pa-

sterskie – malowniczy element krajobrazu bieszczadzkiego.

Ostatnia z omawianych prac magisterskich to jedyna wówczas, w 1984 r., monografia działalności budowlanej Ignacego Łukasiewicza, opis szkół, kościoła i ochronki powstałych z inicjatywy i przy wsparciu finansowym polskiego chemika i znanego wynalazcy. Tym razem o wartości tych budynków świadczył nie tyle ich poziom artystyczny, ile fakt powstania i istnienia w trudnym okresie zaboru austriackiego.

Omówione prace mają ogromną wartość merytoryczną i dokumentacyjną. Powstały pod czujnym i troskliwym okiem doktora Górkę, w dużej mierze z pewnością z zafascynowania studentów wiedzą, pasją i osiągnięciami naukowymi promotora, który uczył ich szacunku dla tradycji i rozbudzał w nich poczucie uzasadnionej dumy z kultury narodowej.

Doktor Jan Górak był związany z naszym miastem już od 1945 r.³ Po opuszczeniu obozu niemieckiego w Zamościu, po wysiedleniu z rodzinnej miejscowości Mircze w 1943 r. i dwuletniej tułaczce zamieszkał w Lublinie. Tu uzupełnił swoje wykształcenie, kończąc Technikum Budowlane, tu zdobył wykształcenie wyższe na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim i tutaj rozpoczął pracę na stanowiskach kierowniczych w przedsiębiorstwach budowlanych. W 1945 r. rozpoczął studia na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych, w 1949 r. uzyskał tytuł magistra nauk społeczno-ekonomicznych, a w 1952 r. tytuł magistra prawa. W 1956 r. ukończył studia na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL i otrzymał tytuł magistra historii sztuki. Po złożeniu egzaminu w Komitecie ds. Urbanistyki i Architektury w Warszawie w 1956 r. otrzymał uprawnienia w zakresie prawa budowlanego. Łączył naukę z pracą, m.in. od 1950 do 1962 r. w Lubelskim Przedsiębiorstwie Budownictwa Przemysłowego, za którą otrzymał Srebrny Krzyż Zasługi.

Od 1 kwietnia 1962 r. pracował w Muzeum Okręgowym w Lublinie w charakterze kierownika organizowanego oddziału budownictwa drewnianego, który był zaczątkiem Muzeum Wsi Lubelskiej. Realizując zadania wynikające z funkcji, współpracował z Pracownią Badania Plastyki Ludowej Instytutu Sztuki PAN, Katedrą Historii Architektury Polskiej Politechniki Krakowskiej i Zakładem Architektury Polskiej Politechniki Warszawskiej. Praca ta pozwoliła doktorowi na prowadzenie intensywnych badań archiwalnych, podejmowanie naukowych opracowań dotyczących osadnictwa i budownictwa ludowego oraz kultury materialnej.

Już w 1959 r. nawiązał współpracę z Katedrą Etnografii i Etnologii Wydziału Humanistycznego UMCS, kiedy to rozpoczął pracę naukową na temat osady Wojsławice. 5 września 1967 r. na podstawie przedłożonej pracy *Wojsławice – miasteczko rolnicze Ziemi Chełmskiej* uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych⁴.

Nie sposób nie wspomnieć osoby promotora tej pracy doktorskiej. Był nim prof. dr Roman Reinfuss, kierownik Katedry Etnografii i Etnologii UMCS. Współpraca z prof. Reinfussem zaowocowała również przygotowaniem założeń organizacyjnych Muzeum Wsi Lubelskiej. To postać wybitna, znakomity uczony, którego pasją była etnografia i której poświęcił się bez reszty. W swojej ogromnej pracowitości nie oddzielał pracy zawodowej od czasu wolnego i pewnie dlatego nie posiadał go; zdarzało się, że przyplącał to zdrowiem. Wszystkie pasje profesora wynikały z Jego zainteresowań zawodowych, naukowych. Złotymi zgłoskami zapisał się w historii naszej Uczelni, o czym należy pamiętać w roku jej jubileuszu. Profesor przyjął propozycję objęcia wspomnianej katedry od 1 września 1957 r. Kierował nią przez dziesięć lat, znosząc trudy i niedogodności podróżowania z Krakowa, gdzie od 1946 do

1980 r. kierował Pracownią Badania Sztuki Ludowej przy Instytucie Sztuki tamtejszego oddziału PAN, ponadto wykładał na Uniwersytecie Jagiellońskim i w Akademii Sztuk Pięknych. Wymagało to od profesora i władz naszej Uczelni permanentnej konfrontacji z ówczesną machiną biurokratyczną, sztywnymi zarządzeniami i bezlitosnymi uchwałami, stałego przedłużania zatrudnienia profesora i ciągłej wymiany korespondencji ze stosownym ministerstwem⁵. Te niewygody, o których już dzisiaj nie pamiętamy i często nie wyobrażamy sobie, żeby mogłyby zaistnieć, nie zniechęcały, nie zrażały luminarzy nauki, pasjonatów, którzy nade wszystko pragnęli strzec wiedzy i dzielić się nią, poszerzając horyzonty naszego poznania. Traktowali swoją pracę jak posłannictwo, czerpali z jej wykonywania siłę do pokonywania wszelkich trudności.

Doktor Jan Górak to także człowiek tytanicznej pracy, niezwykle precyzyjny, dokładny i nieustraszony. Profesor Reinfuss, oceniając rozprawę doktorską, podkreślił wszechstronne wykształcenie jej autora, które zadecydowało o ogromnej rzetelności w przygotowaniu materiału faktograficznego i wzorowo przeprowadzonej jego analizie. Znamienici byli również recenzenci monografii – prof. Józef Burszta, kierownik Katedry Etnografii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz prof. Wiktor Zin, kierownik Katedry Historii Architektury Polskiej Politechniki Krakowskiej. Prof. Burszta podkreślił sumienność, solidność i dokładność autora pracy, a ją samą ocenił jako „[...] oryginalną, wartościową i niezmiernie pracowitą rozprawę o rzadko w naszej literaturze badanych i opisywanym typie osiedla, jakim jest polskie miasteczko rolnicze [...]”. Prof. Zin podkreślił „wielką ścisłość i precyzję doktoranta w odniesieniu do opracowywanych i pokazanych w pracy obiektów” oraz stwierdził, że monografia „jest świetnym przykładem twórczej, ►

Fot. Archiwum UMCS

Jan Górak, lata 90. XX w.

kłopotliwej i pracochłonnej «terenowej roboty», a jej autor „jest entuzjastą dawnej architektury, dawnych obyczajów, miłośnikiem przeszłości.” Niektóre partie urzekły wręcz recenzenta formą literacką⁶.

Zainteresowania naukowe doktora Góraka dotyczyły przede wszystkim budownictwa ludowego Lubelszczyzny. Zagadnieniom z nim związanym poświęcił większość swoich opracowań naukowych i popularno-naukowych. W dorobku autorskim pozostawił blisko 70 pozycji, w tym 12 książek⁷. Siedem z nich jest poświęconych właśnie wspomnianemu budownictwu: *Budownictwo drewniane Lubelszczyzny. Stan badań,*

bibliografia, inwentaryzacje (Lublin 1977), *Dawne cerkwie w województwie zamojskim* (Zamość 1984), *Kościół drewniany Zamojszczyzny* (Zamość 1986), *Miasta i miasteczka Zamojszczyzny* (Zamość 1990), *Regionalne formy architektury drewnianej Lubelszczyzny na tle zagadnień osadniczych* (Zamość 1994), *Podcieniowa zabudowa miasteczek Zamojszczyzny* (Zamość 1996), *Kryłów. Forteca przeciw Scytom* (Hrubieszów 2005).

Publikacje doktora Góraka są bogato ilustrowane zdjęciami, doskonałymi rysunkami i mapami wykonanymi w większości przez samego autora, posiadającymi ogromną wartość naukową.

W latach 1967–1968 Jan Górak pełnił funkcję wojewódzkiego konserwatora zabytków w Rzeszowie. Od 1975 r. do przejścia na emeryturę w 1979 r. zajmował się zabytkami Zamościa, również jako wojewódzki konserwator. Byli współpracownicy doktora tak Go wspominają: „Był wspaniałym człowiekiem, znakomitym fachowcem i świetnym szefem. Zawsze życzliwy, pogodny i pełen humoru, roztaczał wokół siebie niebywały urok”⁸. Pod tym urokiem pozostają do dzisiaj również pracownicy naszego Uniwersytetu i studenci Pana doktora.

Doktor Jan Górak był członkiem Związku Kombatanów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Towarzystwa Regionalnego Hrubieszowskiego i Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. W latach 1986–1996 piastował funkcję prezesa lubelskiego oddziału PTL, a w 2005 r. został członkiem honorowym Towarzystwa.

W uznaniu ogromu zasług dla ukazywania, propagowania wartości architektonicznych, historycznych, etnograficznych i estetycznych polskiej kultury ludowej został wyróżniony wieloma odznaczeniami: Srebrnym Krzyżem Zasługi, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, „Za Udział w Wojnie Obronnej 1939”, medalem pamiątkowym 30-lecia Wyzwolenia Powiatu Hrubieszowskiego, Nagrodą im. Oskara Kolberga, a także odznaką Zasłużony Działacz Kultury, złotą odznaką „Za Opiekę nad Zabytkami”, Złotą Odznaką Krajoznawczą, odznaką „Za Zasługi dla Województwa Zamojskiego”. W roku 2001 otrzymał tytuł Weterana Walk o Niepodległość i awans na podporucznika.

Za niespełna rok, 25 września 2014 r., jeszcze w dniach jubileuszu 70-lecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej minie 100. rocznica urodzin doktora Jana Góraka.

Alicja Wydra
Archiwum UMCS

1. Archiwum UMCS, Akta przewodu doktorskiego mgr. Jana Góraka, sygn. H 76/3.

2. Eklektyczną, zabytkową architekturę drewnianych willi w Otwocku stworzył Michał Elwiro Andriolli; styl ten jest nazywany jego imieniem. Bardziej znane jest jednak określenie K. I. Gałczyńskiego „świdermajer”, uwiecznione w wierszu *Wycieczka do Świdra* jako parafraza nazwy stylu biedermeier.

3. Życiorys Jana Góraka, Archiwum UMCS, Akta przewodu doktorskiego, dz. cyt.

4. Dyplom uzyskania stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych nadany uchwałą Rady Wydziału Humanistycznego UMCS, tamże.

5. Archiwum UMCS, Akta osobowe prof. dr. Romana Reinfussa, sygn. K 3073.

6. Recenzje rozprawy doktorskiej mgr. Jana Góraka pióra prof. prof. Józefa Burszty i Wiktora Zina. Akta przewodu doktorskiego, dz. cyt.

7. E. Fryś-Pietraszkowa, J. Petera-Górak, *Jan Górak (1914–2005)*, „Biuletyn Towarzystwa Regionalnego Hrubieszowskiego” 2010, nr 1–4, s. 31; K. Czubara, *Wspomnienie o Janie Góraku*, „Tygodnik Zamojski” 2005, nr 44.

8. K. Czubara, dz. cyt.

ANDRZEJ RYGIEL

W piękny, słoneczny, wiosenny dzień 21 maja 2012 r. pożegnaliśmy naszego nieodżałowanego Kolegę, wspaniałego germanistę, zapalonego cyklistę i narciarza, pierwszego łyżwiarza na lubelskim „Globusie” – śp. Andrzeja Rygla.

My, germaniści ze Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, a obecnie Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych zapamiętaliśmy Andrzeja jako człowieka niezwykle precyzyjnego, punktualnego, koleżeńskiego i jakże bardzo oddanego swojej pracy ze studentami. W naszej pamięci pozostanie jako: Andrzej – Kierownik Zespołu Języka Niemieckiego, zaskakujący i lubiący robić niespodzianki, ale znakomicie odnajdujący się w powierzonych mu funkcjach. Andrzej – „profesor” z czarującym uśmiechem, zawsze opalony, z tą swoją charakterystyczną chrypką i urokiem osobistym. Nas, koleżanki zawsze obdarzał pochwałami i komplementami, nie tylko za wzorowo wykonywaną pracę. Nie zapomnimy Jego hospitalności, znienacka i Jego poczucia humoru.

Andrzej Rygiel kochał życie tak bardzo, że pragnął je przemierzać całymi kilometrami na rowerze, oddychać pełną piersią na wyciągu narciarskim w ukochanej Krynicy, aby potem wrócić do Lublina i „germanizować” młodzież, która w 100% osiągała sukcesy na egzaminach. Jego dewiza „*Ubung macht den Meister*” sprawdza się do dzisiaj.

Andrzej Rygiel stał się na zawsze ikoną lubelskich germanistów.

Elżbieta Świerczewska, obecnie Sacewicz, wówczas studentka polonistyki, tak wspomina swojego lektora Andrzeja Rygla:

„Wprawdzie pierwsze spotkanie z magistrem Andrzejem Rygłem, trwające cztery lata lektoratu i jeden z najpoważniejszych egzaminów w czasie studiów to zamierzchna przeszłość, to zdarzenia, przeżycia, emocje, które chyba na długie lata

Andrzej Rygiel

pozostawiają ślad w pamięci. Po dzisiejszy dzień na koleżeńskich spotkaniach, kiedy wracamy do studenckich czasów, nigdy nie zabraknie pytania: «A pamiętacie niemiecki z Rygłem?». Zawsze w nienagannie skrojonym garniturze, wedle oczywiście obowiązujących kanonów mody, pachnący Old Spicem, z pozoru surowy, ale z kryjącym się w kąciakach ust niby uśmiechem wzbudzał w nas respekt, ale i nieskrywaną sympatię. Mimo że na studiach polonistycznych było mnóstwo pracy, głównie czytania nie zawsze pasjonujących lektur, to rzecz w końcu niewyobrażalną było nieprzygotowanie «domowego zadania» z języka niemieckiego. Wprawdzie nasz Profesor nie stawiał niedostatecznych ocen czy minusów, jak ro-

bili to inni, wystarczyło Jego wymowne spojrzenie, niby uśmiech, a może nawet lekka drwina i kac moralny na cały dzień. Na późniejszych latach studiów, kiedy zdarzyło mi się, wprawdzie rzadko «nieprzygotowanie», niewinnie spuszczałam oczy, udawałam czymś mocno przygnębioną, a wtedy Profesor łaskawie mnie nie odpytywał. Nauczyciel

z niespotykaną charyzmą, solidny, sumienny do przesady z satysfakcją stawiał nam wysokie noty na końcowym egzaminie ku naszej obopólnej radości. Po latach spotkaliśmy się w Instytucie Pedagogiki, kiedy już byłam pracownikiem, a Profesor ciągle cudownym nauczycielem języka niemieckiego. Jaka byłam dumna i szczęśliwa zarazem, kiedy zaproponował mi koleżeństwo i od tej pory zwracaliśmy się do siebie po imieniu. Nie ukrywam, że początkowo i mojemu Profesorowi, i mnie nie przychodziło to z łatwością.

Często przed zajęciami odwiedzał mnie i przy

herbacie mieliśmy zawsze sobie dużo do powiedzenia. Mimo że gnębiły nas często troski codzienne, zawsze potrafił powiedzieć coś miłego czy wręcz dowcipnego. Miał też niezwykłą wręcz pamięć i do końca naszych kontaktów chciał mnie odpytywać z „czytanki nr 31”, którą w końcu znałam na pamięć, bo zajęcia, na której była omawiana, kiedyś opuściłam. Panie Profesorze, Drogi Andrzeju, Ty zawsze będziesz żył w pamięci swoich uczniów i przyjaciół. Z okazji 60-lecia naszego Centrum wspominamy z wielką atencją w szczególności Tych, którzy na stałe pozostają w naszych sercach”.

**W imieniu germanistów
CNI-CJO UMCS w Lublinie
Liliana Sawa**

WADY I ZALETY STOSOWANIA BIBLIOMETRII W NAUCE

Wykorzystywanie wskaźników bibliometrycznych do oceny dorobku naukowego budzi wiele kontrowersji. Stąd też istotne jest wyjaśnienie, czym jest bibliometria i do czego może być stosowana. Istnieje wiele stosunkowo podobnych do siebie definicji tego pojęcia. Termin ten pojawił się w pracy Alaina Pritcharda w 1969 r. (wcześniej stosowano pojęcie bibliografia statystyczna) i został zdefiniowany jako zastosowanie matematycznych i statystycznych metod do badania procesów rozwoju książek i innych środków komunikacji¹.

W *Słowniku terminologicznym informacji naukowej* czytamy, iż bibliometria to badanie stanu ilościowego i tendencji rozwojowych piśmiennictwa metodą statystyczną na podstawie opisów bibliograficznych lub statystyki wydawnictw². Według Wandy Pindlowej bibliometria, korzystając z metod ilościowych, zajmuje się jednostką bibliograficzną, jej rolą i znaczeniem w komunikacji pisanej i relacjami z innymi jednostkami bibliograficznymi. Przedmiotem badań bibliometrii jest analiza literatury przy zastosowaniu metod ilościowych³. Z kolei Piotr Nowak w książce *Bibliometria. Webometria. Podstawy. Wybrane zastosowania* napisał, że bibliometria to zastosowanie metod ilościowych, w których jednostką pomiaru jest opis bibliograficzny lub wybrane jego cechy, do analizy struktury zbioru dokumentów poprzez odkrywanie relacji pomiędzy dokumentami oraz ustalanie parametrów charakteryzujących zbiory dokumentów i ich właściwości⁴.

Od pewnego czasu, oceniając dorobek naukowy, posługujemy się

trzema, spośród kilku, bibliometrycznymi wskaźnikami ilościowymi *produktywności naukowej*. Pierwszy z nich to liczba cytowań prac danego badacza lub artykułów zamieszczonych w konkretnym czasopiśmie. Wskaźnik ten stanowi podstawę do obliczania dwóch innych, z których najbardziej znanym jest *impact factor (IF)* – miara oddziaływania, wskaźnik znaczenia. W praktyce *IF* odnosi się do konkretnego czasopisma i określa stosunek liczby cytowań uzyskanych przez artykuły opublikowane w nim w określonym czasie do ogólnej liczby artykułów zamieszczonych w tym czasopiśmie w tym samym czasie. Został stworzony z myślą o ułatwieniu bibliotekom podejmowania decyzji w sprawie wybierania konkretnych czasopism do prenumeraty, w sytuacji gdy przyrost ilościowy i wzrost cen tych czasopism uniemożliwiał prenumeratę większości z nich. Dzięki porównywaniu popularności czasopism, wyrażonej cytowaniami, spośród wielu tytułów można wybrać te, jakoby najważniejsze dla badaczy, najbardziej wpływowe.

U podstaw tego przekonania leży teza, że wartościowe prace publikują jedynie nieliczni badacze w dosyć ograniczonej grupie czasopism. W związku z tym sięganie po inne czasopisma to strata czasu. Teza ta jest efektem badań Alfreda Lotki z lat 20. XX w., który miał ustalić, iż większość ważnych prac naukowych jest dziełem niewielkiej grupy badaczy, oraz badań Samuela Bradforda z lat 30. XX w., który stwierdził, iż zdecydowaną większość wartościowych prac naukowych opublikowano w niedużej grupie czasopism. Jednakże wartość tych ustaleń jest obecnie negowana ze względu na niemożność uzyskania podobnych wyników w przypadku analizowania czasopism z większości dyscyplin naukowych, zwłaszcza z obszaru humanistyki i nauk społecznych. Należy również zaznaczyć, iż u podstaw idei *IF* leży ciągle nierozstrzygnięty spór toczony w drugiej połowie XX w. na łamach takich czasopism jak „Library Quarterly” i „Scientometrics” pomiędzy zwolennikami filozofii nauki opartej na zasadzie 80/20 Vilfredo Pareto (włoski ekonomista, który badając strukturę

własności dóbr materialnych społeczeństwa włoskiego pod koniec XIX w., ustalił, iż 80% całkowitego majątku kraju znajduje się w rękach zaledwie 20% społeczeństwa) sprowadzającej się do przekonania, że tylko niewielka grupa badaczy przyczynia się do prawie całego postępu naukowego, a zwolennikami podejścia Jose Ortegi y Gasset (hiszpański filozof) mówiącego, że postęp naukowy jest dziełem ogromnej większości badaczy, z których każdy wnosi niewielki wkład sumujący się w wielki postęp.

W 2005 r. pojawił się nowy wskaźnik bibliometryczny przeznaczony do oceny zarówno czasopism, jak i badaczy – tzw. *indeks Hirscha* (*h-index*). Jest to liczba *h* takich publikacji, których liczba cytowań *c* jest nie mniejsza od *h*. Np. współczynnik *h* = 10 oznacza, że autor/ czasopismo posiada co najmniej 10 artykułów cytowanych co najmniej po 10 razy każdy. Wielkość *h* nie zależy od tych publikacji, które co prawda były często cytowane, ale ilościowo są nieliczne w dorobku danego badacza/ czasopisma. Nie uwzględnia także prac z tzw. „długiego ogona”, czyli niekiedy bardzo licznych, ale z niewielką liczbą cytowań.

Dane dotyczące liczby cytowań, wielkości współczynnika *IF* oraz wielkości *indeksu H* na potrzeby oceny dorobku naukowego w Polsce pobiera się z platformy *Web of Knowledge (WoK)*, komercyjnego przedsięwzięcia filadelfijskiego Institute of Scientific Information, należącego do amerykańskiej firmy Thomson Reuters (<http://thomson-reuters.com/web-of-knowledge/>). *WoK* udostępnia bibliograficzną bazę danych *Web of Science (WoS)*, pozwalającą na określenie liczby cytowań artykułów opublikowanych w czasopiśmie indeksowanym w tej bazie, ale tylko tych, które pochodzą z innych czasopism także indeksowanych w *WoS*. Posiada też możliwość wyliczenia *indeksu H* badacza, ale tylko na podstawie cytowań wykazanych przez tę bazę. Na platformie

WoK corocznie publikowany jest *Journal Citation Reports*, w którym znajdziemy *IF* czasopism indeksowanych w *WoS*, wyliczony za okres dwóch lat poprzedzających rok opublikowania raportu.

Procedury aplikowania o granty na badania naukowe dopuszczają też podawanie informacji o cytowaniach i *indeksie H* z wykorzystaniem programu *Publish or Perish* (www.harzing.com/pop.htm). Pobiera on dane z wyszukiwarki *Google Scholar* (www.scholar.google.pl), która przeszukuje repozytoria naukowe oraz elektroniczne czasopisma, a tym samym dostarcza informacji o tym, jak cytowane są prace naukowe dostępne w Internecie przez inne prace też dostępne w Sieci⁵.

Wśród zalet bibliometrii podkreśla się takie aspekty jak: badanie *cytowalności*, uznawanej zwłaszcza w naukach ścisłych, przyrodniczych, technicznych, medycznych, rolniczych, leśnych i weterynaryjnych za obiektywną miarę jakości czasopisma i efektów pracy naukowej; proste i obiektywne porównywanie *produktywności naukowej* badacza i instytucji⁶; pomoc dla bibliotekarzy przy podejmowaniu decyzji o kontynuowaniu bądź rezygnacji z prenumeraty czasopism; pomoc dla redaktorów i wydawców przy śledzeniu popularności własnych czasopism w porównaniu z konkurencyjnymi tytułami; pomoc dla naukowców przy sprawdzaniu, w którym czasopiśmie ich artykuł spotka się z potencjalnie największym zainteresowaniem; pomoc dla uczelni przy podejmowaniu decyzji personalnych⁷. Irena Marszakowa-Szajkiewicz uznała, że analiza bibliometryczna umożliwia śledzenie rozwoju nauki i wykazywanie udziału poszczególnych państw w ogólnoswiatowym postępie naukowym, a wskaźniki typu *impact factor* to subtelna ocena ilościowa statusu naukowego czasopisma, odzwierciedlająca w istocie jakość prac publikowanych na łamach tego czasopisma. Według tej badaczki podejście bibliome-

tryczne umożliwia najpełniej ogarnięcie całego systemu nauki, gdyż każde inne badanie w porównaniu z nim jest wycinkowe⁸.

Kontrowersje w sprawie wykorzystywania opisanych wskaźników bibliometrycznych i baz bibliograficznych do oceny dorobku naukowego wynikają z ich coraz częściej dostrzeganych ułomności. Podstawowym problemem jest fakt, że wskaźniki bibliometryczne opierają się na niedoskonałych bazach danych. Zapomniano też, że Eugene Garfield, założyciel filadelfijskiego ISI, pierwotnie zaproponował stworzenie indeksu cytowań naukowych jedynie dla dostarczenia naukowcom narzędzia do łatwego przeszukiwania literatury w celu znalezienia wcześniejszych prac na podobny temat. W przypadku *Web of Science* przede wszystkim krytykowany jest dobór czasopism. Humanisci i przedstawiciele nauk społecznych z krajów nieangielskojęzycznych uważają, że w tej bazie występuje zdecydowana nadreprezentacja czasopism amerykańskich, a z niezrozumiałych względów pomijane są wartościowe czasopisma nieamerykańskie, wydawane nie tylko w innych językach narodowych (co jest typowe i całkowicie zrozumiałe w przypadku większości dyscyplin z nauk humanistycznych i społecznych), lecz często także po angielsku (lub przynajmniej z dodatkiem tytułów i abstraktów artykułów oraz słów kluczowych w tym języku). Przykładowo, *Art & Humanities Citation Index* w 2013 r. w grupie ok. 1700 czasopism humanistycznych uwzględnia jedynie następujące polskie: „Acta Poloniae Historica”, „Artibus et Historiae”, „Filozofia Nauki”, „Journal of Juristic Papyrology”, „Kwartalnik Historii Żydów”, „Poznan Studies in Contemporary Linguistics”, „Studia Logica” i „Teksty Drugie”. Z kolei wśród ponad 2600 czasopism uwzględnionych w *Social Science Citation Index* w 2013 r. obecne są następujące polskie: „Argumenta ►

Oeconomica”, „Eastern European Countryside”, „International Journal of Occupational Safety and Ergonomics”, „New Educational Review”, „Polish Sociological Review”, „Poznan Studies in Contemporary Linguistics” (występuje w obu indeksach), „Problemy Ekorozwoju” i „Studia Socjologiczne”. Sugestia, że tylko w wymienionych czasopismach publikowane są wartościowe prace, że wszystkie pozostałe, nieobecne w WoS, polskie czasopisma humanistyczne i obejmujące nauki społeczne nie prezentują większej wartości naukowej (a więc cytowania w artykułach tam publikowanych nie są istotne) lub nie wnoszą niczego do rozwoju nauki (bo nie są cytowane) byłaby absurdalna i pozbawiona wartości merytorycznej. Jeszcze większym problemem, w przypadku wspomnianych obszarów nauki, jest ograniczenie indeksowania dorobku naukowego prawie wyłącznie do czasopism z pominięciem monografii i książkowych prac zbiorowych, uznawanych przecież za najwartościowszą formę prezentacji wyników badań humanistycznych i społecznych (od kilku lat polityka Thomson Reuters w tej sprawie zaczyna ulegać zmianie, jednakże na razie polega ona na uwzględnianiu cytowań jedynie w nielicznych, angielskojęzycznych wydawnictwach konferencyjnych i seriach monografii).

Impact factor jest krytykowany za to, że uśrednia liczbę cytowań uzyskanych przez poszczególne artykuły opublikowane w danym czasopiśmie, a przez to nie radzi sobie z przypadkami, w których czasopismo może uzyskać wysoki wskaźnik cytowań dzięki pojedynczym, często cytowanym artykułom. Toleruje się w ten sposób sytuację, gdy wysoki *IF* (czyli wysoką renomę naukową) może zdobyć także autor, który opublikował artykuły nie wywierające wpływu na naukę, bo rzadko cytowane. Zwraca się uwagę na fakt, że *IF* uwzględnia cytowania wyłącznie z okresu ostatnich dwóch lub

pięciu lat, niezależnie od dziedziny wiedzy, którą reprezentuje czasopismo. Tymczasem obserwuje się duże zróżnicowanie przeciętnego czasu od ukazania się publikacji do jej cytowania dla różnych dyscyplin naukowych. W związku z tym *IF* czasami nie pokazuje rzeczywistego wpływu czasopisma na rozwój nauki⁹.

Na problemy wynikające ze skutków stosowania *IF* zwrócił uwagę Richard Monastersky. Stwierdził, że badacze zamiast skupiać się na istotnych problemach, które wcale nie muszą stać się naukowymi przebojami, zabiegają o tematy, na które panuje moda – czyli takie, które łatwiej będzie opublikować w wiodących czasopismach i zdobyć dzięki temu wysoką *cytowalność*. Dostrzegł też, że w redakcjach części czasopism rutynowo prosi się autorów o poruszanie tzw. *tematów modnych* oraz o cytowanie wcześniejszych artykułów z tych samych czasopism – taka polityka sztucznie podnosi wartość wskaźnika *IF*. Redakcje – w sposób świadomy lub nie – biorą pod uwagę potencjalne wskaźniki cytowań przy podejmowaniu decyzji o opublikowaniu danego artykułu. Rzeczywista wartość naukowa pracy staje się w ten sposób mniej ważna. Za jeszcze większy problemem uznał Monastersky wykorzystywanie *IF* do oceny badaczy i jakości ich pracy. Niezależnie bowiem od merytorycznej wartości artykułów lepiej oceniane są te, które zostały opublikowane w czasopiśmie zajmującym wyższą pozycję w rankingu. Tak więc przy podejmowaniu decyzji o awansach, zatrudnianiu i przydzielaniu grantów zaczyna się stosować wskaźnik, który nie do tego celu został stworzony. Poza tym, presja na publikowanie w czasopismach o najwyższych wartościach *IF* doprowadziła badaczy do konkurowania o ograniczoną w istocie liczbę łamów w czasopismach o rozległej tematyce (dzięki temu mają najczęściej wysoki wskaźnik *IF*), przycy-

niając się tym samym do osłabienia periodyków specjalistycznych, będących głównymi publikacjami w swoich dziedzinach¹⁰.

Szczegółowo wady wskaźników bibliometrycznych wyliczanych w oparciu o bazy filadelfijskiego ISI omówił Andrzej Kajetan Wróblewski. Wyraźnie zaznaczył, że nie można porównywać liczby cytowań i *IF* w różnych dyscyplinach naukowych, te bowiem są zależne od specyfiki danej dyscypliny. Przykładem ilustrującym ten problem jest różnica średnich cytowań jednej pracy – dla biologii molekularnej i genetyki w latach 1981–2000 wynosiła ona 31,32, a dla historii w tym samym okresie 1,18. Dla zilustrowania kolejnego problemu prof. Wróblewski opracował indeks cytowań prac z połowy XVIII w. i doszedł do wniosku, że najczęściej cytowani wówczas autorzy są dziś w dużej części zapomniani, natomiast uczeni dziś uznawani za wybitnych znaleźli się daleko od czołówki. Ponadto, A. K. Wróblewski ustalił, że: sposób wyliczania *IF* faworyzuje czasopisma publikujące oprócz artykułów naukowych także listy do redakcji (np. „Nature”), bowiem do obliczania *IF* zlicza się cytowania w tych listach, ale już same listy nie są wliczane do liczby artykułów opublikowanych w danym czasopiśmie; w bazach ISI nie ma różnicy pomiędzy cytowaniami pozytywnymi i krytycznymi, a autorzy prac krytykowanych, uznawanych za bardzo słabe lub wprowadzające w błąd, uzyskują niekiedy wysoki wskaźnik cytowań (przykładem jest Francis Fukuyama, którego błędna teza, że liberalna demokracja jest szczytem w rozwoju ludzkości i nic już po niej nie może powstać, spotkała się z totalną krytyką, dzięki czemu *cytowalność* jego pracy tak wzrosła, iż postawiła go w gronie najczęściej cytowanych badaczy); dużą liczbę cytowań zyskują prace poświęcone tematyce modnej, nawet całkowicie błędne, np. dotyczące „zimnej fuzji”; artykuły przeglądowe uzyskują więcej cyto-

wań niż wartościowe prace oryginalne i metodologiczne, na których te przeglądy są oparte; niektóre prace o dużej wartości bywają niezrozumiałe i przez wiele lat nie są cytowane; jeśli wyniki badań jakiegos autoru zostają powszechnie zaakceptowane w danej dziedzinie i stają się klasyką, to często jego prace przestają być cytowane; w bardzo wąskich dyscyplinach, w których pracuje niewielu autorów, cytowań jest dużo mniej niż w dziedzinach rozległych; część cytowań jest efektem zмовy grupy badaczy lub nacisków przełożonych na podwładnych. Dlatego też, jak wyraźnie zaznaczył, *IF* czasopisma i liczba cytowań nie powinny być miarą oceny badacza¹¹. Powtórzył tę opinię w najnowszym opracowaniu przeznaczonym dla Sejmu, pisząc, że wskaźniki bibliometryczne są jedynie urzędniczym substytutem rzetelnej oceny wyników pracy badaczy i jakości badań naukowych dokonywanej przez ekspertów w formie recenzji¹².

Jako ciekawostkę dobrze uzasadniającą obawy krytyków stosowania mierników bibliometrycznych dla oceny badaczy można podać fakt, że założyciel i dyrektor filadelfijskiego ISI, Eugene Garfield, wykorzystując bazy bibliograficzne Instytutu, dowiódł, iż w latach 1976–1983 najczęściej cytowanymi autorami byli K. Marks i W. Lenin, co oczywiście nie oznacza, że byli oni wybitnymi uczonymi. Z kolei jedna z ważniejszych dla naukoznawstwa prac – publikacja Michaela Polanyi'ego o wiedzy ukrytej – nie była cytowana przez 25 lat, co w żaden sposób nie pomniejsza jej wartości.

Na jeszcze bardziej drastyczną niezgodność pomiędzy wskazaniem bibliometrii a faktyczną jakością prac naukowych zwrócił uwagę Alan Sokal (amerykański fizyk i matematyk). Doszedł on do wniosku, że w drugiej połowie XX w. słynni europejscy humaniści publikujący na łamach wiodących czasopism naukowych i zdobywający dużą liczbę cytowań często uprawiali pseudonaukę.

Ukrywali brak sensownej treści pod płaszczykiem naukowej terminologii i żargonu, używali pojęć niezgodnie z ich znaczeniem, korzystali z naukowych teorii w odehrwaniu od ich kontekstu, mieszała pojęcia i teorie z różnych dziedzin nauki, ulegali modom, prowadzili teoretyczne dyskursy niepodatne na sprawdziany empiryczne, manipulowali zdaniem i zwrotami pozbawionymi sensu. Sokal udowodnił też, że wystarczy napisać tekst, nawet kompletnie bzdurny, ale mieszczący się w opisanej powyżej konwencji, by przeszedł on pomyślnie proces recenzji i został opublikowany w tzw. wiodącym czasopiśmie¹³.

Teza o zupełnej nieprzydatności bibliometrii do celów naukowych byłaby jednak nieprawdziwa. Oferowane bowiem przez tę subdyscyplinę metody i narzędzia umożliwiają uzyskanie odpowiedzi na wiele kluczowych pytań, które każdy badacz powinien stawiać na etapie przygotowywania własnych badań oraz szukania kontaktów naukowych. Wymienić można następujące pytania, na które bibliometria pomaga znaleźć odpowiedź, o ile mamy dostęp do w miarę kompletnych danych:

- Co bada określony naukowiec/zespół/instytut?
- Gdzie prowadzone są badania na określony temat?
- Jakie obszary badawcze wyróżniamy w poszczególnych dyscyplinach i kto się nimi zajmuje? Kto z kim współpracuje przy określonych badaniach?
- Kto, kiedy i gdzie opublikował wyniki badań na określony temat? Kogo cytował?
- Ile osób zajmuje się określonymi badaniami? Ile pojawiło się publikacji na ten temat? Które badania są bardziej lub mniej popularne?
- Jak zmienia się w czasie aktywność badawcza osób, instytucji, państw? Jak zmieniają się zainteresowania badawcze?
- Jakie istnieją nisze badawcze? Jakiek są najmodniejsze i najnowsze tematy badawcze?

- Które obszary badawcze przenikają się lub uzupełniają?
- Jakiek przyjmowane są strategie badawcze w określonych dyscyplinach?¹⁴

Pytania te jednoznacznie pokazują, do czego stworzona jest bibliometria – raczej nie do oceny jakości pracy naukowej. Jednakże od wykorzystania wskaźników i danych bibliometrycznych do oceny badaczy i instytucji naukowych rządzący raczej nie odejdą. Dlatego też biorąc pod uwagę z jednej strony opisane słabe strony wykorzystywania bibliometrii do oceny dorobku naukowego, a z drugiej potrzebę obiektywizacji tej oceny, należy poszukiwać takich form i narzędzi, które złagodzą wspomniane mankamenty i zobiektywizują proces oceny. W tym celu można rozszerzyć zakres danych służących wyliczaniu wskaźników bibliometrycznych, np. poprzez uwzględnianie także bazy *Scopus* (www.scopus.com), uznawanej za bardziej proeuropejską niż *WoS*. W naukach humanistycznych i społecznych pożądane byłoby tworzenie dziedzinowych baz cytowań uwzględniających czasopisma polskie. Przykładem takiego rozwiązania jest baza *Cytbin* (www1.bg.us.edu.pl/bazy/cytbin/), wykazująca cytowania w czasopismach z zakresu bibliologii i informatologii. Konieczne jest także (przynajmniej w humanistyce i naukach społecznych) uwzględnianie cytowań w monografiach i pracach zbiorowych.

Dużo większe możliwości pojawiają się, gdy obok *cytowalności* danej publikacji uwzględnimy jej *pobieralność* z Internetu. Oczywiście nie jest możliwe stworzenie takiego wskaźnika bez wcześniejszego zapełnienia Sieci elektronicznymi wersjami książek i artykułów. Jednakże ten proces już trwa – coraz większa grupa czasopism naukowych przyjmuje postać elektroniczną, dostępną bezpłatnie¹⁵, w coraz większym stopniu rozwijają się zasoby bibliotek cyfrowych i repozytoriów naukowych¹⁶. ►

Większe problemy występują natomiast z przemianą mentalną u badaczy. Muszą oni bowiem zrozumieć, że w XXI w. odbiorcami ich naukowych studiów są już nie tylko inni badacze, lecz także coraz liczniejsze zastępy specjalistów, którzy do swojej pracy potrzebują najnowszych wyników badań i którzy swojej działalności zawodowej nie mogą opierać na akademickich podręcznikach i różnych formach wiedzy popularnonaukowej. W związku z tym zapewnienie takim grupom dostępu do najnowszych artykułów i książek naukowych staje się problemem kluczowym z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego, a *pobieralność* tych prac z zasobów internetowych niewątpliwie świadczy o stopniu ich popularności i społecznej przydatności. Pojawili się już pierwsze badania tego wskaźnika. Ronald Snijder dokonał analizy różnorodnych aspektów *pobieralności* książek udostępnianych przez *Open Access Publishing in European Networks Library* (www.oapen.org/home). Ustalił, że powiązanie danych dotyczących odsetka pobrań dla każdego typu dostawcy książek (autor, uczelnia, wydawnictwo) ze średnią liczbą pobrań dla grup tytułów pozwala na ocenę wpływu i użyteczności badanych prac¹⁷. W ten sposób *bibliometria* uzupełniana jest *webometrią* (mierzenie zjawisk ilościowych występujących w Internecie).

Jeszcze większą rewolucję we wskaźnikach wykorzystywanych do oceny badaczy i ich prac może przynieść zjawisko webometryczne zwane *społecznościowym indeksem cytowań*. Polega ono na zliczaniu recenzji, cytowań, wzmianek i opinii na temat określonego artykułu lub książki pojawiających się w naukowych i ogólnych serwisach społecznościowych, forach dyskusyjnych, blogach, serwisach zarządzających bibliografią, platformach dzielenia się prezentacjami oraz repozytoriach naukowych. Służą do tego takie narzędzia

jak *Altmetric* (www.altmetric.com) i *Total Impact* (<http://impactstory.org>). Potrafią zbierać informacje z wymienionych obszarów Internetu o książkach i artykułach, które w Sieci umieszczono z dodatkiem identyfikatora DOI (*digital object identifier* – cyfrowy identyfikator dokumentu elektronicznego). W ten sposób mierzona jest popularność prac danego autora wśród użytkowników określonych zasobów Internetu oraz ich wpływ na innych badaczy i specjalistów.

Na zakończenie należy wyraźnie podkreślić, że przynajmniej w humanistyce i naukach społecznych ani wskaźniki bibliometryczne, ani webometryczne nie oceniają obiektywnie i rzetelnie jakości pracy naukowej. Mogą jedynie służyć jako pomocnicze narzędzia, stosowane obok zasadniczego – recenzji napisanej przez badaczy specjalizujących się w danej dyscyplinie.

Dr hab. Zbigniew Osiński,
prof. UMCS
Wydział Humanistyczny

1. Pritchard A., *Statistical bibliography or bibliometrics?*, „Journal of Documentation” 1969, nr 25.
2. *Słownik terminologiczny informacji naukowej*, Warszawa 1979, s. 30.
3. Pindłowa W., *Bibliometria, informetria i scientometria – refleksje terminologiczne i wzajemne relacje*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zeszyty Historycznoliterackie” 1989, nr 74, s. 63–73.
4. Nowak P., *Bibliometria. Webometria. Podstawy. Wybrane zastosowania*, Poznań 2006, s. 19.
5. O technicznych aspektach takiego zamieszczania prac w zasobach Internetu, by były widoczne dla *Google Scholar* można przeczytać w poradniku Emanuela Kulczyckiego *Jak dodać prace do Google Scholar i zwiększyć liczbę cytowań oraz indeks Hirscha* – www.ekulczycki.pl/poradnik/.
6. Osiewalska A., *Mierniki oceny czasopism i naukowców*, „EBIB” 2008, nr 8, www.ebib.info/2008/99/a.php?osiewalska#1.
7. Monastersky R., *Liczba, która paraliżuje naukę. Impact factor – kiedyś prosta metoda tworzenia rankingów czasopism naukowych, dziś bezwzględne kryterium zatrudniania i przyznawania grantów*, „EBIB” 2006, nr 3, <http://www.ebib.info/2006/73/monastersky.php>.
8. Marszakowa-Szajkiewicz I., *Bibliometryczna analiza współczesnej nauki*, Katowice 1996.
9. Osiewalska A., *Mierniki oceny czasopism...*
10. Monastersky R., *Liczba, która paraliżuje naukę...*
11. Wróblewski A. K., *Bibliometryczne nieporozumienia*, „Forum Akademickie” 2001, nr 9, http://forumakad.pl/archiwum/2001/09/artykuly/17-polemiki-bibliometryczne_nieporozumienia.htm oraz tenże, *Bibliometryczna trylogia*, <http://www.new1.bg.us.edu.pl/Publikacje/Cieszyn/wroblewski.pdf>.
12. Wróblewski A. K., *Pozycja nauki polskiej w międzynarodowych rankingach*, „Studia Biura Analiz Sejmowych” 2013, nr 3, [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/59106DE53D3E5673C1257BDC0029AC5E/\\$file/Strony%20odStudia_BAS_35i-5.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/59106DE53D3E5673C1257BDC0029AC5E/$file/Strony%20odStudia_BAS_35i-5.pdf).
13. Efekt tej prowokacji to artykuł: Sokal A., *Transgressing the Boundaries: Toward a Transformative Hermeneutics of Quantum Gravity* [Transgresja granic: ku transformatywnej hermeneutyce kwantowej grawitacji], „Social Text” 1996, nr 46/47. Następnie patologie europejskiej humanistyki opisane zostały w książce: Sokal A., Bricmont J., *Modne bzdury. O nadużywaniu pojęć z zakresu nauk ścisłych przez postmodernistycznych intelektualistów*, Warszawa 2004.
14. Szczegółowa lista takich pytań w pracy Kłincewicz K., Żemigala M., Mijal M., *Bibliometria w zarządzaniu technologiami i badaniami naukowymi*, Warszawa 2012.
15. Spośród recenzowanych artykułów opublikowanych w latach 2008–2011 w czasopismach indeksowanych w bazie *Scopus* ok. 40% dostępnych jest bezpłatnie w Internecie (od 64% General Science & Technology, 61% Biomedical Research do 21% Communication & Textual Studies, 13% Visual & Performing Arts).
16. Repozytorium *Academia.edu* we wrześniu 2013 r. udostępniło bezpłatnie ponad 1,6 mln artykułów naukowych. Projekt *Open Access Publishing in European Networks Library* udostępniający elektroniczne wersje monografii z dziedziny humanistyki i nauk społecznych zanotował w 2013 r. prawie milion pobrań kilku tysięcy zgromadzonych książek.
17. Snijder R., *Measuring monographs: A quantitative method to assess scientific impact and societal relevance*, „First Monday” 2013, vol. 18, nr 5 – <http://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/4250/3675>.

LUBELSKA KONFERENCJA ARCHEOLOGICZNA W BERLINIE

Dr Piotr Łuczkiwicz z Instytutu Archeologii UMCS oraz prof. Michael Meyer z Instytutu Archeologii Freie Universität Berlin byli organizatorami konferencji „Eisenzeitliche Siedlungskeramik der Przeworsk-Kultur”, jaka miała miejsce w dniach 24–27 października 2013 r. Przedsięwzięcie, obok UMCS i FU Berlin, firmowało jeszcze Excellence Cluster Topoi (hasło, pod którym kryje się – The Formation and Transformation of Space and Knowledge in Ancient Civilizations).

Formuła konferencji określona została w wyjątkowy sposób – praktyczna analiza znalezisk ceramicznych z reliktyw osiedli kultury przeworskiej z czasów przed narodzeniem Chrystusa. U podstaw pomysłu takiego spotkania legły odkrycia ze środkowych Niemiec, które potwierdziły wcześniejsze przypuszczenia o tym, że Germanie ze środkowej Europy brali udział w różnych wydarzeniach politycznych mających miejsce na bezpośrednim zapleczu Republiki Rzymskiej; w tym tak spektakularnych jak rajd Cymbrów i Teutonów przez Europę u schyłku II w. przed Chr. czy wyprawy Ariowista do Galii.

Obydwaj organizatorzy są niekwestionowanymi specjalistami w zakresie badania tych zjawisk, z dużym dorobkiem naukowym i wykopaliskowym, ale doszli do wniosku, że nadszedł czas na podjęcie próby określenia zakresu przemian, jakie powinny zajść w kulturze przybyszów ze Wschodu w ich nowych miejscach zamieszkania. Naczynia, jako najpowszechniejsze w użyciu, są tutaj wdzięcznym polem do takich porównań. Pytanie – na ile konfrontacja z miejscowymi technikami i technologiami ceramicznymi wpłynęła na tradycyjne receptury i wzory przewor-

skich wytwórców – było więc nie od rzeczy.

Nadszedł więc czas eksperymentu, w którym wzięło udział prawie 30 specjalistów z Polski, Niemiec i Danii. Ich wystąpienia połączone były z konfrontacją z „żywym materiałem źródłowym”, czyli z autentycznymi znaleziskami naczyń kultury przeworskiej dokonanymi w różnych częściach starożytnej Europy. To pierwsze tego rodzaju przedsięwzięcie w dziejach europejskiej archeologii, a co ważne, mające lubelski rodowód.

Oczekiwanie organizatorów spełniły się, a wyniki przeszły najśmielsze oczekiwania. Otrzymali nie tylko pełne spektrum zjawiska, ale również kilka możliwości jego interpretacji, które ścierały się w trzydniowych gorących dyskusjach. Okazało się, że na pierwszy rzut oka zupełnie niepozorne naczynia ceramiczne codziennego użytku pokazują jednoznacznie, jak ściśle były kontakty między różnymi germańskimi prowincjami kulturowymi od południowej Skandynawii, przez Niemcy, aż po ziemię Polski w ostatnich wiekach po Chr.

Dorobek konferencji zostanie opublikowany w dwujęzycznej (po polsku oraz niemiecku lub angielsku), wieloautorskiej monografii na temat określony jej tytułem.

Andrzej Kokowski

**WORKSHOP EISENZEITLICHE
SIEDLUNGSKERAMIK DER
PRZEWORSK-KULTUR
24–27/10/2013**

TOPOI-HAUS DAHLENS, VORTRAGSSAAL
WETTORSTRASSE 18, 14195 BERLIN

BYORN.KAUCHFUSS@FU-BERLIN.DE
030/838-54066
MICHAEL.MEYER@TOPOI.ORG
030/838-54254 (SEKRETARIAT)

EXCELLENCE CLUSTER TOPOI

Freie Universität Berlin

Fot. Katarzyna Link

Prelegenci, od lewej: mgr Izabela Pastuszko, dr inż. arch. Natalia Przesmycka (Politechnika Lubelska), dr Hubert Mącik (Miejski Konserwator Zabytków w Lublinie), dr Filip Burno (ASP w Warszawie), dr Piotr Majewski (UMCS)

SEMINARIUM POŚWIĘCONE ARCHITEKTURZE DZIELNICY UNIWERSYTECKIEJ

W czerwcu 2013 r. ukazała się książka Izabeli Pastuszko *Architektura Dzielnicy Uniwersyteckiej w Lublinie*. Trwająca wówczas sesja egzaminacyjna oraz zbliżające się wakacje nie były dobrym okresem do jej promowania, dlatego postanowiono z tym poczekać do początku nowego roku akademickiego. W międzyczasie narodził się pomysł, by wydarzenie to połączyć z seminarium poświęconym problematyce lubelskiej Dzielnicy Uniwersyteckiej. Odbyło się ono 9 października 2013 r. w Akademickim Centrum Kultury „Chatka Żaka” – w przestrzeniach wypełnionych do ostatniego miejsca Inkubatora Medialno-Artystycznego UMCS.

Gośćmi seminarium obok władz UMCS – rektorów prof. Stanisława Michałowskiego i prof. Wiesława Skrzydły (rektora z lat 1972–1981), prorektora prof. Ryszarda Mojaka oraz kanclerz Renaty Bylickiej, przedstawicieli władz miejskich i wojewódzkich, było liczne grono lubelskich architektów, historyków sztuki oraz studentów różnych kierunków. Moderatorem spotkania był dr hab. Jerzy Żywicki z Zakładu Historii Sztuki Wydziału Artystycznego, a prelegentami mgr Izabela Pastuszko, dr inż. arch. Natalia Przesmycka (Katedra Architektury, Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, Politechnika Lubelska), dr Filip Burno (Wydział Zarządzania Kulturą Wizualną, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie),

Fot. Katarzyna Link

Rektor Stanisław Michałowski

Fot. Katarzyna Link

Wystawa archiwalnych zdjęć UMCS

dr Piotr Majewski (Zakład Historii Sztuki, Wydział Artystyczny UMCS) oraz dr Hubert Mącik (Miejski Konserwator Zabytków, Lublin).

Seminarium otworzył rektor Stanisław Michałowski. Pierwszy z referatów, zatytułowany „Architektura Dzielnic Uniwersyteckiej w Lublinie. *Firmitas, utilitas, venustas?*”, wygłosiła mgr Izabela Pastuszko. Poświęciła go próbie odpowiedzi na pytanie, czy witrażowskie zasady trwałości, użyteczności i piękna można uznać za metaforę wizji architektów i budowniczych lubelskiego kampusu, a zarazem powstałego zespołu gmachów uniwersyteckich. Referat dr. Filipa Burno nosił tytuł „Symbole narodowe i maszyny do edukacji. Miasteczka Uniwersyteckie 1920–1970”. Jego tematem były te kampusy uniwersyteckie, które w różnych krajach świata budowano od podstaw wraz z obiektami dydaktyczno-naukowymi, akademiami, bibliotekami itd. Zaś głównym zagadnieniem referatu było propagandowe wykorzystanie ich architektury, zwłaszcza w strategii indoktrynacji i wychowania wzorowego obywatela. Tezę referatu wygłoszonego przez dr Natalię Przesmycką – „Dzielnice akademickie w kontekście tworzenia miejskich przestrzeni publicznych” – było to, że powiązanie uczelni wyższej ze strukturą funkcjonalno-przestrzenną miasta zależy nie tylko od usytuowania kampusu czy poszczególnych obiektów w mieście, ale również od dostępności i jakości przestrzeni publicznych, tworzących

się między budynkami. Dr Piotr Majewski wygłosił referat „Portret natury. Projekt koncepcyjny zagospodarowania przestrzennego Ogrodu Botanicznego UMCS Oskara Hansena”. Przypominając w nim niezrealizowany projekt, który Hansen wraz z zespołem przygotował w 1964 r., poddał analizie zarówno jego założenia w świetle głoszonej przez architekta idei Formy Otwartej, jak też omówił w nim główne elementy koncepcyjne zasadniczych stref ogrodu. Dr Hubert Mącik referat zatytułowany „Ochrona Dzielnic Uniwersyteckiej w Lublinie. Możliwości formalne i praktyka” rozpoczął od stwierdzenia, że choć ochrona obiektów architektury powojennej w Polsce budzi od pewnego czasu zainteresowanie zarówno architektów, jak i coraz liczniejszych miłośników architektury modernizmu, to jednocześnie brakuje skonkretyzowanych zasad postępowania konserwatorskiego z budynkami wzniesionymi po 1945 r. Dzielnic Uniwersytecka w Lublinie – nazywana przez Mącika „jednym z najbardziej wartościowych założeń powojennych w Lublinie” – stanowiła pretekst do rozważań nad problemem ochrony urbanistyki i architektury II połowy XX w.

Seminarium zamknęła dyskusja, której uczestnicy wypowiadali się na temat zabudowy lubelskiej Dzielnic Uniwersyteckiej. Seminarium objęte było patronatem medialnym TVP Lublin, „Gazety Wyborczej Lublin”, Radia Centrum oraz Radia Lublin.

Jerzy Żywicki

Fot. Piotr Majewski

Kamień pamiątkowy z datą powstania Ogrodu Botanicznego UMCS

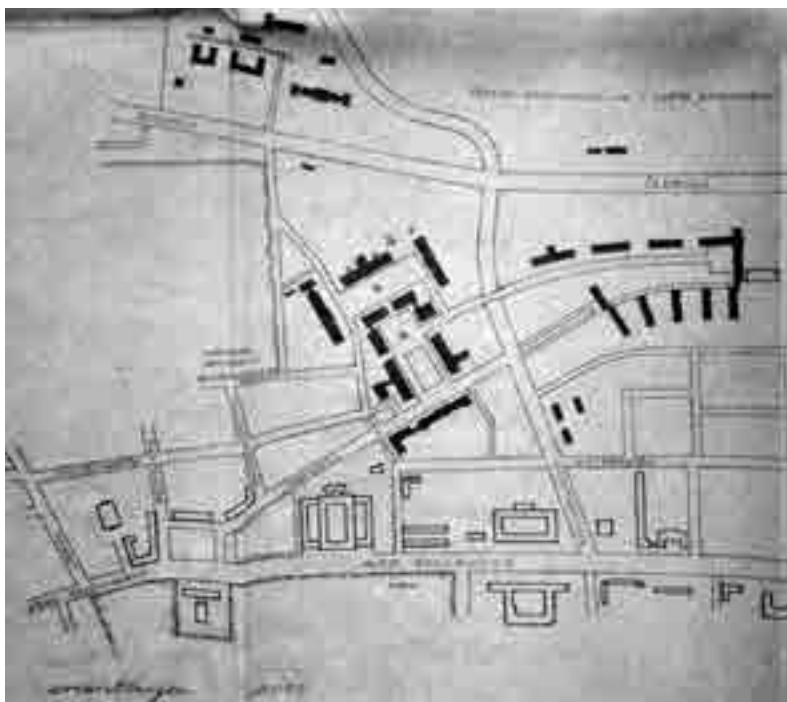
„PAMIĘTAJCIE O OGRODACH...”

O PROJEKCIE KONSEPCYJNYM OGRODU BOTANICZNEGO UMCS OSKARA I ZOFII HANSENÓW

Sporo w ostatnich latach mówiono i pisano o Osiedlu im. Juliusza Słowackiego w Lublinie, które zaprojektował odkrywany dziś na nowo Oskar Hansen – architekt, autor koncepcji Formy Otwartej, pedagog Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, nauczyciel i mentor plejady polskich artystów współczesnych średniego pokolenia. Warto natomiast pamiętać także o tym, że Hansen był autorem pierwszego projektu architektoniczno-przestrzennego zagospodarowania terenu Ogrodu Botanicznego UMCS na Sławinku, który wraz z żoną Zofią przygotował na przełomie 1964 i 1965 r. na zlecenie ówczesnych władz Uczelni, przy osobistym zaangażowaniu rektora prof. Grzegorza Leopolda Seidlera.

Zamiary utworzenia Ogrodu Botanicznego przez UMCS były ściśle związane z planowaniem i budową Dzielnic Uniwersyteckiej. Plan sytuacyjny dzielnicy z ok. 1951 r. pokazuje pierwotne miejsce lokalizacji ogrodu w okolicach ul. Głębokiej, a rezultatem tamtych projektów i realizowanych nasadzeń zieleni jest dziś okazały park akademicki oddzielający ruchliwą arterię ►

Fot. Archiwum i Muzeum UMCS

Plan zagospodarowania Dzielnicy Uniwersyteckiej z ok. 1951 r. autorstwa Tadeusza Witkowskiego i Czesława Gawdzika z zaznaczoną lokalizacją Terenów Doświadczalnych i Ogrodu Botanicznego

ul. Głębokiej od domów akademickich UMCS. Lokalizacja ta okazała się jednak niedogodna m.in. z uwagi na niedobory odpowiedniej ilości wody i plany rozbudowy infrastruktury Uniwersytetu. Podjęte wówczas starania o usytuowanie ogrodu poza Dzielnicą Uniwersytecką weszły w etap realizacji dopiero w połowie lat 60. minionego stulecia, po tym jak Uniwersytet nabył prawa do gruntów na Sławinku. I wtedy właśnie powstał projekt Hansenowski.

Postać Hansena fascynuje z uwagi na to, że nie był on zwykłym architektem, ale wizjonerem i teoretykiem o międzynarodowej renomie. Należał do grona wybitnych przedstawicieli architektury modernistycznej, sam kształcił się i praktykował u Pierre'a Jeannerenta (kuzyna Le Corbusiera) w Paryżu w latach 1948–1950, był uczestnikiem kongresów CIAM (Congrès International d'Architecture Moderne), rozwijał też aktywność teoretyczną z zakresu architektury

i planowania przestrzeni, którą określał hasłem Formy Otwartej.

Czym miała być Forma Otwarta? Najogólniej rzecz ujmując, była to koncepcja architektury rozumianej jako struktura obiektów organizująca przestrzeń, w której porusza się człowiek, ale która nie narzuca mu kategorycznego sposobu odczuwania tej przestrzeni. Dlatego Hansen unikał rozwiązań symetrycznych, osiowych (charakterystycznych jego zdaniem dla Formy Zamkniętej), proponował zaś układy asymetryczne, nieregularne, unikające dominanty i dające wolność wyboru w poruszaniu się w przestrzeni. Zarazem „otwartość” formy oznaczała jej dookreślenie w zależności od dalszych potrzeb i funkcjonalnych postulatów rodzących się w trakcie jej użytkowania. Mając takie podejście, Hansen zmierzył się też z zadaniem zaprojektowania Ogrodu Botanicznego dla UMCS, a projekt – nawiasem mówiąc – okazał się jedynym przedsięwzięciem ogrodowym w długiej, ponad 50-letniej karierze architekta.

Hansen przyjął model naturalistyczny dla ogrodu lubelskiego. Oddzielił po pierwsze zaplecze administracyjno-dydaktyczne (które nazywał strefą obsługującą) od samego ogrodu (czyli strefy obsługiwanej). Główną aleję wlotową założenia planował ułożyć w miejscu dzisiejszej ul. Sławinkowskiej (od strony alei Warszawskiej). Miała ona od-

Fot. Muzeum ASP w Warszawie

Fragment makiety ogrodu, widok na pomosty ze stoiskami obserwacji roślin wodnych i bagiennych

Fot. Piotr Majewski

Widok ze szczytu Alpinarium na część dolnego ogrodu ze stawami – stan obecny

dzielać obie strefy, a zarazem miała doprowadzać do nieregularnych alei i ścieżek ogrodowych, które w sposób uwzględniający zróżnicowanie terenu miały następnie prowadzić do poszczególnych części ogrodu. Zasada dyskretnych, nienarzucających się ciągów komunikacyjnych, umożliwiających swobodne poruszanie się zwiedzających wedle własnych wyborów „kierunków zwiedzania” była właśnie przykładem Formy Otwartej. Hansen uniknął rozwiązań osiowych, nie wyróżnił żadnego z elementów składowych założenia, proponując demokratyczny układ całości. Warto podkreślić, że zasada ta została w znacznym stopniu utrzymana na dalszych etapach budowy Ogrodu Botanicznego i jest wyróżnikiem założenia po dzień dzisiejszy.

Innowacyjny charakter miały natomiast stoiska obserwacji roślin umieszczone w poszczególnych segmentach ogrodu. Idea, którą kierował się Hansen, zakładała pierwszeństwo natury wobec człowieka, stąd zaproponował on szereg rozwiązań funkcjonalnych, które miały spełniać postulat „ekspozycji roślin polegającej na uprzywilejowaniu sytuacji rośliny w stosunku

do człowieka”, jak ujął to sam autor w projekcie koncepcyjnym założenia. I tak np. do stoisk obserwacji roślin bagiennych i wodnych miały prowadzić liczne pomosty rozlokowane w dolnej części ogrodu (w okolicach stawu). Hansen planował ponadto specjalne akwaria – szklane kubiki umieszczone w wodzie, do których można byłoby zejść, aby prowadzić obserwację życia flory i fauny pod wodą. Podobnie niezwyklej charakter miały pomosty obserwacyjne drzewostanów. Hansen chciał, aby ułożono je w koronach drzew w postaci wiszących mostków, które umożliwiłyby wnikliwszą obserwację. Tego typu rozwiązania (których było więcej) nie zostały jednak nigdy wprowadzone, zatem projekt Hansena można za jedynie koncepcyjny, a może nawet utopijny, gdyż jego realizacja wymagałaby zastosowania określonych technologii, które w latach 60. były dość nowatorskie, a w trakcie dalszego użytkowania na pewno wymagałyby być może nawet wielokrotnej modernizacji. Niemniej Hansen stworzył spójny projekt, który z jednej strony uwzględniał stan zastany (uksztaltowanie terenu, istniejące

drzewostany, architektura w postaci Dworku Kościuszków), z drugiej – starał się nadać założeniu charakter jednostki badawczej, w której już same rozwiązania stoisk obserwacyjnych miały prowokować zwiedzających do przyjęcia odpowiedniej, badawczej postawy.

W znacznym stopniu jednak udało się Hansenowi sprostać generalnym oczekiwaniom inwestora, aby ogród pełnił wielorakie funkcje: nie tylko dydaktyczno-badawczą, ale też w wymiarze miasta – rekreacyjną, służącą wszystkim mieszkańcom, a w wymiarze międzynarodowym – reprezentacyjną. Wszystkie one znalazły odzwierciedlenie w planach architekta. Z dzisiejszej perspektywy projekt ten okazuje się więc interesującym dokumentem historii kształtowania Ogrodu Botanicznego UMCS, a z uwagi na rangę architekta, godny jest przypomnienia. Z pewnością najlepiej służyłaby temu rekonstrukcja zaginionej makiety założenia, która mogłaby być wykorzystana zarówno do prezentacji dzieł ogrodu lubelskiego, jak też do wyjaśniania zasad Formy Otwartej Oskara Hansena.

Piotr Majewski

FIRMITAS, UTILITAS, VENUSTAS...? RAZ JESZCZE O ARCHITEKTURZE LUBELSKIEGO KAMPUSU

 Architektura Dzielnicy Uniwersyteckiej w Lublinie to temat złożony. Projekt urbanistyczny, jego kolejne redakcje, wzniesione gmachy, ich późniejsza stylistyka... Aby poddać analizie to zagadnienie, należy znaleźć odpowiedni klucz. Czy można go wypożyczyć od starożytnego architekta? Czy trzy antyczne zasady Witruwiusza, tj. *Firmitas*, *Utilitas*, *Venustas*, czyli **Trwałość**, **Użyteczność** i **Piękno** mogą posłużyć jako metafory wybranych aspektów architektonicznych lubelskiego kampusu? Sprawdźmy to.

Pierwsza z nich, czyli *Firmitas* – **Trwałość**. W przeszłości reguła ta bywała rozumiana bardzo dosłownie – budynek trzeba wznieść tak, aby się nie zawalił, aby przetrwał w nienaruszonej formie jak najdłużej. Dziś trwałość jako wartość w architekturze staje się niewymierna. W jej kontekście mówi się najczęściej o wymogach konstrukcyjnych – statyce budowli. Kryterium ponadczasowości zaczyna się zacierać. Coraz częściej widoczny staje się brak potrzeby zachowania architektury na wieki. Postęp technologiczny zdaje się wyprzedzać czas przydatności budowli i niekiedy wyklucza ją zanim samoistnie się zestarzeje. W kontekście witruwiańskiej zasady trwałości nie będę analizować poszczególnych gmachów uniwersyteckich, ale pewien projekt, wydzielony na potrzebę tych rozważań z całego planu kampusu i jego idei. Jest nim plac główny im. Marii Curie-Skłodowskiej.

Pomimo iż jego pierwotny, pokonkursowy projekt Czesława Gawdzika został nieznacznie przeformułowany już na samym początku, wraz z dołączeniem drugiego architekta kampusu w osobie Tadeusza Witkowskiego – idea i ogólny projekt są z nami do dziś. Projekt Gawdzika i Witkowskiego z ok. 1950 r. zakładał zwartą zabudowę kwartałową wokół placu z umiejscowioną w jego centrum, nadającą plastyczności wglębną taflą wody oraz obeliskiem i pomnikiem na jego przeciwnych krańcach. Około 1951 r. architekci zaprojektowali drugi plac, w związku z planowanym wówczas wydzielaniem Akademii Rolniczo-Weterynaryjnej, położony poniżej placu Marii Curie-Skłodowskiej, w kierunku dzisiejszej ul. Głębokiej (ostatecznie nie powstał). Nie wpłynęło to jednak na zmianę projektu wówczas dopiero wytyczanego placu głównego. Również kolejny architekt lubelskiej Dzielnicy Uniwersyteckiej – Stanisław Fijałkowski, ok. 1970 r. dodał coś od siebie – nową

dominantę, tj. zespół gmachów Rektoratu oraz Wydziałów Prawa i Ekonomicznego oraz system kładek prowadzących do placu. Jednak w swojej wewnętrznej strukturze plac pozostał nienaruszony.

Możemy założyć, iż jest on pewną stałą lubelskiego kampusu. Pomimo iż wokół niego widzimy zmiany w projektowaniu, pozostaje on *constans*. Dzisiaj zdaje się być głównie miejscem, na którym mijamy się, podążając na wykłady czy ćwiczenia, a przecież powstał, by służyć m.in. spotkaniom, rozmowom, chwilom odpoczynku...

Druga witruwiańska wartość to *Utilitas* – **Użyteczność**. Cecha architektury, która wyróżnia ją spośród innych dziedzin sztuki (malarstwo, rzeźba). Mowa tu przede wszystkim o potrzebie bezbłędного rozplanowania przestrzeni czy dostosowaniu jej do potrzeb przyszłych użytkowników. I jak poprzednio nie poddam analizie kolejnych budowli uniwersyteckich. Chciałabym zwrócić uwagę na sam projekt zespołu urbanistycznego i jego dwie strefy: dydaktyczno-naukową, umiejscowioną na skarpie wschodniej oraz społeczno-usługową na zachodniej. Pisząc o dwuosiowości, która wyróżnia lubelski kampus, należy zauważyć, iż spełnia ona postulat Karty Ateńskiej (przyjętej w 1933 r. przez czwarty światowy kongres architektów, w której sformułowano zasady funkcjonalnej urbanistyki). Karta Ateńska postuluje rozdział osiedli przemysłowych od mieszkaniowych. W przypadku lubelskiej Dzielnicy Uniwersyteckiej mówimy naturalnie o osiedlu akademickim oraz rozdzieleniu strefy dydaktycznej od mieszkaniowej. Współistnienie tych stref zapewnia mieszkańcom i użytkownikom realizację wszelkich potrzeb życiowych w ramach kampusu, wypełniając zasady samodzielności i samowystarczalności, które spełniają regułę użyteczności. Podział ten podkreśla do dziś naturalnie usytuowany wąwóz, którym przebiega dzisiejsza ul. Sowińskiego.

Ostatnia z trzech zasad to *Venustas* – **Piękno**, które przez wieki stanowiło istotę sztuki (w tym interesującej nas dziś architektury) i nadawało jej sens. W każdej minionej epoce postrzegane było nieco odmiennie. Dziś sztuka jest często odzwierciedleniem lub komentarzem do aktualnych wydarzeń. Trudno mówić więc o stałym kanonie piękna. Architektura, która szuka stale nowych form, zaskakuje nierzadko nieprzygotowanego wcześniej odbiorcę. Łatwiej więc czasem dostrzec piękno zniszczonej osiemnastowiecznej kamienicy niż niezadbanego obiektu architektonicznego z drugiej połowy ubiegłego stulecia.

W moim odczuciu piękna, wiele gmachów lubelskiego kampusu zasługuje na to miano. Bezsprzecznie pierwsze miejsce przyznaję Chatce Żaka, ale gmach Biblioteki Głównej czy zespół Rektoratu, Prawa i Ekonomii również są na podium. Nie będę jednak przekonywać do moich subiektywnych ocen. Chciałabym jednak zachęcić do nowego spojrzenia na uniwersyteckie gmachy. Do zobaczenia kształtów, podziałów, symetrii czy detalu i do wybrania swojego numeru jeden...

Izabela Pastuszko

Fot. Ryszard Sawicki

Anna Dymna sadzi rośliny żmijowca czerwonego z pracownikami Ogródu i przedstawicielami Klubu Przyrodników

WZMOCNIENIE POPULACJI ŻMIJOWCA CZERWONEGO

W dniach 30 września – 1 października 2013 r. pracownicy Ogródu Botanicznego wysadzili 140 młodych roślin żmijowca czerwonego *Echium russicum* J.F. Gmel. na stanowiska naturalne na terenie obszaru Natura 2000 „Zachodniowołyńska Dolina Bugu” oraz obszaru „Dobużek”. Zadanie to związane jest ze wzmocnieniem populacji żmijowca czerwonego na terenie muraw kserotermicznych w obszarach Natura 2000, a wykonywane w ramach projektu „Ochrona muraw kserotermicznych w Polsce – teoria i praktyka” (LIFEo8NAT/PL/000513), realizowanego przez Klub Przyrodników i Regionalną Dyрекję Ochrony Środowiska w Lublinie. Projekt trwa od 2010 r. i od początku jego realizacji Ogród Botaniczny UMCS jest wykonawcą zadań polegających na pozyskaniu nasion, namnożeniu roślin, przygotowaniu stanowisk oraz wysadzeniu roślin w wyznaczone w projekcie miejsca.

30 września 2013 r. pracownikom Ogródu (Ryszardowi Sawickiemu, Michałowi Czerneckiemu,

Piotrowi Królikowi) oraz przedstawicielom Klubu Przyrodników (Katarzynie Barańskiej i Piotrowi Chmielewskiemu) towarzyszyła ekipa filmowa serialu *Misja Natura*. Serial ma na celu przybliżenie widzom bogactwa przyrodniczego i kulturowego sieci Natura 2000 w Polsce. Specjalnym uczestnikiem akcji sadzenia żmijowca była pani Anna Dymna. Postaci znanej i lubianej aktorki, prezesa Fundacji Anny Dymnej „Mimo Wszystko”, a przede wszystkim wspaniałego człowieka nie trzeba nikomu przedstawiać. Jak się okazało podczas rozmów prowadzonych w przerwach nagrań, Anna Dymna to także miłośniczka, posiadaczka i znawczyni wielu roślin. Tym razem uczestniczyła w sadzeniu żmijowca czerwonego, gatunku objętego w Polsce ścisłą ochroną, zaliczanego według „Polskiej czerwonej księgi roślin” (2001) do kategorii CR – gatunek krytycznie zagrożony, a według „Czerwonej listy roślin naczyniowych w Polsce” (2006) do kat. E – wymierający, krytycznie zagrożony.

Grażyna Szymczak

KONFERENCJA „KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO UKRAINY”

W dniach 19–20 września 2013 r. we Lwowie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowo-praktyczna pt. „Kodeks postępowania karnego Ukrainy z 2012 roku: aspekty karnoprawne i proceduralne”, zorganizowana przez Lwowski Państwowy Uniwersytet Spraw Wewnętrznych.

W konferencji wzięło udział około 70 uczestników, zarówno przedstawicieli nauki prawa karnego z ośrodków akademickich Ukrainy i Polski, jak również praktyków. Wydział Prawa i Administracji UMCS reprezentowali: prodziekan prof. dr hab. Małgorzata Stefaniuk, prof. dr hab. Marek Mozgawa (kierownik Katedry Prawa Karnego i Kryminologii) oraz dr Katarzyna Nazar-Gutowska. Wygłoszono referaty z zakresu prawa karnego procesowego i prawa karnego materialnego. Problemy poruszone w wystąpieniach i podczas dyskusji dotyczyły przede wszystkim oceny nowego etapu funkcjonowania ukraińskiego systemu sądownictwa karnego, który rozpoczął się wraz z wejściem w życie Kodeksu postępowania karnego z 2012 r., a w szczególności konieczności dostosowania rozwiązań Kodeksu postępowania karnego do wcześniej uchwalonego Kodeksu karnego.

Pierwsze wyniki obowiązywania nowego modelu procesu karnego na Ukrainie pozwoliły na sformułowanie wniosków o zwiększeniu efektywności i skuteczności mechanizmu ochrony praw i wolności człowieka oraz zbliżeniu się Ukrainy do europejskich standardów demokratycznego państwa prawnego. Podczas dyskusji podkreślano niewątpliwie zalety przyjętych rozwiązań, m.in. humanizację procesu karnego, określenie redystrybucji funkcji i kompetencji w systemie organów spraw wewnętrznych – prokuratura – sąd. Jednocześnie zwrócono uwagę na potrzebę dalszego doskonalenia regulacji prawno-karnych w tym zakresie.

Katarzyna Nazar-Gutowska

O KORZYŚCIACH PŁYNĄCYCH Z BYCIA (CHOĆ PRZEZ CHWILĘ) ŚWIADKIEM/UCZESTNIKIEM KONSTYTUOWANIA SIĘ TOŻSAMOŚCI DYSCYPLINY

„Tożsamość nauki polega na tym, iż porozumiewanie się i współpraca uczonych łączy się z respektowaniem idiomatyczności nauki jako wiedzy i poznania («perspektywy świata»), jak również z respektowaniem kręgów kompetencji merytorycznej, czyli uznawaniem, że komunikowanie się i kooperacja typu naukowego są sensowne tam, gdzie mamy do czynienia ze wspólną sytuacją problemową i wspólnym językiem służącym do rejestracji wyników oglądu i komponowania obrazowań, jak też prowadzenia dyskusji między podmiotami oglądów i obrazowań gwoi intersubiektywnych ustaleń o charakterze asercji czy dyskwalifikacji wartości poznawczych kandydujących do statusu nowych składników wyposażenia aktorów teatru życia naukowego” – pisali Janusz Goćkowski i Marek Sikora w słowie wstępnym do wciąż inspirującego tomu pt. *Porozumienie i współpraca uczonych* (1997). Gdy po raz pierwszy, ponad dekadę temu czytałam te słowa, moją uwagę skupiło stwierdzenie odnoszące się do potrzeby

Anna Zalewska podczas zajęć plenerowych EAA w Zadarze (2007)

(z czasem zrozumiałam, że wręcz konieczności) „prowadzenia dyskusji między podmiotami oglądów i obrazowań gwoi intersubiektywnych ustaleń”. Na scenie „teatru życia naukowego”, na którą, jako „świeża” wówczas (obrona w 2002 r.) doktor nauk humanistycznych wkraczałam, nie dostrzegałam zbyt wielu możliwości dyskusji, zwłaszcza nad problemami „kandydującymi do statusu nowych składników wyposażenia ak-

torów”. Potrzeba była jednak na tyle znacząca, że starałam się skrzętnie wykorzystywać niemal każdą nadarzącą się okazję do tego, by zlokalizować fora dyskusji cechujące się „wspólną sytuacją problemową i wspólnym językiem” z polem badań i problemami, którymi się zajmowałam. Interesujące mnie zagadnienia metodologiczne, problemy odnoszące się do dziejów badań nad przeszłością społeczną oraz kwestie

sprawstwa społecznego nauk o przeszłości – nie były wówczas niestety powszechnym przedmiotem debat i dyskusji w Polsce.

Szczęśliwie, recenzent mojej pracy doktorskiej, prof. dr hab. Stanisław Tabaczyński zaprosił mnie w 2003 r. do Komisji Antropologii Pradziejów i Średniowiecza, działającej przy Instytucie Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie. Stworzyło to sprzyjające okoliczności dla uczestniczenia w dyskusjach ukierunkowanych metodologicznie.

To właśnie w IAE PAN dowiedziałam się o specyfice i owocności dorocznych spotkań *European Association of Archaeologists* (EAA) oraz o tym, jak w warunkach całkowicie egalitarnych archeolodzy z całego świata konstruktywnie dyskutują godzinami nad problemami postrzeganymi jako istotne. Niestety spotkania te, ze względów logistycznych postrzegałam wówczas (nie bezpodstawnie, bowiem samo wpisowe na konferencję, pomimo wciąż zresztą aktualnego rozróżnienia wysokości opłaty dla Europejczyków ze wschodu i zachodu, oczywiście na korzyść tych pierwszych, stanowiła 25% mojej pensji adiunkta) jako bardzo odległe.

Naocznie o tym, jak bardzo „komunikowanie się i kooperacja typu naukowego są sensowne” w ramach EAA mogłam się przekonać dopiero 2006 r. Wówczas, z racji tego, że doroczne spotkanie EAA odbywało się w Krakowie, wraz z wieloma polskimi archeologami mogliśmy bezpośrednio doświadczyć, na czym polega ten fenomen. Były to trzy dni „intelektualnego Eldorado”. Wielki wybór fascynujących wykładów, dyskusje panelowe, warsztaty, sesje posterowe, stoiska z absolutnie najnowszymi pozycjami książkowymi i (co było dla mnie kluczowe) wielogodzinne, niekończące się rozmowy w kularach z koleżankami i kolegami z kraju i z zagranicy o zbliżonych do moich zainteresowaniach.

Jeśli miałabym wyobrazić sobie warunki optymalne do konstytuowania się tożsamości dyscypliny, do komunikowania się i nawiązywania współpracy, to byłyby to konferencja EAA. Postanowiłam więc podjąć starania, by doświadczyć czynnego w niej udziału. Szczęśliwym zarządzeniem losu w roku 2007 konferencja EAA odbywała się w warunkach poza zachodnioeuropejskich, a sprzyjające okoliczności w Instytucie Archeologii UMCS pozwoliły mi na aktywne w niej uczestnictwo. Dzięki temu, mogłam doświadczyć napięcia wynikającego z publicznej prezentacji „tez nieoczywistych”. Wówczas była to autorska teoria „archeologii materii re-aktywowanej” i „archeologii drugiego stopnia”, którymi, mimo wielu obaw, zdecydowałam się podzielić z międzynarodowym audytorium. Szczęśliwie, moja propozycja (aparatu teoretycznego) uprawiania archeologii spotkała się z życzliwym przyjęciem i zainteresowaniem, dzięki czemu odkryłam dodatkowe profity uczestniczenia w EAA. Pokłósiem niektórych sesji konferencji EAA (jest to zależne głównie od priorytetów, zaangażowania i zaplecza instytucjonalno-finansowego organizatorów sesji) są publikacje w periodykach i seriach międzynarodowych. Stąd w moim dorobku mogła się pojawić, wprawdzie dopiero w 2012 r., ale za to w „British Archaeological Reports” (International Series 2409) publikacja pt. *Academic constructs about the past and early education as (dis)entangled components of identity formation processes*, w tomie pt. *From Archaeology to Archaeologies: The 'Other' Past* pod redakcją Anny Simandiraki-Grimshaw i Eleni Stefanou, organizatorek zadarskiej sesji konferencji EAA.

Po dłuższej przerwie, wynikającej z kwestii pozamerytorycznych, na kolejne EAA dotarłam w 2012 r. W Helsinkach wygłosiłam dwa referaty:

(1) „Sites of memory as the places of 'ajar realities' and as the semiotic points of references” w sesji „Archaeological Research, Heritage Interpretation and «lieux de mémoire»” oraz (2) „Gasscapes (1915–2015). The retrospective and prospective views on two battlefields (Ypres & Bolimów)” w sesji: „The Archaeology of 20th-century Terrorscapes: How to Proceed?”. Obydwa wystąpienia pozwoliły mi na zaprezentowanie wyników aplikacji perspektywy teoretycznej, która spotkała się z zainteresowaniem i konstruktywną dyskusją. Pierwsze wystąpienie zaowocowało oddaniem do druku artykułu pt. *Places in memory and memory of places as the results of dynamic discursive practices. Archaeological sites: the phenomena of their becoming (something akin to) 'lieux de mémoire'*, który zgodnie z zapowiedzią organizatorów sesji ma się ukazać w 2014 r. w serii: *Europae Archaeologiae Consilium Occasional Papers*.

Drugie wystąpienie unaocniło mi kolejną korzyść płynącą z czynnego uczestnictwa w międzynarodowym forum dyskusyjnym zakorzenionym w EAA: obok trwałych kontaktów, podtrzymywanych drogą mailową i skutkujących możliwością bieżącej konfrontacji własnych pomysłów i odkryć z badaczami rozsianymi po świecie, obok możliwości dotarcia do artykułów i książek (często dzięki życzliwości autorów w bezkosztowej formule PDF) zaczęłam też otrzymywać zaproszenia na kolejne konferencje. Jednym z nich było zaproszenie na kolejne EAA, z którego, tym razem z uwagi na trudną sytuację finansową IA UMCS mogłam skorzystać wyłącznie dzięki życzliwości i zrozumieniu władz UMCS, które szczęśliwie przydzieliły na mój wyjazd kwotę pokrywającą koszty opłaty konferencyjnej, noclegów i diet. Pragnę w tym miejscu serdecznie podziękować Prorektorowi ►

ds. Badań Naukowych i Współpracy Międzynarodowej prof. dr. hab. Ryszardowi Dębickiemu. Moje uczestnictwo w EAA 2013 byłoby znacznie trudniejsze lub wręcz niemożliwe bez wielkiego czynnego wsparcia w moich staraniach ze strony Dyrektora IA UMCS prof. dr. hab. Andrzeja Kowalskiego, któremu chciałam w tym miejscu ogromnie podziękować. Ponieważ konferencja miała miejsce na terenie Czech, koszty dojazdu, które miałam pokryć samodzielnie, wydały mi się do uniesienia. Szczęśliwie jednak i tym razem koledzy z IAE PAN dali wyraz swojemu uznaniu dla formuły i merytorycznej obfitości dorocznej konferencji EAA i Dyrektor IAE PAN prof. dr. hab. A. Buko na ich prośbę oddelegował do Pilzna „Archeo-BUS”, w którym i dla mnie znalazło się miejsce. Pragnę w tym miejscu serdecznie za to podziękować Dyrektorowi IAE PAN oraz Koleżankom i Kolegom z IAE PAN.

Na 19. dorocznym spotkaniu Europejskiego Stowarzyszenia Archeologów zaprezentowałam dwa wystąpienia. W sesji pt. „The Archaeology and Heritage of the Prisoner of War experience: researching and managing a fragile resource”, zorganizowanej przez Harolda Mytum (University of Liverpool) i Marka Jasinskiego (Norwegian University of Science and Technology), w wystąpieniu pt. „(Un)Representable War Crime. The Presence and the Roles of Material Remains of Katyń Mass Murder in Public Space of Contemporary Poland” zaprezentowałam wnioski płynące z moich badań nad współczesnymi rolami, znaczeniami i specyfiką materialnych pozostałości po wydarzeniach z wiosny 1940 r., które zostały przywrócone teraźniejszości z użyciem metod archeologicznych. Natomiast w sesji pt. „Archaeology meets modern art: artists' approaches to prehistoric data”, której organizatorami byli Estella Weiss-Krejci i Edeltrauda Aspöck (z Austrian Academy of Sciences)

oraz Mark Anthony Hall (z Perth Museum & Art Gallery) w wystąpieniu pt. „The power(lessness) of material remains within the transformative and «subversive» practices of art” zaprezentowałam problemy wynikające z wizualizacji obiektów materialnych, w tym archeologicznych (ze szczególnym uwzględnieniem szczątków ludzkich) w dzisiejszej przestrzeni publicznej, na przykładzie prac dwóch artystów i dwóch artystów fotografików. Prezentowane przeze mnie wnioski wzbudziły żywą dyskusję pomocną w „asercji i dyskwalifikacji wartości poznawczych kandydujących do statusu nowych” w kontekście archeologii polskiej „składników wyposażenia aktorów teatru życia naukowego”. To, bardzo jeszcze świeże doświadczenie, dostarczyło mi także kolejnego, szczególnie istotnego w kontekście niniejszej wypowiedzi argumentu na rzecz tezy, że korzyści płynące z bycia uczestnikiem konstituowania się tożsamości dyscypliny są wielorakie. Tym razem, po powrocie do domu, na moim profilu academia.edu. (założonym, ale dotychczas nie uzupełnionym o załączniki, tj. prace i artykuły mojego autorstwa) zaobserwowałam kilkadziesiąt ‘wejść’ z kilkuset krajów. To chwilowe zainteresowanie moim dorobkiem naukowym łączę właśnie z uczestnictwem w tegorocznym EAA. Wnioski z tej obserwacji płynące zmuszają mnie do poważniejszego potraktowania tego wirtualnego medium „porozumiewania się” i „współpracy uczonych”. Dzięki konferencji EAA wiem już, jak wykorzystam kilka długich zimowych wieczorów w bliskości z moim bardzo powolnym skanerem. Wymaga tego aktualny charakter i oczekiwania wspólnoty badawczej, które warto traktować poważnie, nawet kosztem pozornie mało płodnych czynności, o niezbyt mi bliskich znamionach ekstrawertycznych.

By w pełni (poza jedynostkowo) unać specyfikę omawianego tu fe-

nomeni konferencji EAA, warto mi się przyjrzeć w mikroskali, dlatego przytoczę nieco danych statystycznych i merytorycznych. Obrazują one skalę konkretnej konferencji (EAA Pilsen 2013), ale dają też czytelny wyraz pewnych cech dystyngtywnych ogólnoeuropejskich spotkań, których działania wzbudzają zainteresowanie i uznanie w tym wypadku archeologów z całego świata. W 19. dorocznej Konferencji Europejskiego Stowarzyszenia Archeologów w Pilźnie udział wzięło ok. 1400 osób reprezentujących 48 państw. Najliczniej reprezentowana była Anglia (179 uczestników) i Republika Czeska (135 uczestników). Obok archeologów z Japonii, Stanów Zjednoczonych, Australii, Kanady, Indii, Korei Południowej czy Tajwanu, dotarło do Pilzna 66 uczestników z Polski. Około 30 wystawców (księgarzy) zaprezentowało najnowsze, sprzedawane z tzw. „upustem EAA” (nawet do 10%, bez kosztów wysyłki!) publikacje związane z badaniem materialnych pozostałości przeszłości. Na 91 sesjach wygłoszono 977 wykładów i zaprezentowano 196 posterów. Zawierały się one w następujących blokach problemowych: A. Interpretacja zapisu archeologicznego; B. Zarządzanie zasobami dziedzictwa archeologicznego; C. Teoria i paradygmaty w archeologii; D. Public Archaeology (archeologia prospołeczna – A.Z.); E. Archeologia jedzenia i picia; F. Nauka archeologiczna; G. Inne.

Pilzneńskie EAA utwierdziło mnie w przekonaniu, że warto podejmować starania (nawet jeśli niewdzięczne i jawiące się jako frustrujące do momentu uzyskania (!) zgody na dofinansowanie ze strony macierzystej instytucji), by samodzielnie móc doświadczać korzyści płynących z bycia (choć przez chwilę) świadkiem / uczestnikiem konstituowania się tożsamości własnej dyscypliny. Dziewiętnasta konferencja EAA wpisała się w sposób istotny w cykl dorocznych konfe-

rencji Stowarzyszenia Archeologów Europejskich, które dotychczas miały miejsce w Lublaniu (Słowenia 1994), w Santiago de Compostela (Hiszpania 1995), w Rydze (Łotwa 1996), w Rawennie (Włochy 1997), w Göteborgu (Szwecja 1998), w Bournemouth (Anglia 1999), w Lizbonie (Portugalia 2000), w Esslingen (Niemcy 2001), w Tesalonikach (Grecja 2002), w St. Petersburgu (Rosja 2003), w Lyonie (Francja 2004), w Cork (Irlandia 2005), w Krakowie (2006), w Zadarze (Chorwacja 2007), w Valletta (Malta 2008), w Riva del Garda (Włochy 2009), w Hadze (Holandia 2010), w Oslo (Norwegia 2011), w Helsinkach (Finlandia 2012).

Kolejne 20. już spotkanie odbędzie się w Istambule w Turcji (w dniach 10–14 września 2014). Moim pragnieniem jest podniesienie osobistej poprzeczki uczestnictwa konferencjach EAA poprzez czynne kształtowanie tożsamości dyscypliny. Byłoby to możliwe poprzez zaproponowanie tematyki jednej z sesji oraz w przypadku jej powodzenia, poprzez doprowadzenie do opublikowania jej wyników na międzynarodowym forum (np. w brytyjskim wydawnictwie Archeopress – podkreślam, że zgodnie z moim aktualnym rozpoznaniem sytuacji, nie narażałoby to na żadne koszty budżetu UMCS). By tego doświadczyć na arenie międzynarodowej (dodam, że za motywującą do tego typu inicjatyw uznać mogę tegoroczną sesję pt. „Archeologia współczesności. Archeologia konfliktu. Archeologia martyrologii XX wieku” na Pierwszym Kongresie Archeologów – której byłam organizatorką, por. <http://archeologiapolska.pl>) i tym razem niezbędne byłoby wsparcie finansowe ze strony UMCS, na co ogromnie liczę.

Świadomość aktualnych uwarunkowań i kondycji finansowej tzw. „sektora nauki” (w tym zapowiedź redukcji możliwości refundacji

kosztów uczestnictwa w konferencjach i warsztatach w polu poszczególnych instytutów humanistyki UMCS, z października 2013 r.) nie pozwala mi już jednak być huraoptymistką i napawa obawami. Wciąż jednak tli się we mnie nadzieja, że w ślad za wymaganiami (publikacje w czasopismach z listy ERIH, uczestnictwo w międzynarodowych zespołach badawczych, działania organizacyjne w polu nauki krajowej i światowej) – będzie jednak szło wsparcie takich działań, które mają na celu sprostanie tym wymaganiom.

W niniejszej wypowiedzi starałam się unaocznić, jak bardzo owocne może być czynne uczestnictwo w prestiżowych cyklicznych konferencjach międzynarodowych oraz jak bardzo kompleksowe mogą być profity z takiego uczestnictwa. Jest jeszcze jednak korzyść niewymierna, dla której warto podejmować starania o to, by mieć (choć przez chwilę) wpływ na konstytuowanie się tożsamości własnej dyscypliny, czy to poprzez zgłaszanie sesji na konferencje krajowe i międzynarodowe, czy poprzez aplikowanie o granty, czy poprzez podtrzymywanie kontaktów intelektualnych i prezentację własnych przemyśleń i wyników badań na e-scenie „teatru życia naukowego”. Zwracają na nią uwagę J. Goćkowski i M. Sikora w puencie do przywołanej we wstępie wypowiedzi: „Uczeni porozumiewają się i współpracują ze sobą gwoili tworzenia wiedzy naukowej, ale również gwoili dbania o warunki tworzenia takiej wiedzy. (...) aspekt porozumiewania się i współpracy uznajemy za godny dziś «rozumu praktycznego» polskiego środowiska uczonych”. Mój pobudzony m.in. przez uczestnictwo w konferencjach EAA „rozum praktyczny”, nawet jeśli wciąż niedojrzały (mimo wieku „podeszłego”, bo niespełniającego już, co boleśnie odczuwam, kluczowego kryterium – do 35. roku życia, licznych stypendiów i grantów),

skłania mnie do wyartykułowania następującego postulatu.

Uczestnictwo w prestiżowych konferencjach naukowych jest nie do przecenienia: pozwala na konfrontację wyników własnych badań i założeń; mobilizuje do podejmowania działań, których niezbędności nie byłibyśmy świadomi, gdyby nie kontakt (presja) szeroko rozumianej wspólnoty interpretacyjnej; wreszcie, daje szansę na publikacje we wskazywanych nam jako „jedyne słuszne” (*vide* „punkty”, „listy”, „systemy oceny pracownika” i inne dyscyplinujące zabiegi Akademii zainicjowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego) wydawnictwach naukowych. Apeluję zatem o zrozumienie dla ww. argumentów i o (do)finansowywanie tych aktywności pracowników UMCS, którym sami nie zdołają (z pensją adiunkta) sprostać. Są nimi opłaty konferencyjne (od 100 do 200 euro), koszty pobytu w trakcie konferencji (30–50 euro za noc) zwłaszcza w Europie Zachodniej oraz koszty dotarcia do celu (*sic!*). Być może warto przemyśleć na UMCS mechanizmy kompleksowego systemu wsparcia uczestnictwa w konferencjach pracowników naukowych. „Umysł praktyczny” podpowiada mi, choć nie bez oporu ze strony pozostałych domen mojego umysłu, dyrektywę, która być może wyda się pomocna decydentom, tj. „daję – wymagam”. Być może, jeśli w ślad za pokryciem kosztów wynikających z uczestnictwa naukowca w konferencji międzynarodowej będzie szedł wymóg publikacji w prestiżowym wydawnictwie bądź czasopiśmie, dla dobra wspólnoty – zaczniemy być bardziej asertywni, wobec uroków tzw. turystyki konferencyjnej. Wówczas jest nadzieja, że budżet uczelni zdoła unieść naprawdę niezbędne koszty uczestniczenia w „porozumiewaniu się i współpracy uczonych”.

Anna Zalewska
Instytut Archeologii

Fot. UM WL

Sesja plenarna, od prawej: Rektor Stanisław Michałowski (moderator) oraz paneliści: Ryszard Boguszewski (Prezes EuroCompass), Krzysztof Żuk (Prezydent Miasta Lublin), Paweł Panczyj (Dyrektor Związku Liderów Sektora Usług Biznesowych)

„POBUDZANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO W MIEJSKICH OBSZARACH FUNKCJONALNYCH”

W dniach 21–22 października 2013 r. przedstawiciele Studenckiego Koła Naukowego Planistów UMCS mieli przyjemność uczestniczyć w odbywającej się w Centrum Kultury w Lublinie konferencji: „Pobudzanie rozwoju gospodarczego w miejskich obszarach funkcjonalnych”, będącej dyskusją nad postulatami założeń Krajowej Polityki Miejskiej (KPM). Jej głównym celem będzie poprawa konkurencyjności i wzmocnienie zdolności polskich miast oraz ich obszarów funkcjonalnych do kreowania szybszego wzrostu gospodarczego, tworzenia nowych miejsc pracy i poprawy jakości życia mieszkańców.

Zorganizowana przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wraz z Urzędem Miasta Lublin i Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego konferencja zgromadziła wiele znanych i znakomitych postaci środowiska naukowego, biznesowego oraz różnych szczebli władzy państwowej i terytorialnej. W spotkaniu uczestniczyli m.in. Marceli Niezgoda – Podse-

kreতার Stanu w MRR, Krzysztof Hetman – Marszałek Województwa Lubelskiego, Krzysztof Żuk – Prezydent Miasta Lublin, przedstawiciele Departamentu Polityki Przestrzennej MRR, Departamentu Polityki Regionalnej UMWL, Wydziału Strategii i Obsługi Inwestorów UM Lublin, burmistrzowie i wójtowie gmin z województwa lubelskiego, naukowcy, przedsiębiorcy, przedstawiciele agencji rządowych, urzędów państwowych, organizacji otoczenia biznesu oraz klastrów. Środowisko studenckie reprezentowali członkowie SKNP UMCS. Moderatorem sesji plenarnej był Rektor prof. Stanisław Michałowski.

Dwudniowa konferencja podzielona była na otwierającą sesję plenarną, sześć sesji warsztatowych oraz sesję podsumowującą wypracowane postulaty i wnioski do Krajowej Polityki Miejskiej. Na wstępie przedyskutowano możliwości uwzględnienia specyfiki gospodarki różnych miast w krajowym dokumencie, jakim jest KPM. Posłużono się tu również przykładem Lublina i Lubelszczyzny. W następnej kolejności, pod okiem specjalistów różnych dziedzin, odbyły się sesje warsztatowe, celem których było szczegółowe omówienie problematyki rozwoju gospodarczego miast wraz z ich obszarami funkcjonalnymi.

W czasie sesji warsztatowych dyskutowano m.in. o polityce i działaniu władz na rzecz rozwoju gospodarczego miast, podawano przykłady dobrych praktyk we współpracy z biznesem oraz sukcesów i porażek w pobudzaniu przedsiębiorczości. Uwydatniono problem konkurencyjności jednostek samorządu terytorialnego (jst) o inwestorów, co osłabia w rzeczywistości szanse każdej z nich, a także zdefiniowano metody badań potencjałów endogenicznych miast oraz monitorowania lokalnych rynków pracy. W trakcie kolejnych sesji skupiono się na efektywnych instrumentach rozwoju w oparciu o przykłady instrumentów krajowych i zagranicznych oraz na zasadach współpracy jst, podmiotów gospodarczych i obywateli. Nakreślono problem przeszkód prawnych, organizacyjnych i instytucjonalnych będących barierą rozwoju gospodarczego oraz podjęto próbę identyfikacji niezbędnych zmian. Porównano zarządzanie miastem do zarządzania firmą i ten model wskazano jako skuteczną metodę działań na

Fot. Ewelina Habza

Członkowie SKNP wraz z Opiekunem Koła dr Dagmarą Kociubą (trzecia od lewej)

rzecz rozwoju miast. Ponadto określono znaczenie miast regionalnych, subregionalnych i lokalnych dla rozwoju regionu.

Konferencja obfitowała w merytoryczne dyskusje, w trakcie których przewijały się przykłady działań i doświadczeń miast polskich i zagranicznych w kontekście zagadnień gospodarczych, finansowych i społecznych. W efekcie zaproponowano wiele, zarówno ogólnych, jak i bardziej sprecyzowanych rekomendacji dla KPM. Wśród nich znalazły się: modyfikacja systemu nauczania, w tym szkolnictwa wyższego polegająca na dopasowaniu profilu kształcenia do potrzeb rynku, zmiana systemu punktacji współpracy z otoczeniem zewnętrznym w ocenie parametrycznej jednostki na rzecz poprawy relacji przemysł – uczelnie oraz biznes – uczelnie, konieczność rozwinięcia współpracy międzyuczelnianej i dalszego umiędzynaradawiania uniwersytetów. Ponadto, zasugerowano utworzenie narzędzi koordynacji planowania przestrzennego w miejskich obszarach funkcjonalnych, poprawę współpracy międzyregionalnej poprzez stworzenie międzymiastowych połączeń lotniczych, podkreślono rolę partnerstwa publiczno-prywatnego oraz dyfuzji innowacji, potrzebę dywersyfikacji i dyferencjacji produktu miejskiego, ograniczenie biurokracji. Jako właściwą drogę do realizacji KPM wskazano partnerstwo z właściwym modelem współpracy, odpowiednie dostosowanie narzędzi do specyfiki ośrodków, które już teraz powinny szukać swoich specjalizacji, a nie starać się być najlepsze w każdej dziedzinie.

Wnioski z lubelskiej konferencji „Pobudzanie rozwoju gospodarczego w miejskich obszarach funkcjonalnych” w niedalekiej przyszłości przełożą się na wstępną wersję Krajowej Polityki Miejskiej, która po ostatecznym zatwierdzeniu będzie jednym z ważniejszych dokumentów szczebla krajowego wskazującym kierunki działań na obszarach miast dla nowego pokolenia polskich planistów.

**W imieniu Zespołu
Redakcyjnego Studenckiego
Koła Naukowego Planistów
Ewelina Habza**

WSPARCIE DLA INICJATYW STRATEGICZNYCH W UCZELNI

W ramach realizacji założeń Strategii Rozwoju Uczelni na lata 2012–2021 Centrum Badań Naukowych i Współpracy Międzynarodowej w ramach projektu „Nowoczesny model zarządzania w UMCS” planuje realizację cyklu specjalistycznych szkoleń z zakresu zarządzania dla kadry kierowniczej naszej Uczelni.

Charakterystyka rozwoju środowiska naukowo-badawczego oraz dydaktycznego wymusza systemowe podejście do procesów optymalizacji czasu pracy, organizacji zasobów, analizy ryzyka oraz wielu innych składowych procesu realizacji inicjatyw. Zorientowanie programowe i projektowe w Uczelni – instytucji o rozproszonej i skomplikowanej strukturze, jest dużym wyzwaniem i wymaga pracy nad budową wspólnej płaszczyzny komunikacji formalnej i merytorycznej. W tym celu zaplanowano realizację cyklu specjalistycznych szkoleń dla kadry zarządzającej.

Zakres szkoleń obejmie zarządzanie projektami, programami, ryzykiem i zmianą oraz kompetencje miękkie, takie jak: negocjacje, komunikacja i zarządzanie konfliktem. Program szkoleń zawierać będzie m.in. przegląd współcześnie wykorzystywanych metodyk zarządzania inicjatywami, budowę spójnych relacji poprzez przybliżenie projektowych i programowych sposobów myślenia i działania oraz pojęć charakterystycznych dla środowiska organizacji zorientowanej na cele strategiczne.

Szkolenia poprowadzą doświadczeni trenerzy, którzy zyskali uznanie w szkoleniu kluczowych osób zaangażowanych w kierowanie prestiżowymi instytucjami oraz sprawnie zarządzanymi koncernami. Planowany okres realizacji szkoleń to listopad 2013 r. – czerwiec 2014 r.

W celu wsparcia zarządzania projektowego inicjatorzy projektu przewidzieli wdrożenie narzędzia informatycznego. Zakupiono licencje na oprogramowanie MS Project Pro 2013, które wspomaga proces realizacji inicjatyw. W projekcie ujęte zostały również szkolenia z zakresu użytkowania MS Project Pro 2013 dla realizatorów inicjatyw strategicznych w Uczelni. Ponadto prowadzone są prace nad powołaniem wyspecjalizowanej jednostki pomocniczej dla władz Uczelni, która przy pomocy odpowiednich procedur i narzędzi będzie wspierać proces podejmowania decyzji w zakresie inicjatyw strategicznych.

Projekt „Nowoczesny model zarządzania w UMCS” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Arkadiusz Brozi

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚĆ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Fot. Paweł Zieliński

Przemówienia po wymianie podpisanych dokumentów. Od lewej: mgr Beata Sielewicz, prof. Radosław Dobrowolski, dr Jolanta Rodzoś, prof. Sławomir Terpiłowski, prof. Bogusław M. Kaszewski

POROZUMIENIE Z REGIONALNĄ DYREKCJĄ OCHRONY ŚRODOWISKA W LUBLINIE

W dniu 11 października 2013 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS uroczystie podpisano porozumienie między Wydziałem a Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Lublinie, dotyczące współpracy w zakresie działań zabezpieczających kamieniołomy komorowe w Bochońcu. Porozumienie obejmuje szerokie spektrum prac diagnostyczno-badawczych w obrębie tego unikalnego w skali europejskiej stanowiska, w tym: inwentaryzację aktualnego stanu zabezpieczenia obiektu, określenie szczegółowych warunków geologicznych i geomorfologicznych, monitoring głównych elementów mikroklimatycznych. Działania te będą prowadzone w ramach projektu „Wdrażanie zadań ochronnych na obszarach sieci Natura 2000 i rezerwatach przyrody w województwie lubelskim” (POiŚ. 05.01.00-00-389/12-00), dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Porozumienie podpisywali: ze strony Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej – dziekan prof. Radosław Dobrowolski, zaś ze strony Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska – dyrektor mgr Beata Sielewicz.

Na uroczystości obecni byli prodziekani WNoZiGP dr Jolanta Rodzoś i prof. Sławomir Terpiłowski, oraz kierownik Zakładu Meteorologii i Klimatologii prof. dr hab. Bogusław Michał Kaszewski, a także pracownicy Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, rzecznik prasowy UMCS Magdalena Kozak-Siemńska i przedstawiciele mediów.

Paweł Zieliński

Zakład Geoekologii i Paleogeografii

INTEGRACJA POLITYCZNA POLAKÓW W AUSTRII

4 października 2013 r. w siedzibie Stacji Naukowej PAN w Wiedniu, na zaproszenie dyrektora Stacji prof. dr. hab. Bogusława Dybaś, odbyła się prezentacja książki pt. *Integracja polityczna Polaków w Austrii* (E. Nowak, E. R. Bernacka, R. Riedel), która została opublikowana w wyniku współpracy Stacji PAN, Wydziału Politologii i Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS oraz Instytutu Politologii Uniwersytetu Opolskiego. Prezentacji książki, z udziałem współautorki dr Ewy Nowak, towarzyszyła dyskusja zorganizowana w ramach Forum Dyskusyjnego Conrada Celtisa, w której głównymi dyskutantami byli dziekan Wydziału Politologii prof. dr hab. Grzegorz Janusz, dyrektor Stacji PAN prof. dr hab. Bogusław Dybaś oraz ambasador RP w Wiedniu Artur Lorkowski.

Spotkanie rozpoczęło wystąpienie współautorki książki E. No-

wak prezentujące wyniki badań przeprowadzonych w 2009 r. wśród przedstawicieli migrantów polskich w Wiedniu. Badania dotyczyły problemu zakresu integracji politycznej Polaków i osób polskiego pochodzenia mieszkających w Wiedniu. Podstawowym celem obserwacji i przygotowanego na ich podstawie opracowania była próba diagnozy stanu integracji politycznej Polaków w Austrii i czynników, które na ten stan wpływają. Kluczowa koncepcja integracji politycznej została przyjęta w rozumieniu procesu „wchodzenia” migrantów w społeczeństwo kraju osiedlenia, tworząc podstawy modelu badawczego obejmującego także kulturę polityczną oraz tożsamość społeczną. Wyniki badań opartych na ankietach oraz zogniskowanym wywiadzie grupowym wskazały zarówno na istotne zróżnicowanie, jak i widoczne tendencje dotyczące kultury politycznej i tożsamości politycznej w ob-

Fot. Piotr Dolęga

Ambasador RP w Austrii Artur Lorkowski

regbie grupy osób reprezentujących Polaków mieszkających w Wiedniu. Między innymi wykazano, że wśród badanych istnieje większe zainteresowanie bieżącymi wydarzeniami i kwestiami społeczno-politycznymi w Austrii niż w Polsce; 50% deklaruje przynależność do narodu polskiego; ok. 20% uważa się za Polaka i Europejczyka; ok. 10% deklaruje się jako Austriak/Austriaczka polskiego pochodzenia. Postawa patriotyzmu odgrywała wśród polskich migrantów bardzo ważną lub ważną rolę, ale większe zaufanie mieli do władzy w Austrii niż w Polsce i lepiej oceniali funkcjonowanie demokracji oraz rządu, zwłaszcza prezydenta, w Austrii niż w Polsce. W większości badani reprezentowali pasywną, nieuczestniczącą kulturę polityczną – mniej niż połowa z nich uczestniczyła w polskich wyborach parlamentarnych w 2007 r., a jeszcze mniej w austriackich wyborach w 2008 r. Tożsamość Polaków mieszkających w Austrii nie miała tożsamości kraju osiedlenia i nie miała związku z okresem migracji, ale była zróżnicowana i można wyodrębnić cztery jej rodzaje: tożsamość polska, tożsamość polska zmierzająca do dwukierunkowej (równoległej z austriacką), tożsamość wielokierunkowa (np. lokalna, narodowa, europejska) oraz tożsamość europejska czy ponadnarodowa. Większość osób badanych należy umiejscowić bliżej austriackiego niż polskiego systemu politycznego, ale na pytanie, czy badani są jeszcze Polakami, czy już Austriakami, najbardziej trafnie można odpowiedzieć, że w sytuacjach prywatnych bardziej są Polakami, a w oficjalnych bardziej Austriakami.

Podobne wnioski dotyczące funkcjonowania grupy polskiej w Austrii przedstawił G. Janusz. Jego zdaniem w przypadku polskich migrantów związek z Polską ma charakter emocjonalny, a z Austrią realny. Zwrócił także uwagę, że grupa osób, które wzięły udział w badaniach – w stosunku do liczebności

Fot. Piotr Dolęga

Od lewej: dr Ewa Nowak, prof. dr hab. Bogusław Dybaś, prof. dr hab. Grzegorz Janusz

Polaków w Wiedniu – jest w dużym stopniu reprezentatywna. Ponadto G. Janusz zauważył, że podobne wyniki badań dotyczące tożsamości narodowej uzyskiwane są w Niemczech, co również potwierdza ich relewantność.

B. Dybaś nawiązał w kontekście historycznym do osoby Karola Lanckorońskiego, w którego życiu i działalności polskie i austriackie powiązania tworzyły doskonałą „mieszankę” narodowościową. Podkreślił także znaczenie dwóch ośrodków polskości w Wiedniu, jakimi są Kościół polski oraz szkoła polska, gromadzące środowiska, które są najbardziej aktywne i które także były szczególnie pomocne podczas realizowania omawianego projektu.

Ambasador A. Lorkowski rozpoczął dyskusję dotyczącą możliwości i perspektyw zainteresowania polską grupą etniczną w Austrii ze strony władz austriackich, zadając pytanie, co moglibyśmy zrobić, aby uczynić naszą grupę bardziej atrakcyjną dla władz, w jaki sposób stworzyć warunki do współpracy i uzyskać lepszą pozycję w ramach reprezentacji polskiej grupy we władzach samorządowych w Wiedniu. Pytanie to sprowokowało dyskusję ze strony Polonii oraz wypowiedzi osób, które podejmowały próby uczestniczenia w rywalizacji w lokalnych wyborach. Ze strony ambasadora padła deklaracja udziele-

nia pomocy kandydatom – osobom polskiego pochodzenia podczas kolejnych wyborów do Parlamentu Europejskiego, w takich granicach, w jakich jest to możliwe ze względu na ograniczenia prawne, czyli wyłącznie w zakresie kampanii profrekwencyjnej. B. Dybaś zwrócił także uwagę, że możliwość zaistnienia grupy polskiej jako siły politycznej w systemie austriackim będzie zależeć w dużym stopniu od skutecznej współpracy, wewnętrznej spójności tej grupy i przecięcia podziałów.

Dyskusja toczyła się także wokół starań Polaków w Austrii o uzyskanie statusu grupy narodowościowej oraz przyczyn dotychczasowych niepowodzeń, aktywności organizacyjnej polskiej grupy etnicznej w Austrii i w Wiedniu (grupa ta należy do najaktywniejszych), profili takiej działalności, m.in. tradycji działalności o charakterze kulturalnym i edukacyjnym oraz ich możliwej zmiany (np. większe otwarcie się na współpracę z biznesem). Podsumowaniem dyskusji i spotkania było zauważenie potrzeby kontynuowania projektów naukowych i badawczych dotyczących sytuacji Polaków w Austrii oraz pogłębiania znajomości problemów i procesów zachodzących w obrębie polskiej grupy etnicznej, zarówno ze strony naukowców i ambasady, jak i zgromadzonych przedstawicieli Polonii.

Dr Ewa Nowak

Fot. Krzysztof Blaszcak

KSIĘGARNIA UNIWERSYTECKA W LUBLINIE

Jednym ze stałych elementów pejzażu naszego Uniwersytetu była i jest Księgarnia Uniwersytecka. Można powiedzieć, że stałość ta dotyczy nie tylko fizycznej obecności wśród innych struktur tworzących Uczelnię. Liczne przykłady stosunku społeczności uniwersyteckiej do Księgarni świadczą o przywiązaniu i emocjonalnym podejściu do jej funkcjonowania, wizerunku oraz osób w niej pracujących. Ośmielamy się wyrazić przekonanie, że zajmowaliśmy nie tylko pomieszczenia Uniwersytetu, ale byliśmy też w sercach jego pracowników i studentów.

W ciągu ostatnich miesięcy właśnie wizerunek Księgarni zmienił się najbardziej. O ponad połowę ubyło jej terytorium. Odeszła znaczna część pracowników. Zmiany te wymuszone zostały ogólną sytuacją na rynku książki i czytelnictwa.

Nie miejsce tu i czas na analizę tego powszechnego zjawiska spowodowanego wchodzeniem nowych technologii upowszechniania wiedzy, mniejszymi wymogami znajo-

mości literatury kierunkowej studiowanych specjalności, jak i, co tu dużo mówić, coraz mniejszym zainteresowaniem czytaniem książek nawet wśród elit intelektualnych społeczeństwa. Mimo tego, liczymy na to, że nadal będziemy pomocni Państwu w zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, że nic nie zmieni się w dotychczasowych bezpośrednich relacjach z naszymi stałymi klientami. Liczymy na to, że odwiedzając będziecie nas Państwo, wchodząc do Księgarni nie jak do sklepu, ale by poczuć zapach książki, ujrzeć feerię barw w zmiksowanych kolorach okładek książek, wymienić

jest oferta wydawnicza, na którą składa się największy zbiór książki naukowej z zakresu prawa, ekonomii i nauk ścisłych. Stale rozszerzana jest oferta literatury pięknej polskiej i obcej. Posiadamy też zbiór książek dla najmłodszego czytelnika. Regularnie dysponujemy zasobem ponad 10 tys. tytułów książek, które pomagają w pracy zawodowej, pogłębianiu wiedzy, ale także zaspokajają potrzeby estetyczne czytelników. W każdym przypadku, gdy oferta nasza nie spełnia oczekiwań klienta, jesteśmy w stanie w krótkim czasie sprowadzić poszukiwaną pozycję książkową na konkretne zamówienie. Wprowadziliśmy także możliwość zakupu książek za pomocą księgarni internetowej pod adresem: www.uniwersytecka.pl.

Księgarnia Uniwersytecka powstała w roku 2001. Działa jako Spółka z o.o. w ramach Fundacji UMCS. Nie jest to jednak przedsięwzięcie prywatne. Jako społeczność Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej powinniśmy wiedzieć, że zysk wypracowany przez Księgarnię zasila potrzeby naszej Uczelni.

Zapraszamy zatem do odwiedzenia Księgarni Uniwersyteckiej. Zapewniamy, że dołożymy wszelkich starań, byście Państwo mieli pełną satysfakcję z wizyty, z obcowania z książką oraz spotkania z fachową, życzliwą obsługą.

Ryszard Bania

Fot. Krzysztof Blaszcak

Od lewej: moderator debaty Katarzyna Wiśniewska oraz organizatorka dr Dagmara Kociuba

WIEDZA NAUKOWA I ROZWÓJ REGIONALNY – JAK TO POŁĄCZYĆ?

14 października 2013 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS odbyła się pierwsza w tym roku akademickim Studencka Debata z cyklu „Gospodarka przestrzenna w teorii i praktyce”, zorganizowana przez dr Dagmarę Kociubę z Zakładu Polityki Przestrzennej i Planowania wraz ze studentami II roku gospodarki przestrzennej oraz Studenckim Kołem Naukowym Planistów.

Gościem honorowym spotkania, które odbyło się pod hasłem „Wiedza naukowa i rozwój regionalny – jak to połączyć?”, była dr Edyta Szafranek z Uniwersytetu Opolskiego, specjalistka w dziedzinie studiów i badań nad rozwojem regionalnym.

Debate po raz pierwszy zgromadziła na jednej sali doświadczonych już we wspólnych dyskusjach studentów II roku gospodarki przestrzennej, jak i tych dopiero rozpoczynających naukę. Swoją obecnością i wiedzą spotkanie wzbogaciła Marzena Strok-Sadło z Wydziału Stra-

tegi i Obsługi Inwestorów UM Lublin. Moderatorem była Katarzyna Wiśniewska, członkini Studenckiego Koła Naukowego Planistów.

Celem debaty była próba wspólnego sformułowania odpowiedzi na pytanie: dlaczego wiedza naukowa

ma tak duże znaczenie w rozwoju zarówno lokalnym, jak i regionalnym oraz jakie działania należy podjąć dla lepszego transferu wiedzy ze środowiska naukowego do gospodarki?

Tytułem wprowadzenia do tematu, prelegentka zaprezentowała wyniki swoich badań nad rozwojem regionalnym w skali kraju, a także wyjaśniła, jakie korelacje występują pomiędzy

poziomem rozwoju otoczenia innowacyjnego a rozwojem gospodarczym. W dalszej części spotkania miała miejsce dyskusja pomiędzy grupą studentów, wcielających się w rolę przedstawicieli kolejno środowiska naukowego, samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców, a pozostałymi uczestnikami debaty. Przedstawiono w ten sposób różne poglądy i pomysły na wdra-

żanie innowacyjnych rozwiązań naukowych do gospodarki lokalnej i regionalnej. Wspólnie uznano, że zintegrowane działanie samorządów z uczelniami oraz inwestorami jest niezwykle ważne dla rozwoju regionalnego i w ostatecznym rozrachunku przynosi korzyści każdej ze stron. Podkreślono jednak, że bardzo ważną rolę pełni tu promocja i wspieranie sektora nauki oraz wymiana wiedzy wewnątrz samego środowiska naukowego. Na lubelskim polu naukowo-biznesowo-samorządowym proces współpracy trzech zasadniczych, z punktu widzenia rozwoju gospodarczego, środowisk nabiera nowego kształtu, czego dowodem są licznie powstające projekty. Mowa tu m.in. o Akademickim Inkubatorze Przedsiębiorczości, będącym platformą start-upową, na bazie której powstało i funkcjonuje obecnie już około 60 młodych firm. O transfer technologii do środowiska biznesowego oraz komercjalizację wyników badań dba Centrum Innowacji i Komercjalizacji Badań UMCS. W celu wzmocnienia i poprawy dróg współpracy lubelskich uczelni wyższych z Urzędem Miasta Lublin powstał zaś projekt EUniverCities, łączący środowisko studenckie, naukowe oraz samorząd terytorialny. Perspektywy są zatem obiecujące, niemniej jest to początek długiej drogi budowania wzajemnego zaufania oraz metod efektywnego współdziałania na lubelskim rynku społeczno-gospodarczym.

Spotkanie z dr Edytą Szafranek okazało się bardzo interesujące i zaangażowało studentów do dyskusji oraz pozwoliło sformułować budujące wnioski i odpowiedzieć na kluczowe pytanie: jak połączyć wiedzę naukową i rozwój regionalny?

Debaty odbywają się pod patronatem: Rektora UMCS prof. Stanisława Michałowskiego oraz Dziekana Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS prof. Radosława Dobrowolskiego. Patronem medialnym Studenckiej Debaty jest Akademickie Radio Centrum.

Organizatorzy Debaty

Gość specjalny debaty dr Edyta Szafranek

Fot. Archiwum Instytutu Historii

VI DZIEŃ HISTORYKA

23 października 2013 r. Instytut Historii po raz szósty otworzył podwoje dla uczniów szkół średnich z województwa lubelskiego. Zakłady Historii Polski XIX w. i Historii Powszechnej XIX w. przygotowały dla nich szereg interesujących warsztatów i prezentacji multimedialnych. Tegoroczna edycja Dnia Historyka odbywała się pod hasłem „Polka, Europejka, obywatelka świata. Kobieta w XIX w.” i prezentowała rosnącą rolę płci pięknej w wielu dziedzinach życia. Instytut Historii z tej okazji wydał specjalną jednodniówkę „Kurier Instytutu Historii”, utrzymany w estetyce XIX-wiecznych dzienników.

W części pierwszej uczniowie mogli wybierać między pięcioma warsztatami. Dr Agnieszka Kidzińska oraz Sekcja Miłośników Historii i Kultury Japonii opowiedzieli o japońskiej filozofii herbaty oraz

przedstawili ceremonię parzenia herbaty przy użyciu oryginalnych utensyliów z Kraju Kwitnącej Wiśni. Aktorzy, którzy wystąpili w barwnych kimonach, po pokazie częstowali zainteresowanych gęstą, spienioną herbatą *matcha* oraz japońskimi słodczykami, własnoręcznie przygotowanymi z mąki ryżowej, agaru, fasoli *azuki* i zielonej herbaty. Dr hab. Małgorzata Nossowska przygotowała debatę na temat politycznych praw kobiet i emancypacji. Dr Joanna Złotkiewicz-Kłębukowska pokazała, w jaki sposób w okresie zwanym *la belle epoque* dbano i higienę i pielęgnowano urodę. Natomiast dr Henryk Bałabuch udowodnił słuchaczom, jak

Fot. Archiwum Instytutu Historii

rowe, krynoliny i tiurniury, fraki, cylindry i wielkie kapelusze zdobne w pióra, by potem, krokiem zawodowych modeli zaprezentować je publiczności.

Dr Andrzej Przeglasiński opowiedział o społecznej aktywności lubelskich ziemianek, pań z pałaców i dworów z rodzinnych stron słuchaczy. Na końcu uczniowie znakomicie bawili się podczas występu Koła Historyków-Satyryków, którzy pod kierunkiem dr. Leszka Wierzbickiego przedstawili dowcipną satyrę pt. *Wjazd Napoleona do Warszawy*.

Równoległe do pokazów przed budynkiem Wydziału Humanistycznego swoje osiągnięcia prezentowały studenckie koła naukowe.

Tegoroczna edycja Dnia Historyka przyciągnęła uczniów z wielu szkół Lubelszczyzny i spoza niej. Wielu nauczycieli przyprowadza do nas swoje klasy każdego roku. Dowodzi to, jak wielkim powodzeniem cieszy się taki sposób pokazywania przeszłości i jak duże jest nań zapotrzebowanie. Relacje z wydarzenia przekazały Telewizja Lublin, Lubelskie Radio, a galerię zdjęć można znaleźć na Facebooku.

Agnieszka Kidzińska

Fot. Archiwum Instytutu Historii

Fot. Archiwum Instytutu Historii

II LUBELSKA JESIEŃ HISTORYCZNA

W dniach 25–27 października 2013 r. w Instytucie Historii obradowała Międzynarodowa Studencko-Doktorancka Konferencja Naukowa – II Lubelska Jesień Historyczna. Organizatorzy: Koło Naukowe Historii Krajów Europy Wschodniej, Koło Naukowe Historyków Studentów, Studenckie Koło Naukowe Archiwistów, zaproponowali uczestnikom udział w następujących grupach panelowych: Argument Historyczny w sporze ideowym; Klęski ideowe na przestrzeni dziejów; Mozaika wyznaniowa w krajach Europy Wschodniej; Zarządzanie dokumentacją współczesną. Pytania o dziś i jutro archiwistyki.

Podczas obrad referaty przedstawiło ok. 90 studentów i doktorantów z najważniejszych polskich ośrodków naukowych oraz z Uniwersytetu Lwowskiego im. Iwana Franki, Narodowego Uniwersytetu Górniczego w Dniepropietrowsku, Uniwersytetu Jana Ewangelisty w Ústí nad Łabą. Zostali serdecznie przywitani przez władze Wydziału Humanistycznego oraz Instytutu Historii, a wykład inauguracyjny wygłosił prof. dr hab. Zbigniew Zaporowski. Dla młodych gości przewidziano, oprócz spotkania integracyjnego, także atrakcyjną wycieczkę multimedialną śladami ludności żydowskiej dawnego Lublina, poprowadzoną przez Roberta Kuwałka z Muzeum Państwowego na Majdanku.

Agnieszka Kidzińska

PRAKTYKI RUSYCYSTÓW I SŁAWISTÓW W MIŃSKU

Dla grupy studentów IFS – rusycystów i sławistów – wrzesień upłynął pod znakiem praktyk w Mińsku. Coroczny wyjazd za wschodnią granicę na praktyki językowo-kulturowe trwa blisko trzy tygodnie. Młodzi przedstawiciele UMCS gościli na Białoruskim Uniwersytecie Państwowym. Jest to uczelnia, z którą wieloletnia już współpraca odbywa się na podstawie umowy międzyuczelnianej.

Do Mińska udała się dziesięcioosobowa grupa studentów. Ze strony IFS wyjazd przygotowały i pieczę sprawowały dr Ewa Białek oraz dr Agnieszka Dudek-Szumigaj. Organizacją programu na miejscu zajęły się doktorantki z Mińska – Jewgienija Łazariewicz oraz Nina Pristupa.

Lubelscy studenci bardzo aktywnie spędzali czas. Były ciekawe wycieczki po mieście, a także, w ramach zajęć z historii Mińska, zwiedzanie muzeów oraz krótkie eskapady za stolicę Białorusi. Tradycyjnie grupa z Lublina jeździ do Nieświeża, który słynie z okazałej rezydencji Radziwiłłów. Studenci wzięli również udział w Dniach Miasta i obejrzeli między m.in. występy teatrów ulicznych w Mińsku.

Każdego dnia studenci uczęszczali na zajęcia z języka rosyjskiego i białoruskiego, literatury rosyjskiej oraz białoruskiej, historii Mińska, a także folkloru. Na zajęciach z literatury rosyjskiej można było zapoznać się z ekranizacją utworów *Gracze* Fiodora Dostojewskiego oraz *Wujaszek Wania* według Antona Czechowa. Na zajęciach z folkloru uczyli się ludowych tańców białoruskich. W jedną z wrześniowych sobót w skansenie w miejscowości Wiazanka odbyło się ludowe święto płonów. Studenci zapoznali się z białoruskimi obrzędami jesiennymi, a także tradycjami ludowego zabawkarstwa. Na miejscu odbywały się warsztaty robienia szmacianych magicznych lalek „na szczęście”, „dla zdrowia”. Wystąpiły też różne zespoły

Fot. P. Jotaki

Studenci przed Białoruską Biblioteką Narodową w Mińsku

prezentujące białoruską twórczość ludową. Na zakończenie święta odbyła się zabawa w ludowym stylu, podczas której studenci poznawali tradycyjne tańce białoruskie.

Poza nauką i wycieczkami strona białoruska zapewniła grupie sporą dawkę kultury. Uczestnicy byli w Teatrze Opery i Baletu (na sztuce operowej *Eugeniusz Oniegin*), a także w Narodowym Teatrze Akademickim im. Janki Kupały. Studenci zwiedzali mińskie muzea – Państwowe Muzeum Literackie Jakuba Kołasa, Państwowe Muzeum Literackie Janki Kupały, Muzeum Historii Kultury Teatralnej i Muzycznej, w którym odbył się specjalny pokaz białoruskiego przedstawienia bożonarodzeniowego („batlejka”). Mińsk może się też poszczycić pięknym Ogrodem Botanicznym z bogatą oranżerią. Studenci chętnie odwiedzali też mińskie księgarnie. Miłym akcentem były seanse filmowe, m.in. film *Dwanaście miesięcy* (na podstawie utworu dla dzieci autorstwa Samuela Marszaka).

Studenci, pełni wrażeń, wzbogaceni o nową wiedzę i doświadczenia, wrócili z Mińska tuż przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego.

Dr Ewa Białek

Fot. Katarzyna Link

Minister Joanna Mucha wręcza Rektorowi prof. Stanisławowi Michałowskiemu i Prezesowi AZS UMCS Dariuszowi Gawłowi nagrodę dla UMCS za 3. miejsce w Akademickich Mistrzostwach Polski

GALA SPORTU AKADEMICKIEGO 2013 W LUBLINIE

Najlepsze uczelnie, najlepsi sportowcy i najbardziej zasłużeni działacze AZS-u, a oprócz nich goście z całej Polski. 18 października 2013 r. w hali Globus odbyła się uroczysta Gala Sportu Akademickiego. Gościem honorowym była Minister Sportu i Turystyki Joanna Mucha. Pojawili się także przedstawiciel Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Jacek Guliński, Marszałek Województwa Lubelskiego Krzysztof Hetman, Zastępca Prezydenta Miasta Lublin ds. Kultury, Sportu i Relacji Zewnętrznych Katarzyna Mieczkowska-Czeriak oraz Rektor UMCS Stanisław Michałowski. Podczas imprezy podsumowano miniony sezon w sporcie akademickim, a przy okazji uroczystie świętowano 90. rocznicę założenia Akademickiego Związku Sportowego w Lublinie.

Z okazji wyjątkowego jubileuszu została powołana kapituła, w której zasiadli m.in. przedstawiciele me-

diów oraz byłych działaczy i obecnych władz AZS-u. Postanowiła ona przyznać nagrody i uhonorować za wybitne sukcesy i osiągnięcia trenera i trójkę zawodników. W kategorii trener 90-lecia wyróżniony został twórca sukcesów Andrzeja Sontaga – Wiesław Doliński. Nagrody w kategorii zawodnik 90-lecia AZS w Lublinie powędrowały do: Andrzeja Sontaga (m.in. brązowego medalisty Mistrzostw Europy 1974 w trójskoku), Arkadiusza Godela (mistrza olimpijskiego w szermierce) oraz do Kingi Kołosińskiej (m.in. srebrnej medalistki Letniej Uniwersjady w Kazaniu). Nie zabrakło również podziękowań dla Prezesa AZS Lublin prof. Zdzisława Targońskiego, który w imieniu całego środowiska odbierał nagrody od przedstawicieli władz samorządowych.

Kolejnym punktem wieczoru było uhonorowanie zasłużonych sportowców i działaczy. Za brązowy medal wywalczony na Uniwersjadzie

w Kazaniu nagrodę z rąk Minister Joanny Muchy odebrała studentka Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej – lekkoatletka Małgorzata Kołdej.

Podczas bloku poświęconego imprezom rangi międzynarodowej nagrodzone zostały Organizacje Środowiskowe AZS Poznań i AZS Katowice. AZS z Poznania został wyróżniony za wzorową organizację Akademickich Mistrzostw Europy w wioślarstwie, z kolei AZS Katowice za zorganizowanie Akademickich Mistrzostw Europy w piłce ręcznej. Nagrody za wybitne osiągnięcia na wspomnianej imprezie odebrały: Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy za potwierdzenie prymatu w wioślarstwie, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu za bardzo dobre wyniki uzyskane podczas AME w wioślarstwie, a także Politechnika Rzeszowska za obronę złota i świetne wyniki w tenisie stołowym.

Przedostatnim punktem Gali były wyróżnienia dla najlepszych uczelni za wyniki osiągnięte podczas Akademickich Mistrzostw Polski. Złoty medal wśród uniwersytetów przypadł Uniwersytetowi Warszawskiemu, który zdobył łącznie 2100 punktów. Na drugim stopniu podium znalazł się Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (2097,5 pkt.). Brązowy medal z wynikiem 1987 punktów zdobył Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Wśród uczelni technicznych wygrała Akademia Górniczo-Hutnicza z przewagą ponad 100 punktów nad drugą Politechniką Gdańską i 120 nad trzecią Politechniką Śląską Gliwice. W klasyfikacji uczelni medycznych ze złotego medalu mógł cieszyć się Uniwersytet Medyczny z Łodzi, przed Warszawskim Uniwersytetem Medycznym i Gdańskim Uniwersytetem Medycznym. Najlepszymi wśród uczelni społeczno-przyrodniczych zostały Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego Warszawa, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie i Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie. Wśród Wyższych Szkół

Zawodowych po raz kolejny triumfowała PWSZ w Lesznie, zostawiając w tyle PWSZ Nysa i PWSZ Tarnów. Klasyfikację uczelni wychowania fizycznego zdominował AWF Katowice. Drugi stopień podium należał do AWF Kraków, a na trzecim znalazł się AWF Warszawa. Ostatnią z kategorii była klasyfikacja szkół niepublicznych, którą wygrała Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie, wyprzedzając Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy i Wyższą Szkołę Pedagogiki i Administracji w Poznaniu.

Tuż przed ogłoszeniem najważniejszych klasyfikacji wyróżniono organizatorów Akademickich Mistrzostw Polski oraz weryfikatorów, którzy przez cały sezon czuwali nad prawidłowym przebiegiem akademickiej rywalizacji. Nagrody za organizację AMP powędrowały do Organizacji Środowiskowej AZS Katowice, KU AZS Uniwersytetu Śląskiego i KU AZS Uniwersytetu Ekonomicznego. Nagrody odebrało także 17 weryfikatorów AMP. Wśród nich nie zabrakło akcentu lubelskiego, bo w gronie najaktywniejszych znalazła się Elżbieta Deleżuch z AZS Lublin.

Podczas Gali podsumowana została także klasyfikacja generalna Akademickich Mistrzostw Polski. Zawodnicy UMCS zajęli w niej szóste miejsce. Trzecia lokata przypadła Uniwersytetowi im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, na drugim miejscu uplasował się niepokonany przez pięć kolejnych lat Uniwersytet Warszawski, a zwycięzcą po raz pierwszy w historii została Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie. – Wspinaliśmy się na to podium latami, w końcu udało się wygrać. W sporcie potrzebna jest cierpliwość, dyscyplina i długofalowe działania. Udało nam się zachęcić studentów do tego, aby pomogli nam uzyskiwać te wyniki. Oni wzięli swój los we własne ręce i odnieśli sukces – mówił prorektor ds. nauki AGH Kraków prof. Zbigniew Kąkol.

– Cieszę się bardzo, że UMCS, jako reprezentant Lubelszczyzny zajął trzecie miejsce w swoim typie

Fot. Katarzyna Link

Gala 90-lecia AZS

uczelni. Również Uniwersytet Przyrodniczy trzeci w typach uczelni społeczno-przyrodniczych, a Uniwersytet Medyczny czwarty w typach uczelni medycznych to też są pozytywne akcenty. Nasz udział i udział Lubelszczyzny w sporcie akademickim został wyraźnie zaznaczony – dodał prof. Zdzisław Targoński, prezes AZS Lublin.

Ostatnim punktem wieczoru było wręczenie specjalnego odznaczenia za szczególne zasługi dla rozwoju sportu akademickiego. Z rąk Prezesa Zarządu Głównego AZS, prof. Marka Rockiego, odebrał je Rektor naszej Uczelni prof. Stanisław Michałowski.

Katarzyna Niećko

Fot. Katarzyna Link

Rektor prof. Stanisław Michałowski odebrał z rąk Prezesa Zarządu Głównego AZS prof. Marka Rockiego odznaczenie za szczególne zasługi dla rozwoju sportu akademickiego

Fot. Katarzyna Link

Zdobywcy trzech pierwszych miejsc w Akademickich Mistrzostwach Polski na podium

Fot. Tomasz Dolecki

Studenci przed Aresztem Śledczym w Lublinie

Następny dzień grupa spędziła w Areszcie Śledczym na ul. Południowej w Lublinie. Gości przywitani kpt. Tomasz Czołomiej i psycholog Justyna Nowicka. Studenci zwiedzili placówkę: salę widzeń, stare i nowe oddziały, kaplicę, pokoje wychowawców, cele (puste), świetlice i sale terapeutyczne. Interesowały ich projekty resocjalizacyjne realizowane na terenie jednostki. Pani psycholog opowiedziała o projektach unijnych oraz o tych realizowanych w ramach współpracy z naszym Kołem. Grupa miała też okazję porozmawiać z kilkoma młodocianymi przestępcami. Następnie studenci odwiedzili Centrum Aktywności Środowiskowej przy ul. Grykowej oraz Schronisko dla Nieletnich w Dominowie, gdzie dyrektor Stanisław Cur i kierownik Andrzej Wysocki pokazali nam sale lekcyjne, salę gimnastyczną, pokój do monitoringu, pomieszczenia dla grup zwykłej i interwen-

WIZYTA PEDAGOGÓW Z NIEMIEC

W dniach 21–24 maja 2013 r. na Wydział Pedagogiki i Psychologii UMCS przyjechali z Fachhochschule Muenster (Niemcy) studenci pracy socjalnej wraz z opiekunami, w ramach programu wymiany dydaktycznej Erasmus. Była to ich druga wizyta w Polsce – wcześniej gościli u nas w 2009 r. Program wizyty przygotowała dr Agnieszka Buczak z mgr Magdaleną Monist-Czerwińską. Rolę tłumacza pełnił student I roku studiów II stopnia filologii germańskiej Tomasz Dolecki. Dzięki pomocy Koła Naukowego Twórczych Pedagogów Resocjalizujących UMCS niemieccy studenci odwiedzili placówkę, z którą współpracuje Koło.

W Niemczech nie istnieje kierunek pedagogika resocjalizacyjna. Tam wszystko sprowadza się do pracy socjalnej. Studentki, poza jedną, nigdy nie były po drugiej stronie zakładu karnego. W Niemczech jest to nie do pomyślenia, żeby studenci mogli przebywać w takim miejscu – nie mają bowiem odpowiednich kompetencji. W Polsce jest inaczej. Koło Naukowe Twórczych Pedagogów Resocjalizujących współpracuje z takimi jednostkami już od 2008 r.

21 maja zebraliśmy się w Sali Rady Wydziału, aby wstępnie zapoznać gości z tym, co robimy. Mateusz Urbański, moderator strony internetowej Niepełnosprawni.lublin.pl zaznajomił nas ze swoją pracą. O swojej działalności opowiedziała także dr Anna Bieganska, która współpracuje z Lubelskim Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych i jest wolontariuszką w akcji Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimę. Ostatnim punktem spotkania była prezentacja naszego Koła.

cyjnej, pomieszczenie przeznaczone na odprawianie mszy świętej, a także miejsce, w którym tworzą się dzieła sztuki. Opowiadali o historii placówki, specyfice pracy, drodze, jaką przechodzą młodzi chłopcy przed i po umieszczeniu w Schronisku. Dyrektor pytał też, jak to wygląda w Niemczech. Okazało się, że nie ma schronisk, a jedynie domy poprawy, w których można umieścić młodego człowieka do miesiąca czasu, żeby mógł zobaczyć, co go czeka, jak dalej będzie niewłaściwie postępował. I – zazwyczaj to skutkuje.

23 maja odwiedziliśmy Zakład Karny w Opolu Lubelskim – zakładu typu zamkniętego dla mężczyzn odbywających karę pozbawienia wolności po raz pierwszy oraz młodocianych, z dwoma wydzielonymi oddziałami dla tymczasowo aresztowanych. Zobaczyliśmy, jak funkcjonuje placówka, zwiedziliśmy cele więźniów, spacerniaki, wieżę kontrolną, sale widzeń. Kierownik przedstawił historię zakładu i opowiedział o aktywności osadzonych. Mieliśmy możliwość rozmawiania z kierownikami poszczególnych działów, wymieniliśmy się doświadczeniami z pracy z trudną młodzieżą. Studentki pytały o wiek osadzonych, jaki system resocjalizacji dominuje w Polsce, a także czy resocjalizacja w postaci zajęć kulturalno-warsztatowych jest skuteczna.

W ostatnim dniu goście zwiedzali Lublin. Byli bardzo zadowoleni z wycieczki do Polski, okazali się bardzo wiernymi słuchaczami i wyrazili chęć kolejnej wizyty u nas w przyszłości. Zapraszamy.

Elżbieta Rączka, Studentka I roku II stopnia pedagogiki resocjalizacyjnej

STUDENCKI FESTIWAL REKONSTRUKCJI HISTORYCZNEJ „CHLEBA I IGRZYSK”

Rozpoczyna się kolejny rok akademicki, studenci historii wracają, by znów w murach uczelnianej biblioteki poznawać nauki płynące z doświadczeń przeszłych pokoleń.

R Dla członków Koła Naukowego Amatorów Antyku nie jest to jednak powrót do uśpionej przez wakacje działalności. To bowiem w czasie letnich miesięcy działają oni w natężony sposób. W tym roku szerzyli wiedzę o kulturze antycznej w Koblencji w Niemczech, w Rzymie podczas Międzynarodowego Festiwalu „Ludi Romani”, na festiwalach w Masłomęczu pod Hrubieszowem, Pruszczu Gdańskim, Pruszkowie pod Warszawą, Niepołomicach oraz w Nowej Słupii. Wszystkie te wydarzenia związane były z ośrodkami, które prowadzą badania nad starożytnością.

Za każdym razem studenci, we współpracy z wieloma różnymi organizacjami, roztawiali wioski rekonstrukcyjne, które przyciągały rzesze turystów. Ogrom pracy włożony w rozwój tej działalności owocuje uznaniem, z jakim spotykają się Amatorzy Antyku.

Ostatnim etapem „praktycznych” działań Koła mijającego lata był Studencki Festiwal Rekonstrukcji Historycznej „Chleba i Igrzysk”, który odbył się 10 października 2013 r. Członkowie Koła jako cel tego przedsięwzięcia wyznaczyli sobie zapoznanie braci studenckiej z starożytnymi obchodami świąt. Na terenach zielonych za pomnikiem Marii Curie-Skłodowskiej roztawili namiastkę wioski rekonstrukcyjnej, gdzie można było bawić się tak, jak robiono to w czasach starożytnych.

Projekt eksperymentalnej kuchni prowadzony jest przez studentkę II roku II stopnia archeologii Aleksandrę Janas z pomocą Joanny Majdanik i Katarzyny Buczek oraz Ka-

tarzyny Brzyskiej. Studenci, którzy zajrzeli pod specjalny namiot „popinę”, mogli spróbować różnych rodzajów chleba znanego w antyku. Miłym zaskoczeniem dla odwiedzających była sama „zjadliwość” potraw, gdyż nie spodziewali się, że kuchnia sprzed 2000 lat będzie odpowiadać ich gustom smakowym. Zachwyt kulinarny budziły chleby, które studenci sami piekli, zwłaszcza „libum” czyli placki chlebowe pieczone z serem i miodem. Amatorzy Antyku nie wstydzili się także pokazać pełnoziarnistego chleba pieczonego na zakwasie, który tym razem okazał się być nieudanym eksperymentem. Dowodzi to, jak trudno jest we współczesnych czasach odtwarzać te najbardziej ulotne elementy życia codziennego jak smaki i zapachy. Poza tym na studenckim – rzymskim stole znalazła się patina z żółtego grochu, patina z makreli z oliwkami, kurczak w miodzie, wątróbka na słodko, „serek miłości”, patina z brzoskwiń z dodatkiem kminu, ciecierzycy z majerankiem oraz sala cattabia – czyli potrawa z rozmoczonego w occie chleba maczanego wraz z serem białym, jajkami, ziołami i czosnkiem. Smakoszom kuchni rzymskiej rozdawano gotowe przepisy i porady kulinarne, które stworzył sam wielki Apicjusz – autor *De re coquinaria libri X* (*O sztuce kucharskiej ksiąg 10*).

Drugim etapem mini festiwalu był pokaz walk gladiatorских. Członkowie Koła przez cały poprzedni semestr przygotowywali się do nich, ćwicząc technikę walki podczas niedzielnych treningów w Centrum

Kultury Fizycznej. Dużego nakładu pracy wymagało również ręczne wykonanie elementów uzbrojenia czy chociażby tarcz, które z dumą mogli prezentować. Umiejętnościami gladiatorскими wykazali się Adrian Czyż, Michał Zieliński, Bartosz Pieślak i Radosław Wieczorek.

Wydarzenie odbiło się pozytywnym echem wśród braci uczelnianej. Ze względu na duże zainteresowanie festiwal został nawet przedłużony. Szeregi Koła zostały wzmocnione o nowych członków, którzy z całą pewnością złapali „bakcyła antyku”.

Katarzyna Brzyska

Członkowie Studenckiego Koła Naukowego Amatorów Antyku

TRZECIA EDYCJA PRAKTYK PLENEROWYCH

Fot. Magdalena Cieżak

Podczas wakacji 2013 r. odbyła się już trzecia edycja plenerowych praktyk pedagogicznych w ramach projektu „Profesjonalizm w edukacji. Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Artystycznym UMCS”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Dwutygodniowe praktyki przebie-

gały pod opieką wykładowców z ramienia Wydziału Artystycznego (dr hab. Maria Sękowska, dr Anna Perłowska-Weiser, prof. Maria Polakowska-Prokopiak, dr hab. Wiesław Proć, dr Anna Boguszevska, mgr Andrzej Mosio) i nauczycieli z lubelskich placówek oświatowych (Iwonna Jedlińska, Joanna Rutkowska, Agata Fijewska-Pajdowska, Magdalena Cieżak, Elżbieta Skóra, Dorota Chabros-Chimiuk). Trzy turnusy pleneru odbyły się w Janowie Lubelskim i Krasnobrodzie.

Każda edycja praktyk dotyczy różnych zajęć plastycznych. W tym roku oprócz malarstwa sztalugowego odbyły się m.in.: zajęcia z wi-

trażu, ćwiczenia z grafiki warsztatowej, techniki malarstwa ściennego, rzeźby z odcisku, warsztaty z ceramiki, body painting i wiele innych. Uczestnicy pedagogicznych praktyk plenerowych przekonali się, że działania edukacyjne mogą być twórcze, atrakcyjne i satysfakcjonujące zarówno dla ucznia, jak i dla pedagoga.

Efekty pracy młodych artystów będą prezentowane na wystawie poplenerowej w grudniu 2013 r. w Galerii „Zajeżdźnia” Instytutu Sztuk Pięknych Wydziału Artystycznego UMCS w Lublinie, na którą serdecznie zapraszamy.

**Małgorzata
Gorzelewska-Namiota**

SPOTKANIA W SZKOŁACH PARTNERSKICH

Od początku nowego roku akademickiego Biuro Promocji UMCS organizuje spotkania z maturzystami w Szkołach Partnerskich, których celem jest przybliżenie oferty edukacyjnej oraz kulturalnej Uniwersytetu. Do tej pory odbyło się pięć takich spotkań, w trakcie których odwiedziliśmy sześć szkół:

• 16 października – Zespół Szkół Zawodowych oraz II Liceum Ogólnokształcące we Włodawie;

• 18 października – Zespół Szkół im. Mikołaja Kopernika w Bełżycach;

• 30 października – Akademickie Liceum Ogólnokształcące w Radomiu oraz Ogólnokształcące Liceum Językowe z oddziałami dwujęzycznymi im. Unii Europejskiej w Radomiu;

• 5 listopada – Zespół Szkół im. ks. Antoniego Kwiatkowskiego w Bychawie.

W spotkaniach uczestniczyli: dyrektorzy szkół, grono pedagogiczne oraz uczniowie klas maturalnych.

Po prezentacji przez studentów UMCS oferty edukacyjnej, odbywają się wykłady pracowników naukowych bądź osób współpracujących z Biurem Promocji, przygotowane specjalnie dla maturzystów. 16 października wykład pt.

„Skok z krawędzi kosmosu. Fizyczne aspekty wyczynu Feliksa Baumgartnera” wygłosił dr Waldemar Berej z Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki. 18 października uczniowie mieli okazję podróżować z dr. Pawłem Wojdanowiczem z Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej podczas wyprawy „Uchem po mapie”. 30 października warsztat dla uczniów przygotował Rafał Muda – przedstawiciel Wydziału Pedagogiki i Psychologii, który zapoznał ich z technikami radzenia sobie ze stresem. 5 listopada natomiast mgr Ewa Lecka z Wydziału Filozofii i Socjologii przybliżyła uczniom tematykę konfliktów i pułapek społecznych.

**Anna Lada
Koordynator UMCS
ds. współpracy ze szkołami**

Fot. Anna Lada

Spotkanie we Włodawie

SZKOŁA ODKRYWCÓW TALENTÓW

Świat zmierza w kierunku rozwoju technologii i innowacji. Czy system szkolnictwa, warunki kształcenia uczniów także? Liceum Językowe z oddziałami dwujęzycznymi im. Unii Europejskiej w Radomiu zapewne tak.

Ta szkoła jest przykładem połączenia ducha tradycji z nowoczesnym systemem kształcenia. Nauczyciele w tej szkole dbają o wysoki poziom kształcenia i poszerzają horyzonty myślowe swoich uczniów. Przejawia się to aktywizowaniem ich poprzez różne, zindywidualizowane formy kształcenia. Zajęcia odbywają się w grupach liczących nie więcej niż kilkanaście osób.

Liceum Językowe im. UE w Radomiu wyznaje zasadę, że „Niemożliwe nie istnieje”. Kształci swoich uczniów w kierunku medycznym, informatycznym, dyplomatyczno-europejskim, humanistycznym aż w sześciu językach: angielskim, niemieckim, hiszpańskim, włoskim, japońskim i łacińskim, po których uczniowie bezpłatnie mogą zdać międzynarodowe certyfikaty językowe. Dzięki zajęciom z etyki i filozofii szkoła stara

się wpływać pozytywnie na kształtowanie postaw życiowych – a co za tym idzie osobowości.

W dobrze wyposażonym laboratorium chemicznym odbywają się zajęcia praktyczne. Na zajęciach z chemii eksperymentalnej uczniowie pod czujnym okiem nauczyciela wykonują samodzielnie doświadczenia chemiczne.

Uczeń sam decyduje, czy chce chodzić na zajęcia dodatkowe z konkretnych przedmiotów, wyrównawcze czy przygotowujące do konkursów i olimpiad przedmiotowych. Placówka na swoim koncie ma już sporo nagród w olimpiadach ogólnopolskich i międzynarodowych projektach, a jej uczniowie są corocznymi stypendystami Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Ponadto od tego roku ruszyło Technikum Prawne.

Cyklicznie we wrześniu w Liceum odbywa się Radomski Festiwal Nauki. W zeszłym roku zrealizowano projekt Europamobile – do szkoły zaproszeni zostali studenci z krajów UE i prowadzili warsztaty w języku angielskim nt. UE i demokracji. Ponadto uczniowie Liceum biorą udział w Międzynarodowym kon-

Fot. Archiwum Liceum Językowego im. UE w Radomiu

kursie na esej, organizowanym corocznie przez japońską fundację GOI i UNESCO.

Odbyły się też spotkania z amerykańskimi stypendystami Fulbrighta, młodzież uczestniczyła w wykładach dotyczących amerykańskiego systemu wyborczego połączonych z konkursem organizowanym przez Ambasadę USA w Warszawie. A sam Dyrektor generalny Fundacji Fulbrighta poprowadził wykład nt. stypendiów i możliwości studiowania w USA.

Od samego początku placówka ta została objęta Patronatem Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, z czego jesteśmy niezmiernie dumni i chętnie współpracujemy przy wielu projektach, m.in. organizujemy w siedzibie placówki w Radomiu wykłady otwarte, prowadzone przez wykładowców UMCS.

Ewelina Kulak

STUDENCI WYDZIAŁU EKONOMICZNEGO Z WIZYTĄ WE LWOWIE

Fot. Marija Brenich

Studenci we Lwowie

W dniach 13 – 20 października 2013 r. studenci Wydziału Ekonomicznego UMCS: Ewelina Berlińska, Mateusz Blicharz, Justyna Szewczyk, Ilona Bisek, Karolina Leonarcik, Katarzyna Pycka oraz Przemysław Machaj uczestniczyli w wymianie studenckiej z Politechniką Lwowską. Punktem kulminacyjnym wyjazdu była Międzynarodowa Konferencja Naukowa, podczas której Ewelina Berlińska oraz Mateusz Blicharz wygłosili referaty dotyczące zagadnień z rachunkowości. Ponadto, studenci mieli okazję zwiedzić mnóstwo interesujących miejsc, każdy dzień wyjazdu był wypełniony atrakcjami. Oprócz poznawania nowych miejsc reprezentacja Uczelni nawiązała nowe znajomości.

Mateusz Blicharz

NOWOŚCI WYDAWNICZE WYDAWNICTWA UMCS

Oprac. Aneta Okuń

Morfotektonika w anno-polsko-lwowskim segmencie pasa wyżynnego w świetle analizy cyfrowego modelu wysokościowego oraz wskaźników morfometrycznych

Teresa Brzezińska-Wójcik

Publikacja jest niezwykle dokładnym omówieniem przejawów neotektoniki, które w sposób pośredni wpływają na cechy rzeźby i adaptację krajobrazu do zmieniających się warunków strukturalnych. Autorka szczegółowo omawia zależności między siłami endogenicznymi, polegającymi na dźwiganiu lub obniżaniu tektonicznym obszaru, a siłami egzogenicznymi, na które nakłada się głównie zależna od zmian klimatycznych erozja fizyczna i chemiczna, powodująca degradację krajobrazu. Rozprawa zawiera bardzo cenne ilustracje.

Audiogenne uwarunkowania zaburzeń komunikacji językowej

Zdzisław Marek Kurkowski

Badania zaprezentowane w pracy dotyczą audiofonologicznego opisu zaburzeń komunikacji językowej,

a w szczególności zaburzeń artykulacji (dyslalii), dysleksji i jąkania. Autor dokonuje analizy wybranych funkcji słuchowych (dyskryminacji, lateralizacji i uwagi słuchowej) u osób z zaburzeniami komunikacji językowej.

.....

Między zdarzeniem dźwiękowym a znaczeniem. Szkice z filozofii muzyki

Janusz Jusiak

Głównym celem zebranych w książce szkiców jest zwrócenie uwagi na niektóre zagadnienia świadczące o powiązaniach muzyki i kultury muzycznej z szerszym tłem. Autor rozważa problemy uznawane w literaturze należącej do teorii i filozofii muzyki za jej kwestie podstawowe. Przytacza on argumenty na poparcie tezy, że kształtowanie się znaczenia muzycznego jest złożonym procesem wymagającym kompleksowego współdziałania ze sobą wielu złożonych czynników.

.....

Profesor Mieczysław Łobocki – Pedagog. Teoretyk wychowania. Humanista

Red. Barbara Wojciechowska-Charlak, Teresa Zubrzycka-Maciąg

Opracowanie zawiera autoryzowany życiorys naukowy prof. Mieczysława Łobockiego oraz wykaz publikacji wraz z krótkimi fragmentami, wskazującymi na aktualność jego poglądów. Zestawiono tu również znajdujące się w dorobku naukowym Profesora artykuły, streszczenia i inne publikacje. Zamieszczono ponadto prezentacje rozpraw doktorskich pisanych pod jego kierunkiem oraz spis przygotowanych przez niego recenzji rozpraw doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich. Opracowanie zamykają słowa przewodniczącego Komitetu Badań Naukowych PAN prof. Bogusława Śliwerskiego, a także zbiór fotografii ukazujący życie Profesora.

.....

Barwy twórczości

Red. Małgorzata Kuśpit

Publikacja jest dedykowana prof. Stanisławowi Popkowi z okazji 55-lecia działalności naukowo-artystycznej. Autorami tekstów są wychowankowie, przyjaciele, współpracownicy Profesora oraz osoby reprezentujące najważniejsze nurty w psychologii twórczości i zdolności. Teksty zawarte w książce zawierają się w obszarze refleksji teoretycznej i badań podejmowanych przez Jubilata, który skupił wokół siebie osoby zainteresowane twórczością i zdolnościami, stając się mentorem lubelskiej szkoły psychologii twórczości.

PRL, czyli Polska w drugiej połowie XX wieku. Studia i szkice naukowe oraz materiały źródłowe

Red. Ewa Maj, Jerzy Gryz, Eleonora Kirwiel, Marcin Wichmanowski

W sferze naukowych dociekań autorów znalazły się dzieje państwa i społeczeństwa w szczególnym okresie – Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Książka jest wynikiem pracy naukowej osób prezentujących efekty badań różnicowanych pod względem przyjmowanych perspektyw teoretycznych oraz stosowanych metod badawczych. Różnorodność teoretyczna i warsztatowa pozwalała widzieć historyczne procesy polityczne w różnej skali i w zróżnicowanym tempie ich tworzenia i funkcjonowania.

Współczesny amerykański fundamentalizm protestancki

Marcin Pomarański

Autor podejmuje próbę politologicznej analizy amerykańskiego fundamentalizmu protestanckiego i jego znaczenia we współczesnej polityce jedyne go mocarstwa światowego. Zasadniczym celem pracy jest próba deskrypcji i eksplanacji działania grup i organizacji fundamentalistycznych na terytorium USA oraz charakterystyka politycznych form aktywności tych wspólnot.

NOWA PUBLIKACJA GERMANISTÓW

Lucyna Krzysiak (Hrsg.): *Blickpunkte der Germanistik. Literatur- und Kulturwissenschaft, Linguistik und Fremdsprachendidaktik*. Peter Lang: Frankfurt am Main 2013.

W wydawnictwie Peter Lang ukazała się publikacja zbiorowa w języku niemieckim, na którą składają się artykuły pracowników Instytutu Germanistyki i Lingwistyki Stosowanej UMCS. Tom inauguruje nową serię wydawniczą *Lubliner Beiträge zur Germanistik und Angewandten Linguistik*, której redaktorami są prof. Janusz Golec i prof. Hans-Jörg Schwenk. Współpraca z międzynarodowym wydawnictwem specjalizującym się w literaturze naukowej jest dla lubelskich germanistów z UMCS szansą na dotarcie do szerszego kręgu badaczy.

Zredagowany przez dr Lucynę Krzysiak z Zakładu Kulturoznawstwa Germańskiego tom zawiera prace z dziedziny literaturoznawstwa, kulturoznawstwa, lingwistyki i dydaktyki języków obcych.

Prace z kręgu literaturoznawstwa koncentrują się na współczesnej literaturze niemieckiej. Dr Izabela Golec zajmuje się kwestią Holocaustu, emigracji Żydów i niemieckiej winy w powieściach Ursuli Krechel *Shanghai fern von wo* i Jenny Erpenbeck *Heimsuchung*. Dr Anna Pastuszka podejmuje problematykę traumatycznych wspomnień ocalałych z Holocaustu na przykładzie wydanej w 2008 r. drugiej części wspomnień Ruth Klüger *unterwegs verloren*. Dr Jolanta Pacyniak jest autorką artykułów o literackich przedstawieniach tożsamości Niemców z byłej NRD. W tekście o powieści Friedricha Christiana Deliusa *Der Spaziergang von Rostock nach Syrakus* analizuje zjawisko granicy jako

jednoczesnej ochrony i ograniczenia wolności, zaś w tekście o powieści epistolograficznej Ingo Schulze *Neue Leben* opisuje wschodni niemiecką rzeczywistość i czas demokratycznego przełomu. Dr Wieńczysław Niemirowski zamyka część literaturo- i kulturoznawczą przeglądem działalności Deutsches Stadttheater w Lublinie w latach 1941–1944.

Część lingwistyczno-dydaktyczną otwiera artykuł dr Joanny Pędzisz o wzajemnych relacjach nowych mediów i polityki

na przykładzie dyskursu o wyborach do Bundestagu w blogosferze. Drugi przyczynek autorki poświęcony jest pojęciom perspektywy, rozbieżności perspektyw i powstawaniu konfliktów w ujęciu lingwistycznym. Dr Jolanta Knieja analizuje zjawisko multimedialności parawerbalnych wyrażań w niemieckojęzycznej serii komiksów o Asterixie. Dr Jolanta Janoszczyk przedstawia z perspektywy lingwistycznej i dydaktycznej elementy metakomunikacji w kontekście interakcji w języku obcym. Dr Lucyna Krzysiak zamyka tom artykułem o powstałych w wyniku reformy edukacyjnej nowych standardach kształcenia nauczycieli w Polsce.

Oceniana przez recenzentów wydawnictwa pozycja prezentuje szeroki wachlarz zagadnień badawczych. Na uwagę zasługuje również piękna szata graficzna książki – twardą okładkę zdobi grafika Fryderyka Krzysztofa Dietricha z 1821 r., przedstawiająca Bramę Krakowską w Lublinie.

Anna Pastuszka

Fot. Muzeum UMCS

Otwarcie wystawy. Od lewej: J. Kasprzak (Muzeum UMCS), Rektor prof. S. Michałowski, doc. J. Gurba, prof. R. Szczygieł, prof. R. Tokarczyk

WYSTAWA „PROFESOROWIE W KARYKATURACH”

29 października 2013 r. w Sali Muzeum UMCS odbył się wernisaż wystawy „Profesorowie Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w karykaturach Józefa Tarłowskiego (ze zbiorów prof. Romana Tokarczyka)”. Oficjalnego otwarcia dokonał Rektor UMCS prof. dr hab. Stanisław Michałowski. Władze Uniwersytetu reprezentowała również Prorektor ds. Studenckich prof. sztuk muz. Urszula Bobryk. Na wernisaż przybyło też kilkoro profesorów UMCS, których karykatury znalazły się na ekspozycji.

Wystawa, którą przygotowało uniwersyteckie muzeum, jest pierwszą propozycją muzealników inaugurującą obchody 70-lecia UMCS. W całym roku jubileuszowym Muzeum ma zaplanowane ekspozycje, które, myślę, też zostaną przyjęte pozytywnie przez środowisko akademickie.

Ciekawym fragmentem wernisażu było wystąpienie prof. Romana Tokarczyka, który w barwny sposób opisywał okoliczności powstawania karykatur profesorskich. Spotkania z zaproszonymi profesorami odbywały się w gabinecie prof. R. Tokarczyka w gmachu Wydziału Prawa i Administracji. Wtedy to Józef Tarłowski siadał gdzieś w kącie i rysował profile profesorów. Robił to jakby od niechcenia, przy okazji, co świadczy o dobrym warsztacie artystycznym. Ale jego prace to nie sensu stricto portrety. Artysta w subtelny sposób uwypuklał cechy osobowościowe modelu. Swoją kreską trafiał celnie w charakter osoby portretowanej, ale na szczęście niegłęboko, bowiem bawił się rysowaniem, a efekt miał być radosny. I tak właśnie odbieramy te karykatury.

Wystawa w uniwersyteckim Muzeum dostępna była do 24 listopada 2013 r.

Jerzy Kasprzak

Grzegorz L. Seidler

Zbigniew Lorkiewicz

Wiesław Skrzydło

Tadeusz Baszyński

Józef Szymański

Stanisław Uziak

Zdzisław Cackowski

Eugeniusz Gąsior

Marian Harasimiuk

Kazimierz Goebel

Uroczysta
gala wręcze-
nia nagród
i wyróżnień

I MIĘDZYNARODOWE BIENNALE PLAKATU STUDENCKIEGO LUBLINIE

11 października 2013 r. w lubelskiej Galerii Labirynt odbyła się uroczysta gala wręczenia nagród i wyróżnień I Międzynarodowego Biennale Plakatu Studenckiego (ISPB). Imprezę zorganizował Wydział Artystyczny UMCS, jej pomysłodawcami i kuratorami byli Lech Mazurek i Sebastian Smit z Instytutu Sztuk Pięknych. Konkurs okazał się wielkim sukcesem, a ogromne zainteresowanie nim młodych grafików z całego świata było miłym zaskoczeniem dla organizatorów. Biennale, zaplanowane jako cykliczne, to wielka szansa, aby Lublin zajął wyraziste miejsce na mapie grafiki użytkowej nie tylko w kraju, ale i na świecie.

Co prawda istnieją konkursy plakatu o długiej tradycji i wielkiej renomie, takie jak Międzynarodowe Biennale Plakatu w Warszawie, organizowane od 1966 r., z którymi trudno konkurować, niemniej impreza lubelska z miejsca wyróżniła się osobnym kryterium doboru autorów plakatów. Jest nim młody wiek uczestników, którymi mogą być bądź studenci, bądź absolwenci uczelni artystycznych z minionych dwóch lat. O potrzebie tego typu konkursu świadczy ponad 1000 zgłoszeń, które napłynęły na lubel-

skie biennale z 20 krajów z całego świata. Oprócz Polski projekty przysłało m.in. z Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Chin, Chorwacji, Czech, Ekwadoru, Francji, Iranu, Japonii, Łotwy, Makao, Meksyku, Niemiec, Rosji, Słowacji, Wielkiej Brytanii, Tajwanu, Turcji, USA, Ukrainy i Wenezueli. W ten sposób już pierwsza edycja imprezy okazała się nie tylko miarodajnym międzynarodowym przeglądem plakatu młodego pokolenia, ale też dała okazję do konfrontacji sposobów obrazowania i komentowania rzeczywistości w formie lapidarnego komunikatu

wizualno-werbalnego przedstawicieli różnych kontynentów.

Do konkursu zakwalifikowano 200 projektów, które pokazane zostały na wystawie pokonkursowej. Wystawa była niezwykle różnorodna, a zarazem spójna w charakterze; udowodniła, że sztuka plakatu nie umiera, mimo że dziś dominującą formą reklamy są spoty telewizyjne i radiowe oraz reklama internetowa. Większość zaprezentowanych projektów odznaczała się wysokimi walorami plastycznymi, ciekawymi pomysłami i wyrazistymi komunikatami. Również tematyka ►

Fot. Małgorzata Dziędzic

Uroczysta gala wręczenia nagród i wyróżnień

plakatów była zróżnicowana. Można było spotkać plakat filmowy, muzyczny (w tym jazzowy), teatralny czy wystawienniczy, a więc klasykę gatunku, dzięki której plakat rozwiązał się i przez dziesiątki lat spełniał swoje podstawowe funkcje – komunikacyjną i reklamową. Z drugiej strony autorzy wielu projektów podjęli tematy społeczne: od bezpieczeństwa na drogach, poprzez zachętę do badań profilaktycznych, po kwestie nietolerancji i znieczulicy społecznej. I to właśnie tego typu plakaty wyróżniały się na wystawie pokonkursowej. Doskonałym pomysłem była też równoległa prezentacja dokonań jurorów, którymi byli dobrze znani i utytułowani graficy, a zarazem doświadczeni pedagodzy. Jury przewodniczył Leonard Konopelski, a w skład komisji konkursowej weszli: Lex Drewiński, Grzegorz Hańderek, Piotr Kunce, Lech Majewski, Artur Popek, Eugeniusz Skorwider i Krzysztof Szymanowicz.

Fot. Małgorzata Dziędzic

Grand Prix I Biennale zdobyła Katarzyna Okraszewska (ASP Warszawa) za plakat pt. *The faces of racism revealed*. Projekt laureatki głównej nagrody, ufundowanej przez Rektora UMCS, prof. Stanisława Michałowskiego, odznaczał się lapidarnością formy, zarazem silnym, przemawiającym do wyobraźni komunikatem. Na niebieskim tle ukazane zostały dwie owce, biała i czarna, obie miały w fu-

Fot. Małgorzata Dziędzic

• II Nagroda – rektora ASP w Krakowie, prof. Stanisława Tabisza dla Shaghayegh Fakharzadeh, Iran, Art University of Isfahan – *Immigration: fear or hope*.

• III Nagroda ex aequo – ufundowana przez rektora ASP w Warszawie, prof. Adama Myjaka dla Stephanie Göde, Niemcy, Akademia Sztuki w Szczecinie – *Who cares about the Rolling Stones?*

trze zamek błyskawiczny, sugerujący, że widz ma do czynienia z wizualną metaforą przysłowia o wilku w owczej skórze. W ten prosty, ale niebanalny sposób autorka chciała przestrzec przed ukrytymi obliczami rasizmu.

Biennale towarzyszyły też dwa konkursy: na plakat z okazji 70-lecia UMCS i na plakat upamiętniający 700-lecie nadania praw miejskich miastu Lublin. W obu konkursach nie przyznano nagrody głównej, a jedynie wyróżnienia.

Patronat honorowy nad wydarzeniem objęli: Prezydent Miasta Lublin dr Krzysztof Żuk, Rektor UMCS prof. Stanisław Michałowski oraz Muzeum Plakatu w Wilanowie; patronat instytucjonalny objęło Stowarzyszenie Twórców Grafiki Użytkowej.

Nagrody wraz z fundatorami:

• Nagroda Grand Prix – rektora UMCS w Lublinie, prof. Stanisława Michałowskiego dla Katarzyny Okraszewskiej, Polska, ASP w Warszawie – *The faces of racism revealed*.

• I Nagroda – dziekana WA UMCS w Lublinie, prof. Artura Popka dla Katarzyny Babis, Polska, WA UMCS w Lublinie – *Reflection*.

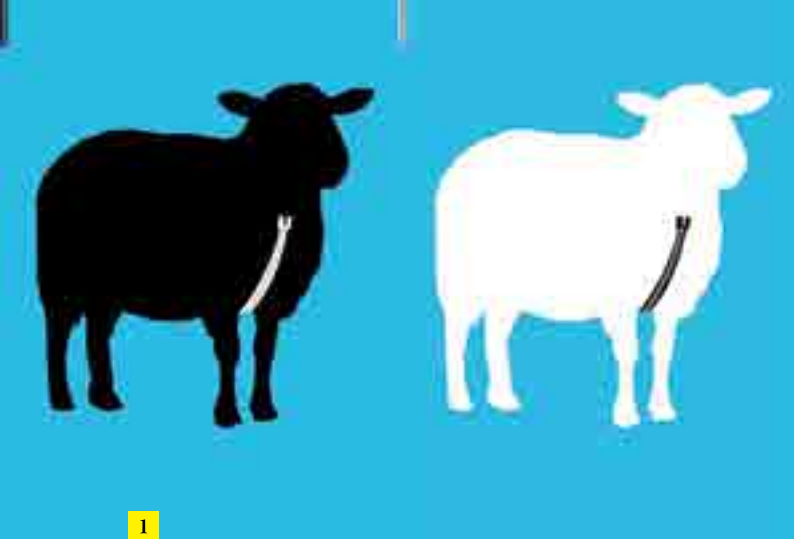
• III Nagroda ex aequo – ufundowana przez prezydenta Miasta Lublin dr. Krzysztofa Żuka dla Katarzyny Zapart, Polska, Akademia Sztuki w Krakowie – *Biesy*.

Wyróżnienia honorowe: Maja Stojanovic (Bośnia i Hercegowina), Univerzitet za poslovne studije – Banja Luka za pracę *Job*; Philip Tretyakov (Rosja), MHUPI – Moskwa za pracę *DOM tuda-suda*; Jacek Rudzki (Polska), University Kingston Knights Park Campus UK, za pracę *Zamecznik Now*; Kata Kupreychik, (Białoruś), Belarussian State Academy of Arts Minsk, za pracę *Cinderella*; Fatih Yapar, (Turcja), Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Istanbuł, za pracę *Taksim*.

Wyróżnienie honorowe w konkursie na plakat 70 lat UMCS otrzymał Piotr Śleżyński (Polska), ASP w Warszawie za zestaw prac.

Wyróżnienia honorowe w konkursie na plakat upamiętniający 700-lecie nadania praw miejskich miastu Lublin otrzymali: Yana Gerasimovich (Białoruś), Belarussian State Academy of Arts w Mińsku i Piotr Paluch (Polska), Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku.

Piotr Majewski

I MIĘDZYNARODOWE BIENNALE PLAKATU STUDENCKIEGO W ŁUBLINIE

1 Grand Prix – *The faces of racism revealed*, Katarzyna Okraszewska, ASP w Warszawie; **2** I nagroda – *Reflection*, Katarzyna Babis; **3** II nagroda – *Immigration fear or hope*, Shaghayegh Fakharzadeh, Art University of Isfahan; **4** III nagroda ex aequo – *Biesy*, Katarzyna Zapart, ASP w Krakowie; **5** III nagroda ex aequo – *Who cares about the Rolling Stones*, Stephanie Göde, Akademia Sztuki w Szczecinie; **6** Wyróżnienie – *Job*, Maja Stojanovic, Univerzitet za Poslovne Studije, Banja Luka; **7** Wyróżnienie – *Cinderella*, Kata Kupreychik, Belarussian State Academy of Arts Minsk; **8** Wyróżnienie – *DOM tuda-suda*, Philip Tretyakov, MHUPI Moskwa; **9** Wyróżnienie honorowe w konkursie na plakat 70 lat UMCS dla Piotra Śleżyńskiego, ASP w Warszawie; **10** Wyróżnienie – *Taksim*, Fatih Yapar, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, İstanbul; **11** Wyróżnienie – *Zamecznik Now*, Jacek Rudzki, Uniwersytet Kingston Knights Park Campus

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ

Biuro Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów UMCS
Biuro Karier UMCS

Wspieramy rozwój zawodowy

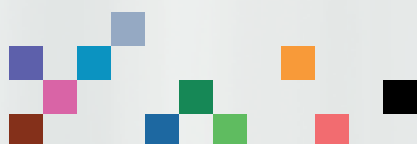
Skorzystaj z naszej oferty:

- Doradztwo zawodowe
- Wsparcie psychologiczne
- Warsztaty, szkolenia
- Oferty pracy, praktyk, staży, wolontariatu

Kontakt:

kariera@umcs.lublin.pl
ul. Sowińskiego 12/5,
20 – 040 Lublin
tel. 81-537-50-70, 81-537-50-69

facebook

www.kariera.umcs.lublin.pl

